

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „SPORT POMORSKI“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 3.00 zł. miesięcznie,
9.00 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.36 zł. miesięcznie, 10.08 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 7.00 zł., za granicę 9.50 zł. miesięcznie.

W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie,
strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma,
a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 270.

BYDGOSZCZ, czwartek dnia 22 listopada 1928 r.

Rok XXII.

Sprawa przyłączenia Bydgoszczy do Pomorza rzeczą postanowioną.

Wniosek posła Langiera uchwalony w Sejmie znaczną większością głosów.

Warszawa, 21 listopada. (Tel. wł.) Wczorajsze posiedzenie sejmu rozpoczęło się o godz. 4,15 i trwało zaledwie półtorej godziny. Obecni byli przedstawiciele rządu minister Staniewicz, Niezabytowski i Meysztowicz. Przed porządkiem dziennym poseł Czapiński (P. P. S.) wniósł imieniem stronnictwa wniosek na ręce marszałka o interwencję u rządu w razie skonfiskowania interpelacji P. P. S. W. „Chłopskiej Prawdy“ skonfiskowano przedruk interpelacji, dotyczącej stosunków wewnętrznych partii i rozłamu. Konfiskata ta jest pogwałceniem art. 31 konstytucji. Mówca prosi marszałka o obronę. P. marszałek obiecał zająć się tą sprawą. W dyskusji przyjęto w trzecim czytaniu ustawę o rozporządzeniu Prezydenta o postanowieniach karno - administracyjnych w kierunku przywrócenia władzom gminnym niektórych uprawnień.

Poseł Langier referował wniosek w sprawie zmiany granic województwa poznańskiego, opierając się na dowodzeniu, że organizacje samorządowe są tymczasowe, podział terytorjalno - administracyjny przypadkowy. Wnioskodawca żąda ze względów administracyjnych, gospodarczych, kulturalnych i historycznych odłączenia od województwa poznańskiego miasta Bydgoszczy wraz z powiatami bydgoskim, szubińskim i wyrzyckim i przyłączenia ich do województwa pomorskiego. Komisja, powołana do reorganizacji administracyjnej, uznała za konieczną zmianę granic tych województw, a komisja administracyjna postanowienia te uzgodniła. Zmiana granic spowodowałaby przeniesienie województwa z Torunia do Bydgoszczy. Mówca składa imieniem swego stronnictwa rezolucję, wzywającą rząd do przedłożenia ustawy o zmianie granic wspomnianych województw.

Przeciw nagłości wniosku wystąpił poseł Michalkiewicz (Piast), twierdząc, że zmiany granic województwa są słuszne, gdy chodzi o zatarcie dawnych granic zaborczych. Proponowana zmiana nie jest konieczna, a opinia ludności (jakiej?) przeciwna jest tej zmianie. Mówca domaga się odłożenia rezolucji.

Poseł Langier przypomniał, że nastąpiła już jednogłośnie uchwała komisji administracyjnej. Ludność właśnie domaga się rozłączenia. W głosowaniu uchwalono wniosek posła Langiera znaczną większością głosów.

Po załatwieniu kilku drobnych spraw przystąpiono do omawiania wniosku „Piasta“ w sprawie Państwowego Banku Rolnego. Chodzi o ulgę finansową dla osadników, którzy nie mogli spłacić rat, zgłoszonych w tymże banku i o usunięcie nadmiernego pośrednictwa przy kupnie ziemi. Referował sprawę poseł Łoś (Piast); przeciw nagłości wniosku wystąpił min. Staniewicz, dając przytem obszerny obraz dotychczasowej działalności Banku Rolnego w zakresie parcelacji i udzielenia kredytów. Sprawy poruszone już się robią. Uchwalenie nagłości wniosku zrobiłoby wrażenie, że Bank Rolny uprawia działalność spekulacyjną w celu podniesienia cen ziemi i wypłaty kredytów dłu-

goterminowych płatnikom o słabej sile. Nagłość wniosku odrzucono 120 głosami przeciw 109, jednogłośnie natomiast uchwalono wniosek posła Rząsa o ograniczenie wywozu.

Następne posiedzenie Sejmu w piątek o godz. 4 po południu.

Magistrat bydgoski otrzyma kontrolera rządowego.

Dowiadujemy się, że władze rządowe postanowiły przydzielić magistratowi bydgoskiemu kontrolera w postaci delegata rządu. Na stanowisko to upatrzony jest p. Barciszewski, prezydent miasta Gniezna, który cieszy się opinią tego administratora.

O konsolidację społeczeństwa.

W mieszkaniu wojewody poznańskiego hr. Dunin-Borkowskiego odbyła się w poniedziałek pogadanka, której tematem był ujawniający się coraz silniej

prąd, zmierzający do zespolenia wszystkich sił narodowych dla dobra kraju. Akcja p. wojewody Borkowskiego, natrafiła na grunt bardzo wdzięczny.

Mowa Stresemanna była złem pociągnięciem dyplomatycznym.

Nie trzeba było stawiać się hardo w przededniu rokowań o rewizję odszkodowań, powładają Anglicy.

Londyn, 21. 11. (tel. wł.) Chamberlain powraca w sobotę do kierownictwa sprawami zagranicznymi. Pierwszym jego czynem będzie odpowiedź na notę niemiecką w sprawie rokowań o rewizję odszkodowań. Poglądy Paryża i Londynu w tej sprawie nie są jeszcze ustalone.

W angielskich kołach politycznych uważają, że mowa Stresemanna w parlamencie utrudnia sytuację swoim stanowczym żądaniem bezwarunkowego opróżnienia Nadrenji bez względu na wynik przyszłych rokowań o rewizję odszkodowań.

Cudzoziemcy uciekają z Moskwy.

Zanosz się na coś.

Moskwa, 21. 11. (tel. wł.) Przed składem żywnościowym moskiewskiego Sowietu na tle zamknięcia sklepu przed godziną oznaczoną doszło do poważnych rozruchów. Milicja konna tylko z wielką trudnością zdołała rozproszyć tłum. Największy opór stawiały kobiety wykrzykujące: **Przec z komunistami! Mamy was dosyć!**

Powszechną uwagę zwraca fakt, że cudzoziemcy pracujący jako fachowcy w fabrykach moskiewskich wysyłają swoje rodziny zagranicę. Obiegają wieści, że te wyjazdy są wywołane kryzysem żywnościowym, inni zaś mówią, że cudzoziemcy obawiają się rozruchów na tle politycznym.

W ostatnim swoim raporcie do Politbura moskiewski G. P. U. oświadcza, że na tle katastrofalnego braku żywności jak również wskutek tarć politycznych między kierownikami partii komunistycznej w masach robotniczych Moskwy panują takie nastroje, że mo-

żna się spodziewać poważnych rozruchów. Żołnierze mieli oświadczyć, że do swoich ojców i braci strzelać nie będą.

Niepokoje w Mandżurji.

Głód następstwem wojny domowej.

(AW.) Telegramy donoszą o nowych niepokojach w Mandżurji, w Charbinie i Tsitsikarze. Wywieszone zostały chorągwie nacjonalistyczne. W związku z tem doszło do starć pomiędzy żandarmerją a tłumem. Aresztowano przeszło 100 ludzi, przyczem w stosunku do części aresztowanych wykonano natychmiastowe egzekucje.

Mandżurja pozostająca pod protektorem Japonji pragnie zjednoczenia z Chinami, dlatego niepokoje, które nie prędko będą uśmierzone, lecz się będą

Socjaliści niemieccy godzą się na politykę Stresemanna.

Za Lokarno czynią odpowiedzialną partię niemieckonarodową — Rokowania z Polską będą wkrótce wznowione

Berlin, 21. 11. (tel. wł.) W dyskusji nad polityką zagraniczną w parlamencie niemieckim dłuższą mowę wygłosił partyjny kolega ministra Stresemanna poseł von Rheinbaben. Mowa jego była jakby dalszym ciągiem ekspozycji ministra i poruszyła kwestję ustosunkowa-

nia się Niemiec do wszystkich państw. Jeżeli chodzi o Polskę, to, twierdził mówca, rokowania przerwane były tylko z winy Polski, ale jest nadzieja, że wkrótce zostaną one wznowione i będą miały wynik dodatni.

Mówca socjalistyczny poseł Breitscheid wywołał oburzenie u prawicy powiedzeniem, że niemiecko - narodowi odpowiedzialni są za politykę Locarna, gdyż pakt locarneński podpisany był za zgodą ministrów niemiecko - narodowych zasiadających wówczas w rządzie. Dzisiejszy gabinet o większości socjalistycznej jest właśnie tym, który odważył się na pierwszy atak, tj. na podjęcie oficjalnej dyskusji w sprawie opróżnienia Nadrenji i odszkodowań. Breitscheid wkońcu oświadczył, że stronnictwo jego godzi się na politykę zagraniczną Stresemanna i uważa ją za jedynie możliwą w tej chwili.

Wotum nieufności przeciw Stresemannowi, proponowane przez hitlerowców i komunistów a poparte przez partię niemiecko - narodową, odrzucone zostało znaczną większością 219 głosów przeciw 98. Parlament odroczył się do przyszłego wtorku.

II. międzynarodówka nie uznaje „dawnej frakcji rewolucyjnej“.

Warszawa, 21. 11. (tel. wł.) Utworzona przez posła Jaworowskiego i towarzyszy dawna frakcja rewolucyjna wystosowała do sekretariatu II międzynarodówki pismo z żądaniem przyjęcia jej w poczet ugrupowań wchodzących w skład II międzynarodówki. Wczoraj sekretarz generalny Adler nadesłał pismo do frakcji z odmowną odpowiedzią. Motywy będą podane w najbliższym czasie.

Dziennikarze włoscy w Poznaniu.

Onegdaj w nocy przybyła do Poznania wycieczka dziennikarzy włoskich pod przewodnictwem przedstawiciela PATA w Rzymie p. Chrzanowskiego. Przed południem dziennikarze złożyli wizytę p. wojewodzie poznańskiemu, poczem udali się na teren Powszechniej Wystawy Krajowej, którą szczegółowo zwiedzili.

W ciągu dnia wycieczka zwiedziła miasto.

powtarzają. Naczelna rada chińska t. zw. Kuomintang w Pekinie wydała hasło ogólnego bojkotu Japończyków. Organizacja przeciwjapońska przystąpiła do rejestracji towarów japońskich we wszystkich sklepach. W prowincji Tien-Tsin bojkot przybrał poważne rozmiary i zagraża japońskiemu kupcom.

Na północy Chin wzmaga się głód, który doprowadza ludność niektórych okręgów do czynów rozpaczliwych. W okręgu Suj-Jang celem zdobycia środków, ludność na specjalnych rynkach sprzedaje młode dziewczyny, kupowane przez handlary żywym towarem.

Obrady nad budżetem.

Endecja odnalazła nareszcie serce... dla urzędników. — N. P. R. krytykuje gospodarke kolejową. — Żydom spieszno do „geszeftów” z Niemcami.

Warszawa, 21. 11. (tel. wł.) Wczoraj przed południem obradowała w dalszym ciągu sejmowa komisja budżetowa. Dyskusja ogólna toczyła się nad preliminarzem budżetowym. Pierwszy przemawiał poseł Rybarski (N. D.) Zapowiedział on imieniem swego stronnictwa szereg wniosków o niezwiększenie budżetu, choćby na propozycję rządu i zamieszczenie w budżecie pokrycia na lepsze uposażenie urzędników. Oszczędności uzyskać można w wydatkach administracyjnych, funduszach dyspozycyjnych i kosztach egzekutywy podatkowej.

N. P. R. krytykuje gospodarke kolejową, i place pracowników przedsiębiorstw państwowych.

Poseł Rozmaryn (koło żyd.) twierdzi,

że budżet jest nierealny, mimo preliminowanej nadwyżki dochodów; w rządzie są rozbieżne zapatrywania; co innego mówi minister skarbu, a co innego min. Moraczewski. Rząd zmierza do etatyizmu. Poseł w imieniu klubu żąda zawarcia traktatu handlowego z jednym z państw ościennych, gdyż niezawarcie go dotychczas przynosi szkody.

Minister Czechowicz omawia stan rokowań.

Poseł Dąbski (Str. Chłopskie) stwierdza, że budżet jest za wysoki o 300 milionów złotych. Stronnictwo poprze rząd przy uchwaleniu budżetu, gdy zostanie on odpowiednio zmniejszony.

Obrady odroczone do dziś, do godz. 10-tej rano.

Otwarcie sejmiku związku spółdzielni zarobkowych i gospodarczych.

(Od specjalnego sprawozdawcy).

Poznań, 21. 11. (tel. wł.) Pierwsze zebranie plenarne dorocznego Sejmiku Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych odbyło się wczoraj popołudniu w auli Uniwersytetu Poznańskiego. Sejmik został obsesany delegatami 463 spółdzielni rozsiadanych po całym zachodnim obszarze Rzeczypospolitej i odbył się przy szerokim udziale przedstawicieli władz, bratnich instytucyj z całej Polski oraz banków państwowych i prywatnych.

Po zagajeniu sejmiku przez patrona Związku, dr. Seydlitz, który w swoim przemówieniu podkreślił znaczenie sejmiku, zbierającego się w 9 dni po uczczeniu 10-lecia niepodległości Polski, na jego wniosek obrano marszałkiem sejmiku długoletniego patrona Związku ks. prałata Adamskiego. Zasiadający ten działacz na niwie narodowej i gospodarczej wygłosił przemówienie, które podamy w jutrzejszym numerze. Następnie dłuższe sprawozdanie odczytał patron dr. Seydlitz.

Ukraińcy planowali cały szereg zamachów.

Praga, 21. 11. (tel. wł.) Śledztwo w sprawie znanego zamachu na konsula polskiego w Pradze dr. Lubaczewskiego dało interesujące wyniki. Ustalono, że sprawca Ukrainiec Paziuk przybył do Pragi z Józefowa, gdzie przebywa reszta b. korpusu ukraińskiego. Śledztwo wykazało dalej, iż w Pradze ukraińska organizacja wojskowa wydaje tajne pismo pod nazwą „Surma”, które w ostatnim czasie zapowiadało, że Ukraiń-

cy stosować będą terror wobec urzędników polskich. Do Pragi przyjeżdża często przebywający stale w Berlinie kierownik tej organizacji, pułk. Konowalew. Paziuk zeznał m. in., że zamierzał udać się do Warszawy i tam dokonać zamachu, lecz planu tego zaniechał. Jest on oskarżony o usiłowanie dokonania mordu z premedytacją oraz o podpalenie. Grozi mu kara 10 lat więzienia.

5 wypadków samolotowych w jednym dniu.

Warszawa, 21. 11. (tel. wł.) Na lotnisku warszawskim i w pobliżu miasta zdarzyło się wczoraj w południe aż 5 wypadków samolotowych spowodowanych gęstą mgłą, która nadpłynęła z północy.

Z wypadków tych najtragiczniejszy zdarzył się poza obrębem lotniska, na forcie w Rakowcu. Aparat „Potez 27”

pilotowany przez kpt. Dziegiełłę z mechanikiem st. szeregowcem Maciejewskim rozbił się doszczętnie przy lądopilotowany przez kpt. Dziegiełłę z mechanikiem odniósł bardzo ciężkie rany.

Inne wypadki nie pociągnęły za sobą ofiar w ludziach, aparaty natomiast zostały wszystkie uszkodzone.

Ostry zatarg Magistratu z Radą miejską w Starogardzie.

Na ostatnim posiedzeniu rady miejskiej wybuchł ostry zatarg między magistratem i radą miejską.

Burmistrz Czwojdzinski przedłożył projekt podwyższenia opłat za gaz i prąd elektryczny.

Kilku radnych bardzo ostro zaprotęstowało przeciwko niczem nieuzasadnionej wyższości opłat. Radny Kosznik zwrócił uwagę, że gazownia przyniosła w roku ub. 20 000 zł. Pomimo gorącego sprzeciwu magistracki wniosek został oddany pod głosowanie. Wszyscy radni głosowali przeciwko wywoływaniu drożyzny w mieście. Wynikiem głosowania uczul się mocno dotknięty p. burmistrz, który sprawę jeszcze raz poruszył w czasie tajnego posiedzenia.

Znowu doszło do ostrej wymiany zdań między burmistrzem i poszczególnymi radnymi. Ostatecznie postanowiono pofortunnie projekt przekazać komisji gazowej do rozpatrzenia.

Radny Buchholz poruszył sprawę urzędzenia gwiazdki dla ubogich dzieci. Do komisji budowlanej wybrano w

miejsce ustępującego p. Hamerskiego radnego Nurka.

Radny Roszak omówił sprawę budowy domów robotniczych. Ostry sprzeciw ze strony radnych N. P. R. wywołał wniosek fabrykanta Krenskiego o uwolnienie go od podatku od umów o przeniesienie własności nieruchomości.

W Gdyni spłonęła kawiarnia „Polonia”.

Z Gdyni donoszą:

Złowieszca syrena straży pożarnej zbudziła onegdaj nad ranem koło godz. 5.35 mieszkańców Gdyni z spokojnego snu. Łuna pożaru kierowała wszystkich na ulicę Portową, gdzie w płomieniach stała kawiarnia „Polonia”, której właścicielem jest p. Kąkiel, a dzierżawcą kawiarni p. Prochytko. W kilku minutach przybyła na miejsce nasza dzielna straż pożarna, która już o godz. 7.30 ogień zlokalizowała.

Straty, jakie jednak powstały, są dosyć wielkie — wynoszą około 30.000 zł.

Pożar powstał prawdopodobnie przez nieostrożność.

Nagły zgon dr. Łazarewicza.

Z Poznania donoszą: onegdaj w godzinach popołudniowych zmarł nagłe znany w Poznaniu ginekolog dr. Stanisław Łazarewicz w 65 roku życia.

S. p. dr. Łazarewicz poproszono około godz. 13-tej do chorego na ulicę Wawrzyńca. Nie bacząc na to, że czuł się niezdrów, kazał się zawieźć do pacjenta. Gdy dorozka samochodowa stanęła przed oznaczonym domem, nikt z niej nie wychodził. Zaniepokojony szofer spojrzął do środka, i zobaczył dr. Łazarewicza, dającego słabe znaki życia.

Zawezwano natychmiast dr. Janowicza. Wszelkie zabiegi okazały się daremne. Dr. Łazarewicz skonał na rękach swego kolegi. Zwłoki przewieziono do mieszkania.

Obchód ku czci Ojca św. Piusa X w Poznaniu.

Motu Proprio Piusa X w sprawie reformy muzyki kościelnej spowodowało katolickie narody Zachodu do urządzenia w bieżącym roku jubileuszowym 25-lecia jego ogłoszenia wspaniałych obchodów muzycznych.

W Polsce uroczystości Piusowe w małych tylko odbędną się rozmiarach, m. in. Związek Chórów Kościelnych w Poznaniu zwołuje walny zjazd, urządzając równocześnie odpowiedni obchód, w dzień św. Cecylii 22 listopada, a mianowicie o godz. 10 odbędzie się nabożeństwo w kościele OO. Franciszkanów, celebrowane przez J. E. ks. Biskupa Radońskiego, z kazaniem ks. proboszcza Hawrowskiego z Mądrego, na którym będzie wykonana przez zjednoczone chóry kościelne m. Poznania pod dyktando Fel. Nowowiejskiego potężna i sławna msza s-moll Brucknera na 8 głosów z towarzyszeniem

organów i orkiestry. Wieczorem o godz. 7.30 odbędzie się w auli uniwersyteckiej akademja, na której oprócz przemówienia J. E. ks. Biskupa, wygłosi wykład o dziejach muzyki kościelnej w Polsce ks. dr. Feicht z Krakowa. Motety wykona chór katedralny pod batutą ks. dr. Gieburowskiego, a p. Feliks Nowowiejski odegra poraz pierwszy własną sonatę organową nr. 3 a-moll, opus 45.

Wyrok na bandytów w Toruniu.

Dnia 19 bm. przed Izbą Karną Sądu Okręgowego w Toruniu odbyła się rozprawa przeciwko sprawcom napadu i to: Zielińskiemu i Kieszkowskiemu, którzy swego czasu napadli na stacji Firlus pow. chełmiński na gospodarza Pękała z Kurnatowa i Polanowskiego z Firlusa.

Sąd skazał Zielińskiego i Kieszkowskiego na 10 lat więzienia, utratę praw obywatelskich i na dozór policyjny. Kotlarskiego na 6 lat więzienia, utratę praw obywatelskich i dozór policyjny, oraz Duszyńskiego za poplecznictwo na miesiąc więzienia.

Pomyślnie dla nas wyniki wyborów do rad gminnych na obszarze gdańskim.

Gdańsk, 21. 11. (tel. wł.) W ub. niedzielę odbyły się na obszarze W. M. Gdańska wybory do rad gminnych. Polacy nie szli tym razem z centrowcami. Wynik wyborów oznacza dla Polaków poważny sukces, mianowicie w niektórych gminach Polacy uzyskali większość. M. in. we wsi Wielkie Trąb-

ki ludność polska wywalczyła sobie 5 mandatów na 9, we wsi Kleszczewo 4 mandaty. Dokładne wyniki wyborów jeszcze nie są znane, w każdym razie oddzielne listy polskie wykazały, iż na obszarze Wolnego Miasta zamieszkuje Polacy w znacznej liczbie.

Pod Paryżem wyleciała w powietrze fabryka amunicji.

Na szczęście tylko kilka osób poniosło śmierć.

Paryż, 21. 11. (tel. wł.) Wczoraj po południu wyleciała w powietrze fabryka amunicji położona pod Vincennes niedaleko Paryża. Wybuch nastąpił w czasie, kiedy na szczęście większość pracowników fabryki już zakład opuściła. Śmierć poniosło tylko 4-ch. Na

przedmieściach Vincennes niemal wszystkie szyby wyleciały. Fabryka została zniszczona doszczętnie.

Dochodzenia wstępne wykazały, że wybuch nastąpił w chwili przenoszenia skrzyni z amunicją z wagonu do składów.

Dlaczego Prusy Wschodnie powinny być odłączone od Berlina?

Lamenty Pankratza z bydgoskiej „Volkszeitung”.

Posel Pankratz, członek frakcji niemieckiej w sejmie, wydalony ze związku niemieckich socjalistów za swój niewyraźny stosunek do nacjonalizmu pruskiego wydaje w Bydgoszczy tygodniczek pod tytułem „Volkszeitung”. Pi-semko to tonem i poziomem przypomina tzw. „Bierzeitung”, tj. jednodzienniki niemieckich uczniów, wydawane zazwyczaj z okazji matury. Nawet podpisy literackie O-jerum, Kreuzwendedich, zapożyczone są z tego nie-

dojrzałego środowiska.

W ostatnim numerze z 18 bm. Kreuzwendedich-Pankratz omawia sposobem sztubackim sprawę Prus Wschodnich, wysmiewając argumenty „Dziennika Bydgoskiego”. Śmiech jest zdrowy, gdy jest naturalny. Istnieje jednak także śmiech historyczny. Takim śmiechem śmiały się Niemcy w 1914 r. z całego świata. Śmiećcie się także z Prus Wschodnich. Na zdrowie wam to wyjdzie. Ridi bajacco, Pankratz!

Związek Nowaków.

Sto tysięcy ludzi nosi to nazwisko. W Pradze czeskiej mieszka 18.000 Nowaków.

(AW.) W Pradze odbyło się walne zgromadzenie związku Nowaków. Związek liczy obecnie 11.639 członków i spodziwiera się, że w szeregiach swoich zjednoczy 100.000 ludzi z całego świata. W samej Pradze mieszka 18.000 Nowaków. Prezesem został profesor politechniki praskiej, oczywiście Nowak, a jednym z członków wydziału jest Nowak z Warszawy. Organizacja posiada własne biuro, które udziela porad prawnych członkom. Zgromadzenie odbyło się w

restauracji Nowaka. W czasie rautu przygrywał kwartet Nowaków.

W Bydgoszczy śmiało można by założyć filję „Związku Nowaków”. W książce adresowej m. Bydgoszczy na rok 1928 figurują imiona 219 Nowaków i 93 Neumanów, nie licząc Nowackich, Nowakowskich i Nowackiewiczów. Nie widzimy jednak celowości takiego związku.

Sprawa toruńska.

Na mocy obowiązującej ustawy prasowej jesteśmy zmuszeni umieścić następujące sprostowania:

W związku z artykułem p. t. „Brzydzą się Niemcami, a pieniądze składają w niemieckim banku”, który ukazał się w „Dzienniku Bydgoskim” w nr. 266 z 17. XI. br., wzywamy Szan. Redakcję z powołaniem się na ustawę prasową o umieszczenie nast. sprostowania:

„Nie jest prawdą i nie odpowiada rzeczywistości, by którakolwiek z osób podanych w wyżej wspomnianym artykule składała w naszym banku swoje oszczędności lub by z początkiem września b. r. u nas także oszczędności była miała.

Ponieważ wyżej wspomniany artykuł mógłby wywołać wrażenie, jakoby korespondent W.Panów z Torunia swe wiadomości otrzymał od któregośkolwiek z urzędników naszego banku, oświadczamy, co się zresztą właściwie samo przez się rozumie, że bank nasz jak i wszyscy jego urzędnicy ściśle przestrzegają tajemnicy bankowej tak w życiu handlowym jak i prywatnym, tak że ze strony naszego banku lub jego urzędników żadne nie mogą wychodzić wieści o klientach banku lub ich wkładach bankowych.

Thorner Vereinsbank
Sp. z o. odp.
w Toruniu

Toruń, dnia 19 listopada 28.

Redakcja „Dziennika Bydgoskiego”
na ręce odpowiedzialnego redaktora
w Bydgoszczy.

W numerze 266, str. 3 „Dziennika Bydgoskiego” pod tytułem „Brzydzą się Niemcami, a pieniądze składają w niemieckim banku” twierdzono, że Ignacy Koch, b. dyr. Urzędu Pocztowego w Toruniu, właściciel kina „Corso” miał w początku września br. depozyt w „Thorner Vereinsbank” w kwocie 42.000, a Waclaw Maćkowiak, hurtownik wódek, w kwocie 20.690, oraz J. Kajdan (w firmie C. B. Dietrich) w kwocie 20.600 zł. Imieniem pp. emeryt. dyrektora urzędu pocztowego Ignacego Kocha, Waclawa Maćkowiaka i J. Kajdana i z ich polecenia wzywamy w myśl art. 32 rozp. Prezyd. Rzplitej z dnia 10. 5. 1927 (w brzmieniu, ustalonym rozp. Min. Sprawiedliwości z dnia 4. I. 1928 — Dz. Ust. nr. 1 poz. 1 z 1928 r.) W.Pana do umiesz-

czenia w najbliższym numerze „Dziennika Bydgoskiego” zgodnie z ustępem ostatnim art. 30 cyt. rozp. następującego sprostowania:

Nieprawdą jest, abyśmy posiadali w wrześniu br. depozyty w „Thorner Vereinsbank”, a to emeryt. dyr. urzędu pocztowego w Toruniu Ignacy Koch w kwocie 42.000.—, kupiec Waclaw Maćkowiak w kwocie 20.690.—, oraz J. Kajdan w kwocie 20.600.— zł, natomiast prawdą jest, że żadnego depozytu w „Thorner Vereinsbank” nie posiadaliśmy i nie posiadamy.

- (—) kupiec J. Kajdan w Toruniu, emeryt. dyr. urzędu pocztowego.
- (—) Ignacy Koch w Toruniu.
- (—) kupiec Waclaw Maćkowiak w Toruniu.

Prosimy po myśli art. 33 cyt. rozp. o nadesłanie bezpłatnie numeru „Dziennika Bydgoskiego”, w którym sprostowanie umieszczono.

Z polecenia naszych wyżej wymienionych mandantów nadmieniamy poza tym, że wyżej podany artykuł w nr. 266 „Dziennika Bydgoskiego” zawiera wyraźnie znamiona ustawowe zniewagi i że z polecenia naszych mandantów wystąpimy ze skargą prywatno-karną o zniewagę.

Z poważaniem
Adw. Dr. Wiśniewski i Bieszk.

Jak się rzecz przedstawia w istocie?

Od informatora naszego otrzymujemy następujące uwagi wyjaśniające:

W odpowiedzi na naszą notatkę w nr. 266 z dnia 17 bm. p. n. „Brzydzą się Niemcami a pieniądze składają w niemieckim banku” zamieściło „Słowo Pomorskie” w nr. 267 następujące skromne

Elegancka Pani

ma zawsze w torebce doskonałą lampkę kieszonkową

Centra Mikro

oświadczenia Dra Dandelskiego i towarzyszy:

„Oświadczam: 1) depozytów w „Thorner Vereinsbanku” nie miałem i nie mam; 2) sprawę całą kieruję na drogę sądową”.

(Podpisy).

Z powyższego oświadczenia wynika niezbicie, iż: 1) Dr. Dandelski i tow. nie zaprzeczają, że utrzymywali stosunki z „Thorner Vereinsbankiem” oraz 2) zaczepiają natomiast tylko formalną stronę tych stosunków, chodzi im wyłącznie o słowo „depozyt”.

Jak się dowiadujemy, pod nazwą depozytów w fachowej terminologii bankowej oznaczają niektóre banki takie rachunki, które nie mogą być zadłużone. Zdarza się np. że składający pieniądze do banku, chce łatwiej pieniędzmi temi dysponować (bez specjalnego wypowiedzenia) wzgl. zamierza w przyszłości konto swoje zadłużyć. W tym wypadku, jak informują fachowcy, składa się pieniądze na innych rachunkach, rozmaicie w bankach nazywanych.

Nie mniej jednak każdy kredyt bez względu na rachunek świadczy o złożeniu do banku danej kwoty i przez to jest w ogólnym tego słowa znaczeniu depozytem.

Od Panów zaś ze „Słowa Pomorskie-

Z DNIA

Orletem lwowskim. w rocznicę 22 listopada.

W pochodzie czasu, co mknie niestrudzenie,
Wiele się starło, wiele zaszło w cień,
Ale zostało przepiękne wspomnienie,
Które wydobyć trza wśród serca drzeń
I klęknąć przed niem z pokorą i czcią,
Bo jest oblane rubinową krwią.

Gdy nam wśród walki opadały ręce
I pierścień wroga opasał nasz gród,
Nieraz na linjach placówki chłopięce
Dzieliły starych wojowników trud,
I brały w serce swe, wśród zimnych pól,
Pierwszą ofiarę wygłodniałych kul.

Polsko! powstałaś wśród blasku i siły
Od Tatr skalistych aż po morza brzeg,
Orletem lwowskie! na wasze mogiły
Pada dziś biały i puszysty śnieg
I ła matczyzna u cmentarnych bram,
Którą w zaświaty anioł niesie wam...

Henryk Zbierzchowski.

Dr. Antoni Marczyński.

138

NIEWOLNICE Z LONG ISLAND

Powieść współczesna.

(Ciąg dalszy)

— Dochodzi szósta, — mruknął dyrektor policji, rzuciwszy przelotne spojrzenie na swój czasomierz; — mr. Prawn, przygotuje pan natychmiast tekst depeszy do Miami, Vortwheel musi się znaleźć pod kluczem jeszcze tej nocy.

— A nakaz aresztowania Tinsela? — podpowiedział skwapliwie.

— To już sam załatwię, jak również sam zajmę się przygotowaniem do dzisiejszej obławy. Wyruszymy stąd, zaraz, zaraz. Jest szósta, — obliczał.

— Sir, — wtrącił Pułaski, truchlejący na samą myśl, że Betty może znaleźć się w straszliwym niebezpieczeństwie, jeśli odsiecz nie wyruszy natychmiast, — pozwolę sobie zauważyć, że najodpowiedniej byłoby zaskoczyć Tinsela w momencie, kiedy będzie przebywał pod dachem Ironfielda. Do północy tanci pozacierają wiele śladów swych zbrodni, a herszci mogą zbiec.

— Któż panu mówił, że wyruszymy dopiero o północy? Przed ósmą chcę złożyć moje uszanowanie mr. Ironfieldowi w jego pałacu. Później nie wypadłaby jakoś. Zbyt mało się znamy, — żartował mr. Grimshaw, bawiąc się w duchu rozgorączkowaniem młodego Polaka i odgadując bez trudu właściwe intencje jego argumentów. — A, pan wzięmie udział w dzisiejszym polowaniu? Bo jeśli mnie przeczucie nie myli, ma pan wielką ochotę wkroczyć pierw-

szy do celi miss Traveler i pierwszy jej obwieścić, że jest wolna, co? Nie pomyliłem się? — nacierał żartobliwie. Pułaski spiekł raka mimowolnie, dał wymijającą odpowiedź, lecz stojący za jego plecami Prawn, przymrużył filuternie jedno oko, a brew drugiego podniósł wysoko. Obaj urzędnicy policji byli w kapitalnych humorach, lecz młodego inżyniera uczerpiło się uparcie niedobre przeczucie, że nie dziś jeszcze i jeszcze nie prędko wybije dla Betty godzina wolności. To też nie podzielał wesoleści tamtych dwóch i z zasepio-nem czołem opuścił gabinet dyrektora policji w towarzystwie Prawna, który w ekstazie radości, że nareszcie pogrzebił Tinsela, szedł posuwistym krokiem i pogwizdywał przez zęby przedziwnie fałszywie piosenkę z czasów Wielkiej Wojny: „It is a long way to Tipperary”.

Mr. Grimshaw pozostał sam. Kiedy tamci dwaj znikli za drzwiami, uśmiech znikł z jego twarzy. Był to znów poważny, surowy urzędnik policyjny. Patrząc z wyżyn swego okna na płynące u stóp gmachu rzeki ludzi, monologował w zamyśleniu: — Obława, hm, porozmieszczać uwolnione dziewczęta, pierwsze protokóły, hm... to zajmie przynajmniej pięć godzin czasu, godzina na powrót, czyli będziemy mieć jakąś drugą w nocy; potem komunikat dla prasy, hm, telefony, itd. znowu trochę czasu zejdzie, a rano ten egzotyczny kacyk. Ano, stary, przypomnisz sobie dawne czasy, kiedy się łóżka przez tydzień nie widziało.

Odwrócił się do biurka, wysunął boczną szufladę, wyjął z niej rewolwer, obejrzał magazynek, schował broń do tylnej kieszeni spodni i mruknął: To się może dzisiaj przydać. A teraz, do dzieła! — dodał i nacisnął tastery czterech dzwonek...

XXX

Andrzej Ordega schodził powoli po szerokich stopniach pałacu Wolfsonów. Nie tańczył z powodu żaloby po ojcu i dzięki temu nie potrzebował odrabiać towarzyskiej pańszczyzny; mógł swobodnie kontynuować swe poszukiwania. Ona tu miała być. Ona... Iris Tailor! Przyrzekał solennie, że przybędzie i o-sobiście jej wysłał imienne zaproszenie na poste restante, jak sobie tego życzyła. Ale nadaremnie zagadywał wszystkie maseczki, które eteryczną sylwetką, lekkim chodem, odcieniem włosów przypominały Iris. Żadna z nich nie odpowiedziała mu jej słodkim, upojnym głosikiem, który tak głęboko wrył mu się w pamięć, że jakaś omyłka była niemożliwością. Żadna! Więc Iris nie przyszła. Zapewne jej chlebodawczyni nie dała pozwolenia, lub nie przyjechała napowrót do Miami. Bo przecież miały wyjechać, wyjechały napewno; kiedy drugim razem zaszedł do hotelu w którym przedtem mieszkały, oświadczył mu portjer wyraźnie, że ladies wyjechały, ale mają w najbliższych dniach powrócić. A może przyszła, tylko wolała pozostać w parku, lub nad morzem, niż przebywać w dusznych salonach, natłoczonych tłumami gości. W tej myśli właśnie wymknął się z pałacu i szedł do cichego parku, mając coraz mniej nadziei, że spotka ukochaną. Bo gdyby nawet przekładała pobyt w parku, to musiałyby przejść przez sale pałacu, a wówczas byłby ją znalazł niewątpliwie. — Wogóle cała ta historia wygląda dość tajemniczo, — mruknął, rozpamiętując dzieje powtórnego spotkania z Iris...

Po niezapomnianem, a tak nieoczekiwanem rozstaniu się w Shang-haju, ujrzał ją po raz pierwszy tutaj, pod

Miami. Siedział właśnie wraz z całym towarzystwem w mauretańskiej altanie na betonowej wyspie, słuchając opowiadania siostry i patrzył bezmyślnie na małą jolkę, która odbiła od rzeszy innych żaglówek, wracających prawdopodobnie z jakiejś wspólnej wycieczki. W jolsce owej znajdowała się jakaś kobieta. Kiedy podjechała pod sam brzeg sztucznej wyspy, wydał głośny okrzyk radosnego zdumienia, poznał Iris. Pierwszym zamiarem jego było biec ku niej, krzycząc z radości, lecz osadził go w miejscu znak milczenia, jaki mu posłała wraz z ciepłem, przyjacielskim spojrzeniem. Potem zawróciła i odjechała. Andrzej zrozumiał jej życzenie. Miał ją odszukać, spotkać się z nią, ale jednocześnie milczeć jak grób. Jaki był cel tego polecenia, wyglądającego na kaprys ekscentrycznej miss, tego nie wiedział, nie zastanawiał się nawet nad tem. Nazajutrz udał się do miasta i w biurze adresem dowiedział się od razu, że mrs. Iris Tailor, lektorka i sekretarka mrs. Ruth Amber mieszka razem ze swą chlebodawczynią w Hotel Astor. Spotkał Iris przed bramą hotelu; właśnie wracała do domu z biura turystycznego, gdzie zakupiła bilety do Charleston. Powitanie nie mogło być niestety takie, jakiego oboje pragnęli; krepowała ich obecność licznych przechodniów; więc cała radość z ponownego spotkania, cała tęsknota długich tygodni rozłąki znalazła swój wyraz tylko w mocnym uścisku dłoni i w tkliwych, rozkochanych spojrzeniach, jakimi się objęli wzajemnie. A potem zaczęła się rozmowa krótka i w niektórych momentach zupełnie dla Ordegi niezrozumiała, wręcz zagadkowa, tajemnicza.

(Ciąg dalszy nastąpi)

go” oczekujemy wyraźnego oświadczenia, czy kłamstwem jest, że:

1) Dr. Dandelski i tow. (wymienieni przez nas w powołanej wyżej notatce) utrzymywali stosunki z „Thorner Vereinsbankiem” oraz

2) że na swoich rachunkach posiadali takie czy inne kwoty pieniężne.

Zwracamy jeszcze uwagę na tenor

sprostowań, w których zainteresowani kurczowo trzymają się słowa „depozyt”, a o rachunkach bieżących, na które także składać można kapitały, nikt nie wspomina.

W tem świetle pomstowanie „Słowa Pomorskiego” na rzekome kłamstwo naszego pisma przedstawia się we właściwym świetle.

Nadużycia w elektrowni krakowskiej.

Władze kontrolne magistratu krakowskiego prowadzą śledztwo w sprawie nadużyć w elektrowni miejskiej. Dochodzenia zataczają coraz szersze kręgi i obejmują ludzi, stojących w elektrowni na kierowniczych stanowiskach.

Woźny pocztowy — złodziejem.

Od pewnego czasu w urzędzie pocztowym w Zabłudowie, (woj. białostockie) ginęły zagraniczne listy pieniężne, nadchodzące do mieszkańców tego miasteczka, m. i. kilka zawierających po 100 dolarów.

Dochodzenie ustaliło, że kradzieży dopuszczał się woźny urzędu pocztowego Andrzej Poch.

DROBIAZGI LITERACKIE.

Nagrodę Nobla w dziale chemii przyznała szwedzka Akademia Nauk za r. 1927 prof. uniwersytetu monachijskiego Henrykowi Wielandowi, za r. 1928 prof. uniwersytetu w Gotyndze, Adolfowi Windausowi.

W San Francisco w Kalifornii odsłonięty został pomnik... Don Kiszota.

Rozpoczęto już przenoszenie biblioteki Jana Kasprówicza z Harendy do Lwowa. Biblioteka pomieszczona będzie w gmachu Zakładu Ossolińskich. W jednej z sal skompletowane będą wszystkie pamiętki po poecie, wydawnictwa wszystkich jego dzieł z wszystkich monografii, dotyczących twórczości i życia poety.

Na budowę pomnika Mickiewicza w Wilnie uchwaliła Rada Miejska wileńska wyasygnować 100.000 zł dla upamiętnienia 10-lecia odzyskania niepodległości.

Tegoroczną nagrodę Nobla za medycynę przyznano kierownikowi instytutu Pasteura w Tunisie, profesorowi Karolowi Nicolle.

Przy pracach wykopaliskowych na pograniczu Afganistanu, ekspedycja sowiecka odkryła doskonale zachowane ruiny zamku chana tatarskiego z XII wieku.

(z) Ministerjum belgijskie ogłosiło w „Mercede de France” spis książek, uznanych przez nie za szkodliwe dla moralności i umieszczone na czarnej liście. Wśród tych książek znajdują się powieści Wiktora Marguerite, Rachilde, Somerset-Maughams, Kessela.

„Ruch Słowiański”.

Ukazał się nr. 1-szy „Ruchu Słowiańskiego”, miesięcznika, poświęconego życiu i kulturze Słowian. Zawiera on m. in. artykuły: Henryka Batowskiego — doskonały przegląd dzieł Jugosławii z powodu 10-lecia jej zjednoczenia i niepodległości, Tadeusza Lubaczewskiego, Henryka Grosmana, Stefana Vrtel-Wierczyńskiego, Marjana Gumowskiego, ciekawe szczegóły recenzyjne (np. Rosja po dziesięciu latach), historyczne z dzieł współczesnych Bułgarii, Czechosłowacji, Jugosławii, gospodarcze, bibliograficzne, literackie. „Ruch Słowiański” jest piśmie, którego brak dawał się dotychczas odczuwać, choćby ze względu na przyjazne stosunki, jakie nas łączą z pobratymczymi narodami słowiańskimi. (z)

NOWE KSIĄZKI.

Józefa Conrada-Korzeniowskiego „Szaleństwo Almayera” z przedmową Stefana Zeromskiego ukazało się jako dalszy tom dzieł Conrada, wydawanych nakładem „Domu Książki Polskiej” w Warszawie.

Ukazała się nowa powieść Gerharda Hauptmanna p. t. „Tanda”.

PROGRAMY RADJOFONICZNE.

CZWARTEK, 22 LISTOPADA.

Poznań, (344,6). Godz.: 7,00—7,15: Gimnastyka poranna. 12,00—12,30: Sygnał czasu, odczyt (transmisja z Warszawy). 12,30—14,00: Koncert dla młodzieży (Transmisja z Filharmonii Warszawskiej). 14,00—14,15: Notowania giełdy pieniężnej. 14,15—14,30: Komunikat PAT 17,10—17,35: Kurs elem. języka francuskiego. 17,35—18,00: Odczyt samorządowy pt. „O skarbowości samorządowej” (transm. z Warszawy). 18,00—19,00: Audycja literacka (transm. z Warszawy). 19,00—19,30: Odczyt pt. „Bolszewizm we Francji” — p. red. Świdziński. 19,30—19,55: Odczyt rolniczy pt. „Ekonomiczne zagadnienie zagadnienia tuczenia gęsi” — dr. Szuman. 20,00—22,00: Uroczysta akademii ku czci Piusa X. 22,00—22,20: Sygnał czasu, nadprogram. 22,20—22,40: Komunikaty: meteor. PAT. i Z. O. K. Z.

Warszawa. (1111). Godz.: 11,56—12,05: Sygnał czasu, komunik. meteor. 12,05—12,30: Odczyt dla młodzieży szkolnej. 12,30—14,00: Transmisja z Filharmonii Warszawskiej koncertu org. dla młodzieży szkolnej. 15,00—15,20: Komunikaty: meteor., gospodarczy, nadprogram 15,45—16,00: Komunikaty Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwwzajemnej. 16,00—16,55: Koncert gramofonowy. 17,10—17,35: „Wśród książek”. 17,35—18,00: Odczyt pt. „O skarbowości samorządowej” — p. Bolesław Markowski. 18,00—19,00: Audycja literacka. 19,00—19,20: Rozmaitości. 19,30—19,55: Odczyt rolniczy. 19,56—20,00: Sygnał czasu. 20,00—20,05: Komunikat rolniczy. 20,05—20,30: Odczyt z cyklu „Dzieje muzyki” — prof. Stan. Niewiadomski. 20,30: Koncert wieczorny. Muzyka lekka 22,00—22,05: Komun. lotn.-meteor. 22,05—22,20: Komunikat PAT. 22,20—22,30: Komunikaty: policyjne, sportowy i nadprogram. 22,30—23,30: Transmisja muzyki tanecznej z sali malinowej hot. „Bristol”

Wiadomości z kraju.

Bank Polski zakupił 5½ otr. złota.

W skarbcu Banku Polskiego złożono 2,7 tonn złota w sztabach wartości 17,4 milj. zł., zakupionego za pośrednictwem Banku Angielskiego.

Jest to jedna z kolejnych partij kruszców zakupywanego od dłuższego już czasu przez Bank Polski w tym celu, aby w sprzyjającym momencie, opierając się na zwiększonych zapasach kruszców, można było przystąpić do powiększenia obiegu banknotów. Jak wiadomo, pokrycie kruszców papierowych banknotów w myśl statutu Banku Polskiego winno wynosić 30% w złocie.

Obraz ostrobramski w ochronnej żaluzji.

W obecności ks. arcybiskupa metropolity Jalbrykowskiego, biskupa Michalkiewicza, konserwatora prof. Romera, profesorów uniwersytetu wileńskiego Ruszczyca i Kłosa wstawiono na dawne miejsce, w kaplicy nad nawą cudowny obraz Matki Boskiej Ostrobramskiej, który obecnie umieszczony został w stalowej żaluzji ochronnej.

W. F. i P. W. w Białymstoku.

Wczoraj odbył się w Białymstoku zjazd starostów, lekarzy powiatowych i rejonowych, oraz inspektorów szkolnych, celem omówienia spraw wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Poświęcenia kamienia węglowego kat. domu akademickiego w Krakowie.

Poświęcenia dokonał ks. metropolita Sapięha, wygłaszając przytem stosowne przemówienie. Ks. metropolita zaznaczył, że nawet najwięksi optymiści nie przypuszczali, aby w ciągu kilku miesięcy budowa tak daleko naprzód się posunęła.

Kupcy łódzcy przemycał tytoń niemiecki.

W Katowicach skonfiskowano nadaną do Łodzi w urzędzie pocztowym przesyłkę, zawierającą przemycony z Niemiec na Śląsk tytoń. Władze celne wysłały do Łodzi dwóch urzędników, celem ustalenia odbiorców. Przytrzymali oni wraz z policją adresatów: Kolora i Gemüstblüta. W mieszkaniu aresztowanych znaleziono wielkie zapasy tytoniu niemieckiego. Towar, wartości 22.000 zł. skonfiskowano, przemytnikom wymierzono karę 110.000 złotych.

Z. Z. P. za utrzymaniem autonomii Górnego Śląska.

W Katowicach odbył się zjazd delegatów wszystkich związków Zjednoczenia Zawodowego Polskiego z terenu województwa śląskiego, przy udziale około 1000 delegatów ze związku górniczego, metalowego, kolejowego, pracowników umysłowych i innych. Obradom przewodniczył p. Pietrzak. Referaty wygłosili: senator Grajek, prezes Zjednoczenia Kowalczyk i Brzeskot, poczem przyjęto rezolucję, domagającą się utrzymania autonomii śląskiej, wprowadzenia szeregu reform socjalnych i gospodarczych i t. p.

Wydzierżawiono socjalistom teatr w Sosnowcu za 1 złoty rocznie.

Trzy dni przed wyborami odbyło się ostatnie posiedzenie dawnej Rady Miejskiej w Sosnowcu. Zatwierdzono na niem umowę magistratu, który

wydzierżawił na okres 3-letni

teatr miejski organizacji socjalistycznej „Tur” za cenę 1 złoty rocznie, to jest za 8 groszy miesięcznie!

Gmach przedstawia wartość około 1 miliona złotych, a ratę dzierżawną 1 zł. rocznie rozumie się łącznie z oświetleniem teatru i utrzymaniem gmachu, co kosztować będzie miasto dodatkowo jeszcze wiele tysięcy złotych rocznie.

W sprawie podwyżki czynszów.

We Lwowie odbył się wiec towarzystwa lokatorów, zwołany w sprawie zamierzonej podwyżki czynszów, dla wzmocnienia akcji odbudowy. Wiece w szeregu rezolucyj wypowiedział się przeciw podwyżce.

Wymordował całą rodzinę, poczem się powiesił.

Wieśniak Mandziuk w zagrodzie swej pod Stanisławowem, wpadłszy w szal, rozplatał głowę swemu najstarszemu synowi, 32-letniemu Iwanowi, następnie zabił synową Annę i troje jej dzieci.

Po dokonaniu tego czynu Mandziuk udał się do obory i tam się powiesił. Dwoje najmłodszych dzieci przewieziono do szpitala. Tęm zbrodni są nieporozumienia na tle majątkowym.

Jach bin nicht tojd! Icek umarł, a Chaskla chclano pochować.

Przed kilku dniami, w szpitalu Starozakonnym na Czystem w Warszawie zmarł pacjent, zapisany jako Chaskiel Rotter. Przywieźli go w stanie ciężkim krewniacy z Łagowa (pow. opatowski). O godzinie 11 rano miał się odbyć pogrzeb.

Smutna ta uroczystość została zakłócona niezwykle wypadkiem. Do kancelarii szpitalnej wpadł jak bomba młody mężczyzna, złapał jednego z urzędników za kłapę marynarki i zawołał:

— Jach bin nicht tojd! Niech pan wstrzyma pogrzeb! Wus is takie głupie żarty?

Flegmatyczny urzędnik odpowiedział:

— Mam polecenie zajęcia się pogrzebem Chaskiela Rottera. Jeżeli pan nim

jesteś, to spocznij pan tymczasem na ławce. Za pół godziny przedsiębiorca wywiezie pana na cmentarz.

Interesant, błady jak kreda, wybiegł z kancelarii. Po chwili wrócił z dziecinowym. Sprawdzono papiery, obejrzano dokładnie nieboszczyka.

Okazało się, że zmarł nie Chaskiel Rotter, lecz inny mieszkaniec Łagowa, Icek Mangarten. Dowcipni krewniacy, nie chcąc płacić rachunku za kurację, umieścili go w szpitalu pod nazwiskiem sąsiada.

Sensacyjne odkrycie doprowadziło autentycznego Rottera do pasji. Zażądał spisania protokołu i wniósł skargę na ród Mangartenów.

Pogrzeb odbył się z kilkugodzinnym opóźnieniem.

Samochód z ośmiu pasażerami wpadł do rzeki.

Samochód, kursujący między Łodzią, prowadzony przez szofera Cięsielskiego, mijając most na rzece Bzurze pod Ozorkowem, z przyczyn dotąd niewyjaśnionych wpadł całym impetem na barjerę mostu, poczem wraz z pasażerami runął do wody.

Z pośród rozbitych szczątków samochodu z wody poczęły się rozlegać przeraźliwe wołania o ratunek. Wyciągnięto z wody niefortunnych pasażerów. Z nich jeden poraniony był szkłem, reszta wyszła bez szwanku, prócz przemoczenia.

Krwawy napad zbirów na pograniczu.

Do mieszkania gospodarza Kuźmińskiego we wsi Mysłowo, wtargnęło 6 zamaskowanych bandytów, uzbrojonych w karabiny rosyjskie, i rewolwery. Bandyci zażądali wydania pieniędzy. Na odmowę Kuźmińskiego jeden z bandytów wystrzelił z rewolweru, kładąc Kuź-

mińskiego trupem. Jego matka i żona wszczęły alarm. Bandyci poranili je i zabrawszy 200 dolarów, zbiegli. W wyniku natychmiastowego pościgu, policja ujęła dwóch podejrzanych osobników. Wszyscy bandyci porozumiewali się między sobą w języku rosyjskim.

Nauka — literatura — sztuka.

Laureaci Nobla w dziale literatury.

(z) Z pewnymi wątpliwościami, z rezerwą pewną przyjęto wiadomość o zaofiarowaniu nagrody literackiej Nobla filozofowi Bergsonowi i norweskiej literatce Undset. O ile bowiem Bergson znany jest w naukowym świecie, o tyle mało dotychczas słyszeliśmy o Sigrid Undset i jej twórczości. Chcę zatem słów kilka powiedzieć o obu laureatach.

Sigrid Undset, 46-letnia norweska powieściopisarka, otrzymała nagrodę za dużą, trytomową powieść: „Krystyna, córka Lavransa”, opartą na motywach społecznych 13-go stulecia. Dzieło przepojone tendencją katolicką, jest narodowym arcydziełem norweskiem. W zupełności na nagrodę zasługuje.

Sigrid Undset jest córką archeologa, który należał do wyprawy naukowej Schliemann, badającej wykopaliska w Troi.

W bieżącym roku ukazała się nowa powieść, „Olaf Audunssohn” (Syn Audunsa).

(Z) Henryk Bergson, filozof francuski, urodzony w Paryżu w r. 1859, pochodzi z rodziny irlandzkiej. Kształcił się w Szkole Normalnej, został docentem filozofii. Złożywszy doktorat w r. 1889, wykładał w rozmaitych liceach paryskich, od r. 1900 jako profesor w Collège de France. W r. 1901 mianowano go członkiem Akademii nauk moralnych.

Głównymi jego pracami są: „Rozprawa o bezpośrednich danych świadomości” (1889), „Materia i pamięć, rozprawa o stosunku ciała do ducha” (1897), „Śmiech, rozprawa o znaczeniu komiczności” (190), „Ewolucja twórcza” (1908).

Bergson jest odrodzicielem filozofii intuicyjnej, wznawia pomysły neoplatonickie i gnostyczne. Najnowszym dziełem filozofa jest „Energia duchowa”.

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

DIEMBÓWKO. Pożar. Wybuchł pożar w zabudowaniach huty szkła. Pożar ogarnął chlew, który spłonął. Dzięki zabiegom i wysiłkom straży, uratowano domy mieszkalne hutników, stojące tuż obok chlewa, które również zaczęły się palić.

OPALENICA. Włamanie. Dokonano tu włamania do sklepu biawatnego p. Franciszka Świerczaka, któremu zabrano garderobę, papiery łącznej wartości 600 zł.

SILNO. Kradzież zboża. W ub. tygodniu sprostę w nocy jeden z deputatów p. Wiszniewskiego z Lichnow, koło stodoły, w której było złożone świeżo omlócone zboże, podejrzanego osobnika, a po zbliżeniu się, stwierdził, że jest ich kilku zajętych „robotą” przy nasypywaniu zboża do worków. Dwóch z nich rozpoznał, byli to robotnicy, zajęci u p. W., którzy wydali następnie nazwiska swoich współpracowników.

SADKI. Wandalizm. W nocy z dnia 16 na 17 bm. zawitały pewne indywidua do pasieki p. St. Nowaka, mistrza siodlarskiego w Sdkach i zrzucili jedną kószkę pszczoł ze stebników, niszcząc cały rój. Mogła to zrobić tylko jakaś klika z zemsty lub też z zawiści.

POZNAŃ. Dyplom i tytuł magistra nauk prawnych uzyskał p. Antoni Jaśkiewicz i p. Witold Staśkiewicz z Poznania, oraz p. Tadeusz Zabłocki z Kijowa.

WROCKŁ. Poświęcenie sztandaru. W ub. tygodniu we Wrocławach w pow. brodnickim, Stow. Młodzieży żeńskiej święciło uroczyste swój sztandar.

STRZELNO Osobiste. Zatwierdzony został przez tut. starostwo powiatowe p. Michał Głowacki, przedsiębiorca budowlany z Kruszwicy „Obwodowym ogniomistrzem” na powiat strzeliński.

RUNOWO KRAŃSKIE. 10-lecie Niepodległości. 11 listopada obchodzono u nas bardzo uroczyste. O godz. 10 wyruszyły wszystkie towarzystwa do kościoła na Mszę św., kazanie wygłosił ks. proboszcz Kowaliński. Następnie wyruszył pochód przed pałac, gdzie przemówił do licznie zebranych major Smoliński.

Uruchomiono tu Nadleśnictwo Państwowe z nadleśniczym p. Smolińskim, major rez., na czele.

Osobiste. Został przeniesiony nasz czcigodny proboszcz ks. dr. Leon Smiśniewicz do Poznania. Na jego miejsce powołała władza duchowna ks. prob. Kowalińskiego z Bługowa, koło Łobzenicy.

Rynarzewo.

Obchód 10-lecia niepodległości. Z okazji 10-lecia niepodległości urządzono w miejsc. szkole uroczysty poranek. Ponadto ks. prob. odprawił uroczystą mszę św., w czasie której śpiewała młodzież szkolna. Program poranku był obszerny. Młodzież szkolna wygłosiła szereg pięknych deklamacji, które przeplatano śpiewem. Ponadto kierownik szkoły wygłosił stosowne przemówienie do dzieci. Wieczorem urządziła młodzież szkolna pod dozorem nauczycielstwa pochód po mieście, śpiewając pieśni narodowe. Miasto iluminowano. Szczególnie pięknie iluminowano szkołę. Na rynku i ulicach zapalano ognie. Po skończonym pochodzie, przemówił do zgromadzonych na rynku dzieci burmistrz, p. Tomaszewski. Dnia 11. bm. zgromadzili się miejscowe towarzystwa i młodzież szkolna przed domem p. Banacha, skąd wyruszyło w pochodzie na nabożeństwo. Mszę łacińską śpiewało Tow. śpiewu „Szarotka”, pod batutą p. Skrzypczaka. Po nabożeństwie ks. proboszcz zainicjował uroczyste „Tedeum”. Kazania celebrians nie mógł wygłosić, gdyż nie dozwolił mu na to brak czasu z powodu wyjazdu na odpust do Szubina. Po nabożeństwie odbyła się w sali p. Schlietera uroczysta akademja, którą zagał kierownik szkoły Frankowski. Deklamacje wygłosili pp. Tomaszewska i Rankówna z Tow. Młodych Polek, Brzeziński z Tow. Młodzieży, śpiew wykonało Tow. śpiewu „Echo” pod batutą p. Ligarskiego. Referat wygłosił kierownik szkoły p. Frankowski.

Szubin.

Wielkie zebranie parafjalne. Ub. niedzieli odbyło się wielkie zebranie parafjalne w sali Domu Polskiego, które zagał p. Walenty Dypczyński. Do prezydium weszli p. Dypczyński - przewodniczący, p. M. Krygier - sekretarz i pp. Karabas T. i Konieczny L. - ławnicy. Omawiano sprawę nieobsadzonego dotąd probostwa w Szubinie. Po wyczerpującej dyskusji, w której zabierali głos pp. Kowalczyk, Bembaista, Masłowski, Karabas, dyr. Walkowski i Cerkaski, uchwalono wysłać do kurji biskupiej w

Kryminalne występy strzelców w Zelgoszczy i we Wdzie.

Paweł Sprengiel z Wdy fałszował podpisy lekarzy i na podstawie sfalszowanych zaświadczeń otrzymywał zapomogi ze starogardzkiej kasy chorych. Na podstawie tych niedozwolonych manipulacji otrzymał z kasy chorych kilkadziesiąt złotych. Gdy oszustwo zostało wykryte Sprengiel zapisał się do Strzelca. Nic mu to jednak nie pomogło. Wreszcie Sprengiel stanął na ławie oskarżonych przed Izłą Karną w Starogardzie. Prokurator dr. Suchecki wniósł za zbrodnię fałszowania dokumentów o 1 rok i 2 miesiące więzienia.

Sąd skazał Sprengla na trzy miesiące więzienia, która to kara została mu na podstawie amnestji darowana.

Tego samego dnia miał sprawę karą inny strzelec z Zelgoszczy.

Wioska Zelgoszcz słynie od pewnego czasu z ustawicznych zatargów między strzelcami i wojakami.

Niejaki Józef Oszyła i Kosecki wszczykali w wiosce ciągle awantury. Za bluźnierstwo, opór władzy itp. zostali w końcu pociągnięci do odpowiedzialności. Główny sprawca awantur Kosecki zbiegł.

Oszyła za bluźnierstwo otrzymał 7 miesięcy więzienia. Sprawa o opór władzy uległa przedawnieniu. Zarówno Sprengiel jak i Oszyła niezadowoleni z wyroku wnieśli rewizję.

W stogu słomy znaleziono umierającego człowieka.

Z Inowrocławia donoszą nam: Soltys gminy Sławęcinek zaalarmował policję, iż w stogu słomy znalazł człowieka, który dawał jeszcze pewne znaki życia.

Policja stwierdziła, iż zmarły nieznanymi nazywa się Wawrzyn Kwiatkowski, bez stałego miejsca zamieszkania i zmarł wskutek wycieńczenia.

Napad młodocianych bandytów na dom gospodarza.

W powiecie inowrocławskim w Godziszewie czterech bandytów napadło na dom osadnika Henryka Watta. Do mieszkania dostali się w godzinach nocnych przez okno. Po steroryzowaniu domowników przystąpiono do rabunku.

Zrabowali oni cenniejsze rzeczy i po wyprawieniu sobie sutej libacji po 2 godzinach ułotnili się. Herszt rabusiów mógł mieć lat 30, reszta po 20 i 18 lat.

Za odnalezienie kolczyków brylantowych 10 tysięcy złotych nagrody!

W Poznaniu w hotelu „Bazar” skradziono hr. Grocholskiej, właścicielce majątku Rogowo pod Krobią brylantowe kolczyki, wartości 100 000 zł.

Hr. Grocholska wyznaczyła 10 000 zł.

nagrody dla tej osoby, która sprawę zaginionych brylantów wyjaśni i zwróci je właścicielce. Brylanty były wagi okolo 15 karatów, oprawne w srebro z ziotemii zatraskami.

Gnieźnie delegację, którą w imieniu parafjan przedstawiła pokorną prośbę o zamianowanie ks. prob. Sterczewskiego, proboszczem parafji szubińskiej. W skład delegacji weszli pp. dyr. Walkowski, Cerkaski W., Ciężki J., Konieczny L. i Dypczyński W. Ponadto uchwalono wysłać telegramy holdownicze do J. E. ks. kardynała prymasa Polski Augusta Hlonda w Poznaniu i J. E. ks. biskupa Laubitza w Gnieźnie.

Łabiszyn.

Pożegnanie ks. wikarego Sroki. Po 6 letniej działalności w Łabiszynie odwołała władza duchowna powszechnie lubianego ks. Srokę i przetrzasnęła go do Poznania jako katechetę przy prywatnym gimnazjum niemieckim. Celem pożegnania go urządziły towarzystwa, którym ks. S. patronował, wspólne, uroczyste zebranie w sali hotelu p. Kowalewskiego. Sala zapelniała się po brzezi publicznością. Najpierw 6 i 7 klasa szkoły powszechnej odpiewała czterogłosową pieśń pożegnalną a dwie dziewczynki w udatnych wierszykach dziękowały ks. S. za kilkoletnią pracę jego w szkole, gdzie nauczał religii. Następnie przedstawiciel Kat. Tow. Rob. i Stow. Młodzieńców, składali podziękowanie za moralną, wytrwałą a tak skuteczną działalność swego patrona. Do łez poruszyła zaś wszystkich mała Leissówna, gdy żegnając wierszykiem ks. wikarego, sama wzbuchła szczerym, nieklamantym płaczem. Kilka set dzieci, zorganizowanych w Dziele Dzieciectwa Jezusowego nie mogły lepiej wyrazić swego żalu, z powodu utraty ks. S., jak to uczyniła mała deklamatorka. W imieniu parafji wreczył ks. S. p. burmistrz Feigel jako upominek piękny, złoty zegarek, a chór kościelny pod dykcją p. Preissa zakończył wieczornicę tak melodią piosenką, że ja na życzenie publiczności musiał powtórzyć. Wzruszony do łez tyłu gorącymi owacjami ks. S., dziękował przede wszystkim ks. prob., że go wdrożył w sposoby pracy społecznej i kościelnej a następnie zegnął się z całą parafją, do której przylgnał ser-

cem całym. Niech wrogowie kościoła nie próbują wmawiać ludowi, że kapłani są jego wrogami. Oby wszędzie między parafjanami a duchowieństwem panowała taka łączność i harmonja, jak w Łabiszynie.

Nagła śmierć. 80-letni Pietrzak udał się do lasu, aby zbierać chrust. Na drugi dzień rano znaleziono go konającego, leżącego na ziemi. Paraliż położył kres jego życiu.

Inowrocław.

Chór nauczycielski. Tworzy się w naszym mieście chór, złożony z nauczycielstwa miejsc., pod kierunkiem p. Webera. Zapisano się już 20 członków. Lekcje śpiewu odbywają się co sobotę o godz. 4—5 po poł. w auli męskiej szkoły wydziałowej

Akcja „Zgody” w Inowrocławiu i okolicy. Spółdzielnia handlowa towarów kolonialnych „Zgoda” rozwija się pomyślnie i zakłada filje w okolicznych miastach. „Zgoda”, oprócz centrali w Inowrocławiu, posiada aż 9 filij, i to w trzech sąsiadujących powiatach.

Z Kasy Chorych. Dr. Zarewicz, naczelny lekarz Kasy Chorych, po dwumiesięcznym urlopie wypoczynkowym i kuracyjnym powrócił do swych obowiązków i pozostaje nadal na swem dotychczasowym stanowisku.

Udział miast na Wystawie Krajowej w Poznaniu.

W Poznaniu odbyła się konferencja przedstawicieli miast, biorących udział w Wystawie.

W zebraniu wzięli udział przedstawiciele Warszawy, Łodzi, Poznania, Krakowa, Wilna, Lublina, Katowic i miast woj. Śląskiego, Bydgoszczy, Torunia, Gniezna, Częstochowy, Włocław-

Barcin.

Obchód dziesięciolecia niepodległości wypadł bardzo okazale. W sobotę miasto było rześcicie iluminowane, wieczorem wyruszył z dworca pochód kolejarzy, do których dołączyli się i inne towarzystwa. Gdy pochód doszedł do Rynku, począł z nad Urzędu Poczтового sypać się deszcz ogni bengalskich, poczem wrócono na dworzec, gdzie przy dźwiękach orkiestry bawiono się do rana. W niedzielę odbył się uroczysty wymarsz do kościoła, a wieczorem akademja urządzona staraniem szkoły powszechnej.

Nieszczęśliwy wypadek. W ub. tygodniu przy przetrzaszaniu wagonów w fabryce Wapienno, pośliznął się i dostał się między bufony 21-letni Stefan Mania, któremu bufony zgniotły lewą rękę powyżej łokcia, tak, iż lekarz odwiózł go natychmiast do szpitala w Inowrocławiu, gdzie nieszczęśliwemu natychmiast rękę amputowano.

Z Tow. P. i W. Założone niedawno Towarzystwo Powstańców i Wojaków wykazuje pod przewodnictwem prezesa p. Piątka, dużą ruchliwość. M. in. przygotowuje też obchód 10-lecie oswobodzenia Barcina w dniu 4 stycznia 1929 r.

Gniezno.

Święto pułkowe 69 p. p. W ub. sobotę i niedzielę obchodził 69 p. p. w Gnieźnie 10 rocznicę swego istnienia. Uroczystości pułkowe rozpoczęły się akademją w sali Teatru Pułkowego, podczas której p. ppłk. Schmidt dał krótki szkic historii pułku a ks. prob. Łukowski wygłosił płomiennie przemówienie patriotyczne. Wieczorem o godz. 21 odbył się na dziedzińcu koszarowym apel i modlitwa za poległych 69 pułku piechoty. Nazajutrz odprawił pierwszy kapelan pułku ks. Tomiak, na dziedzińcu koszarowym mszę polową z udziałem garnizonu, towarzystw W. F. i P. W. oraz przedstawicieli władz. Po mszy św. odbyła się w związku ze świętem 10-lecia niepodległości Polski defilada przy ul. Chrobrego, następnie zaś na dziedzińcu koszarowym uroczystość wręczenia odznaki pułkowej oficerom i żołnierzom pułku, p. pułk. Więckowskiemu, p. mec. Junkowi, miastu Gniezno i przedstawicielom powiatów śremskiego, jarocińskiego, rawickiego i koźmińskiego, w których to powiatach formowały się pierwsze formacje pułku. Po śniadaniu w kasynie oficerskiej odbył się w hali gimnastycznej wspólny obiad żołnierski, podczas którego wygłoszono szereg toastów, na cześć najwyższych wodzów i pomyślności pułku. Po południu o godz. 17 nastąpiło w sali Teatru Pułkowego przedstawienie „Uianów księcia Józefa”, wieczorem zaś na zakończenie bale w salach kasyna oficerskiego i podoficerskiego.

Odznaczenie. Ks. Napierała, proboszcz par. św. Michała, otrzymał od kapituły b. Naczelnej Kcmendy Straży Ludowej odznakę za waleczność.

Obchód 10-lecia wskrzeszenia Polski w więzieniu w Gnieźnie odbył się w ub. poniedziałek po południu w obecności prezesa Sądu Okręgowego p. dr. Tomaszewicza, członka prokuratury i innych gości. Program obchodu składał się z przemówienia p. pprok. Sowy i ks. dziekana Zabłockiego, śpiewu chóru więźniów, deklamacji i produkcji muzycznych p. Barczyńskiego i p. Juraszka.

Na ubogich miasta Gniezna złożył p. Świdzki do dyspozycji Konf. św. Wincentego a Paulo 25 zł.

NOWY TOMYŚL. Obchód 10-lecia Niepodległości w Nowym Tomyślu odbył się bardzo uroczyste. W sobotę odbył się capstrzyk. W niedzielę o godz. 9.30 odbyła się zbiórka wszystkich towarzystw. Prócz miejsc. stawiła się kompanja baonu „Osop”. Solenne nabożeństwo odprawił ks. prob. Kulizak. Odbył się przegląd towarzystw po którym p. starosta J. Czochron wygłosił podniosłe przemówienie. Następnie defilada przed przedstawicielami władz. O godz. 1.30 udano się na salę „Kresowianki”, gdzie odbyła się uroczysta akademja, którą zagał p. burmistrz Konieczny.

ka, Radomia, Równego i Tomaszowa Mazowieckiego.

Przewodniczył obradom inż. Marjan Dolnicki z Warszawy. Przedmiotem obrad było omówienie rodzaju i szematu ekspozatów oraz sposobu ich rozmieszczenia w pawilonie samorządowym.

ŁODZIA. Na pamiątkę 10-cio lecia Polski wystawił przed szkołą w Łodzi, pow. wyrzyski, kier. szkoły p. Szweda Bronisław krzyż i to przy pomocy miej. ludności. W niedzielę miej. proboszcz ks. Kaczmarek-wicz dokonał aktu poświęcenia. W krótkiej ale treściwej swej przemowie podniósł znaczenie tegoż krzyża, wyrażając podziękowanie kier. szk. za tę wzniosłą myśl postawienia właśnie krzyża. W uroczystości tej wzięła udział miej. szkoła oraz towarzystwa z Łodzi i Anielin. Bardzo licznie stawiła się też miej. i okoliczna ludność. Podziękować także należy pp. Kiestrzynowi, Śwince Teodorowi, Banickiemu, Szymczakowi i tym wszystkim, którzy przyczynili się do tego dzieła.

Skórcz.

Obchód dziesięciolecia niepodległości. W sobotę, dnia 10. bm. udekorowano gmachy urzędowe i domy prywatne. Przy cudnej pogodzie w niedzielę zgromadzono się na rynku, a członkowie poszczególnych towarzystw ustawili się przy swych sztandarach i przy dźwiękach orkiestry Tow. Młodzieży ze szkoły na czele, ruszyli pochód do kościoła na nabożeństwo. Uroczysta akademja odbyła się w sali p. Szwarca. Na wstępie przemówił tu, wójt p. Grzankowski. W dłuższym swem przemówieniu wydatnił on cierpienia Polaków pod jarzmem pruskim i dzieło odrodzenia w ciągu 10-lecia. Po przemowie deklamowały dzieci szkolne wiersze. Pod batutą p. Grabowskiego wykonał Tow. śpiewu „Lutnia” dwie pieśni, przyczyniając się do podniesienia świetności chwili. Wieczorem w tej samej sali zgromadzili się obywatele Skórcza, celem wysłuchania drugiej części programu. Nauczyciel p. Sobacki przedstawił w swem przemówieniu całokształt walk oręża polskiego od rozbioru, aż do ustalenia granic Polski na zachodzie.

Lipinki.

Dziesięciolecie Niepodległości. W ub. sobotę, dnia 10. bm. urządzono wieczornicę, na której pięknie i wzorowo deklamowały dzieci wierszyki, stosownie do tak wzniosłej chwili. Piękny śpiew malców w strojach krakowskich, korowody i żywy obraz „Polska” podobały się ogólnie. Po mszy św. ustawiono się do pochodu. Dzieci niosły tablice z napisem: „Niech żyje wolna Polska”, „Niech żyje wódz narodu”. Na czele jechał konno „Kościuszko”, mały chłopczyk 8-letni, gustownie przybrany. Na innej tablicy widniał wizerunek marszałka Piłsudskiego i orzeł biały. Ogólną wesołość sprawił nam pajac na koniu, śmiesznie ubrany, niosący tablice z napisem: „Kupuj tylko polskie towary, a Polska będzie silnia”. Byli też i koszyrnicy. Do uroczajenia pochodu przyczynił się wielce nauczyciel Litwic. Pochód ciągnął przez wioskę, a następnie przy dźwiękach muzyki ruszono na boisko, gdzie wójt Kalinowski i wójt Łaszewski wygłosili stosowne przemówienia. Wdzięczni jesteśmy naszemu księdzu prob., p. wójtowi Kalinowskiemu za urządzenie tak imponującego pochodu, również p. naucz. Litwici, który zawsze miłe sprawia nam niespodzianki. Na zakończenie odbył się pochód Straży Pożarnej z pochodniami.

Szaradowo.

Obchód 10-lecia niepodległości. Staraniem Tow. Powstańców i Wojaków i wszystkich miejsc. towarzystw wyruszył o godz. 8,45 wspaniały pochód na uroczyste nabożeństwo. Mszę św. celebrował ks. prob. Rudnicki. Na cmentarzu złożono wieńiec na grobie powstańca śp. Jana Bujarskiego; następnie na placu przed figurą referent oświat. Stachowiak, przemówił do zebranych. Po południu wyruszył oddział konny, ubrany po krakowsku z orkiestrą przez Sionawy Słonawki, Elizawy, Suchoręczek, Suchoręcz i Zalesie. Pochód cały przedtawiał się imponująco. Wieczorem odbyła się zabawa ludowa w sali p. Gólczewskiego.

Zbąszyń.

Przesiedlenie. Komisarz straży granicznej por. Franciszek Szulz został przesiedlony do Małopolski na granicę polsko-rumuńską. P. Szulz cieszył się opinią bardzo dobrą.

Obchód dziesięciolecia niepodległości. Obchód 10-lecia niepodległości wypadł w Zbąszyniu bardzo uroczysto. Capstrzyk kolejarzy odbył się już w piątek. W sobotę odbył się drugi capstrzyk załogującego szwadronu 7 strzelców konnych i wszystkich towarzystw miejscowych. Miasto było iluminowane i okna dekorowane. W niedzielę odbyła się msza św. p. cłowa, celebrowana na balkonie zewnętrznym kościoła parafjalnego przez ks. Zwake, podniósł kazanie wygłosił ks. prob. Płotka. W południe odbyła się uroczysta akademja w sali Strzelniczy, a wieczorem zabawa taneczna poprzednio koncert i występ Tow. miejsc. „Hal-ki”

Zakazany wiec P. P. S. Przywódca P. P. S. w Zbąszyniu, b. kolejarz niej. Stanisław Grzywacz niedawno ukarany za bluźnierstwo karą więzienia 6 miesięcy, zwołał sfiszami wiec partji swej na ub. niedzielę. Przed rozpoczęciem wiecu właściciel odmówił sali, wobec czego chełano zwołać wiec pod gołym niebem, jednak odmówiono mu zezwolenia

Mrocza.

Z ruchu towarzystw. Nadchodzi sezon prac w towarzystwach, co daje się już zauważyć. Tow. Rob. wystawiło dość udatnie bardzo ładną rzecz „Lobcowanie” a inne przygotowują się już do występu w karnawale. Zorganizowano też w naszym mieście Z. O. K. Z. Skład zarządu jest nast.: prezes p. Apner, naucz., wiceprezes p. Sobacki, nac. urzędu poczt., sekretarz p. Groczyk, sekretarz urzędu poczt., skarbnik p. Filipiak, urzędnik skarbowy.

Obchód 10-lecia. Już cały dzień poprzedni strojono ulice w zieleń. W sobotę, 10. bm. od-

Samobójstwo sekretarza adwokackiego z Chełmna.

Donoszą nam z Poznania, iż w jednym z hoteli przy ul. św. Marcina popełnił samobójstwo niej. Leonard Głazik, sekretarz adwokacki z Chełmna, strzelając do siebie z rewolweru.

Głazik mieszkał w hotelu 3 dni. Ponieważ onegdaj nigdzie nie wychodził, służba hotelowa podejrzewając coś złego, chciała wejść do pokoju, ale na pukanie nikt nie odpowiedział. Zawołano policję, która po wyważeniu drzwi zastała straszny widok. Na podłodze w

był się capstrzyk z pochodniami iluminowany ogniami różnokolorowymi. Nazajutrz rano o godz. 6 odbyła się pobudka. Przed południem zebrane towarzystwa ruszyły do kościoła, aby wysłuchać mszy św. i okolicznościowego przemówienia ks. prob. Rochowiaka. Po nabożeństwie odbyła się defilada. Wieczorem odbyła się wielka uroczystość w domu katolickim.

Z życia Banku Ludowego. Zaangażowano do Banku Ludowego siłę fachową w osobie p. dyr. Kordeckiego, dzięki czemu instytucja ta może teraz dopiero sprawnie i racjonalnie działać, dla dobra swych członków, których niewątpliwie znacznie teraz przybędzie.

kałuży krwi leżał bez życia denat. Na stole desperat pozostawił trzy listy. W liście do policji donosi o swym zamiarze samobójczym, zaś w liście zaadresowanym do trojga dzieci żegna się z nimi, i prosi o modlitwę i przebaczenie. Życzeniem zmarłego było, aby o śmierci zawiadomiono adwokata Szymańskiego, zaś żonę dopiero po pogrzebie. Śnać śp. Głazik popełnił samobójstwo wskutek niesnasek rodzinnych.

Z POMORZA.

CHELMNO. Włamanie do probostwa. W nocy z 16 na 17 bm dokonano włamania do ks. prob. Putinkowskiego w Wabczu, pow. Chełmno, którego związane i skradziono mu z kasy i biurka pieniądze kościelne około 785 zł oraz banknot 20 guld. Prócz gotówki złodzieje zabrali 2 brzytwy, 1 łyżkę srebrną, nóż i widelec, 2 maszyny do strzyżenia włosów, 1 flower. W czasie rabowania, sprawcy odgrzali się księdzu Putinkowskiemu, że w razie gdyby zamierzał krzyknąć, to go zastrzelą. Sprawców kradzieży było 3 z których dwóch dokonywało kradzieży, jeden zaś stał na czatach. O godzinie 2,45 zostali spłoszeni przez rządzącego Rozkwitowskiego, który do zbiegów oddał strzał z rewolweru. Złodzieje z łupem zbiegli w niewiadomym kierunku.

CHELMNO. Oddał cztery strzały do swego rywala. Syn rolnika Schmidta z Obór, pow. Chełmno, pałając zemstą do Tobera Otona za umiżgi do jego narzeczonej oddał do Tobera 5 strzałów, z których 4 padły w bramę plotu, jeden trafił T. w zegarek, nie czyniąc Toberowi żadnych obrażeń.

TUCHOLA. Trzy włamania jednej nocy. Dokonano włamania do piwnicy oberżysty Pawła Friesego w Klonowie, pow. Tuchola, któremu skradziono kilkanaście butelek spirytualji i kilka paczek konserw i wiadro musztardy. Te samej nocy i prawdopodobnie ci sami sprawcy dokonali włamania do Konrada Nitki zam. w Klonowie, któremu skradziono pewną ilość garderoby oraz 30 zł gotówki i dokumenty. Chałupnikowi Nikodemowi Steltmie, zam. na wybudowaniu w Klonowie, skradziono spodnie, plecak i 5 kg wędliny, wartość przeszło 90 złotych.

WĄBRZEŻNO. Powiatowa konferencja nauczycielska. W ub. tygodniu odbyła się w powszechnej szkole żeńskiej konferencja nauczycielska z całego powiatu. Zagał p. insp. Tarnowicz witając przybył. Wizytatora Zeudowskiego oraz nauczycielstwo. Następnie odbyła się lekcja z geografji. W dyskusji przemawiało kilka osób. P. Mielnik wygłosił ref. na t. karności w szkole, na skutek ankiety urządzonej między nauczycielstwem.

Po wyborach do Powiatowej Rady Szkolnej konferencję zakończono, następnie udano się na podwieczorek towarzyski.

BRUSY. Święto Młodzieży. Z okazji Święta Młodzieży Katolickiej odbyła się w ub. niedzielę w sali klasztornej wieczornica Tow. Młodz. męskiej. Na wstępie przemówił do zebranej publiczności protektor ks. Grüning. Odegrano udatnie sztukę teatralną p. t. „Orleń”. Sala klasztorna była wypełniona publicznością po brzegi.

CZARNIŻ. (Pożar.) W ub. niedzielę dnia 18. bm. około godz. 6-tej rano wybuchł w domu mieszkalnym sołtysa p. Warsińskiego pożar, który w okamgnieniu rozszerzył się w całym domostwie. Pożar objął również mieszkanie p. Rekowskiego. Sprzętów nie zdołano uratować, gdyż ogień błyskawicznie objął całe domostwo. Dom był z drzewa i słomą kryty. Straty są znaczne. Pogorzelnicy bviłi po części asekurowani.

BRODNICA. Pożar. Dnia 15. bm. spaliła się na szkodę Krygiera Arno Stanisława w Dąbrówce, pow. Brodnica, stodoła z zawartością: 140 fur żyta, 45 fur pszenicy, 48 fur konicyzny i 542 fur gorczycy. Straty wyniosły około 100.000 złotych.

Nowacerkiew.

10-lecie niepodległości. W niedzielę, 11. bm. o godz. 10 zebrały się szkoły i towarzystwa z całej parafji i z muzyką na czele; wyruszone do pięknie kwiatami i zielenią przystrojonego kościoła. Po nabożeństwie ustawiono się do pochodu. Widok był imponujący. Gdy jeszcze w roku 1918 nie było żadnego polskiego towarzystwa, to teraz naliczyliśmy w pochodzie następujące organizacje oprócz szkół powszechnych i szkoły rolniczej w Pawłowie: Kółko śpiewu św. Cecylii, Tow. Powst. i Woj. z Nowecejerkwi, Pawłowa i Kłodawy, Kółko Rolnicze z Nowecejerkwi i Pawłowa. Do zebranych przemówił ks. prob., przedstawiając ciężkie czasy niewoli i dobę dzisiejszą wolności. Wieczorem obchodzono ten pamiętny dzień uroczystą wieczornicą.

Starogard.

Święto młodzieży obchodzono w naszym mieście bardzo uroczysto. Po uroczystem nabożeństwie, licznie zebrane placówki młodzieży żeńskiej i męskiej przedefilowały przed sztandarem i patronami młodzieży na Rynku. Wieczorem odbyła się uroczysta akademja, na której słowo wstępne wygłosił ks. Dahlman.

Polska swemu obrońcy. Na nadzwyczajnym zebraniu Tow. Powst. i Woj. p. Andrzejewski złożył obszernie sprawozdanie ze swego pobytu w Warszawie, przyczem odczytał manifest Federacji. Delegacja ze Starogardu w osobach komendanta Stolpy, Andrzejewskiego i Gericka została w Warszawie udekorowana orderem „Polska swemu Obrońcy”.

Przedstawienie teatralne. Młodzież polska ub. niedzieli wystąpiła z przedstawieniem teatralnym. Czysty dochód przeznaczono na ubogą młodzież robotniczą. Odegrano dwie sztuczki: „Kamienne serce” i „Portret”. Czysty dochód z przedstawienia wynosi 200 zł.

Wyrodna matka. Służąca p. Gussmana zadusiła swego noworodka na strychu; po dokonaniu zbrodniczego czynu oświadczyła, że dziecko zgubiła w ustępie. Wyrodną matkę spotka zasłużona kara.

Katastrofa samochodowa. Silny wiatr rzucił onegdaj pędzący samochód z wielką siłą na drzewo. Szofer doznał silnego wstrząsu mózgu i został odstawiony do szpitala.

Z Torunia.

Z Teatru Pomorskiego. Dnia 21. bm. o godzinie 20-tej po raz ostatni dramat historyczny pt. „Obrona Częstochowy” czyli „Przeor Paulinów”.

W czwartek, dnia 22. bm. dawno oczekiwaną premiera operetki L. Falla pt. „Róża Stambułu”, która czarować będzie urokiem fascynującej muzyki i przepychem wystawy.

Uczenie duszpasterzy. W ub. niedzielę odbyła się w sali Dworu Artusa akademja, zainicjowana przez grono parafjan kościoła NPMarij w celu pożegnania dawnego proboszcza tej parafji ks. dziekana Kozłowskiego a zarazem powitania nowego duszpasterza ks. prałata Kirssteina.

Samochód wpał na drzewo. Samochód nr 50438 najechał na przejeżdżającego rowerzystę Pawłowskiego Czesława, zamieszkałego przy ul. Wiązowej, przyczem wpał na drzewo. Samochód został uszkodzony. Jak ustalono szofer był w stanie nietrzeźwym.

Kradzież motorów. Zakowi Piotrowi, przy ul. Bydgoskiej, skradziono 2 motory elektryczne, wartości 2.000 zł.

Kradzież owoców. Kozakiewiczowi Wiadysławowi, przy ul. Podgórzej, skradziono owoce, wartości 360 zł.

Nóż — w robocie. Podczas sprzeczki Górny Bolesław, zamieszkały przy ul. Grudziądzkiej uderzył szczyrykiem w twarz Zielińskiego Konrada.

Z Pomorskiej Wystawy Drobiu w Toruniu.

Nagrodzeni zostali na powyższej wystawie p. Gołębiwski, Kowalewo Pom. — duży srebrny medal Min. Roln.; p. W. Rommel, Inowrocław — medal złoty C. K. H. D.; ks. prob. Ziętarek z Bierzyłowa — medal złoty; hr. p. J. Kwilecki, z maj. Góry — medal złoty; p. O. Klems z Pucka — medal srebrny; p. Wilanowski z maj. Bogucina — mały medal srebrny Min. Roln.; p. L. Korusz z Inowrocławia — medal srebrny; p. E. Kentzer z Lipniczek — medal srebrny; p. Fl. Dabiński z Grudziądza — medal srebrny; p. J. Jacynowa, maj. Pasieki — medal brązowy Min. Roln.; p. F. Ruchardt, maj. Czachówki — medal brązowy; p. Maniawski, Zęgrze — medal brązowy; p. J. Stopczyk z dem. Kalinowiec — medal brązowy; zarządowi maj. Dźwierzno — medal brązowy; p. T. Fenrychowa, maj. Pudliszki — medal brązowy; p. Napierała z Brzykorkzystew — medal brązowy; p. Karnkowska z Oleszna — list pochwalny; p. T. Haertlowa z maj. Lipienek — list pochwalny; p. Corradini z Rudy szl. — list pochwalny; p. kpt. Rozwadowski, Warszawa — rysie polskie i stawaki; p. Stuermerowi w Warszawie — dyplom na medal złoty, rysie polskie i srebrniaki.

W pościgu za złodziejem wypadła z pociągu. Do pociągu, idącego z Brodnicy w kierunku Warszawy, przed stacją Gutowo wszedł nieznany osobnik do przedziału II. klasy i porwał wielką na szkodę pasażerki Arendt Wilhelminy, obywatelki amerykańskiej i usiłował zbiec. W czasie, gdy złodziejaszek uciekał z walizką, Wilh. Arendt podażyła za nim, przyczem wypadła z pociągu i odniosła poważne kaleczenie. Arendt została odstawiona do szpitala w Brodnicy.

Z sądu. W Sądzie Okręgowym w Toruniu odbył się proces przeciwko przedstawicielom bylej firmy „Technitor” i to p. Antoszewiczowi i Swobodzie, oraz dyrektorowi banku Żółtowskiemu i Skrzetuskiemu, oskarżonym o niezgłoszenie w swoim czasie upadłości firmy oraz, że podawali fałszywe fakta, wyłudzała od różnych osób weksle in blanco i dopisywali na nich większe sumy pieniędzy. Na rozprawę powołano około 30 świadków i 6 rzeczoznawców. Sąd po trzydniowej rozprawie wydał wyrok uwalniający wszystkich oskarżonych od winy i kary, koszty procesu ponosi skarb państwa. Rozprawie przewodniczył sędzia Sosinski, oskarżał prok. Niklewski.

Włamanie. Do mieszkania Knopf Pauliny, zam. w Brzozie, pow. Toruń, dokonano włamania, gdzie skradziono większą ilość garderoby, wartości około 1000 zł. Złodzieje rozmawiali po polsku i niemiecku. Po dokonaniu czynie zbiegli w nieznanym kierunku.

Wykaz nagrodzonych wystawców

V. Wschodniej Wystawy Gołębi Poczтовых
Nagrodzeni zostali: p. L. Spyra z Bujakowa (Górny Śląsk) medal złoty i mały medal brązowy; p. J. Ławniczak z Podgórza, pow. Toruń, duży medal złoty; p. M. Reclaf z Bydgoszczy — medal srebrny; p. A. Rutkowski z Mokoszowy (Górny Śląsk), duży medal brązowy; p. W. Rychlicki z Bydgoszczy, duży brązowy medal; p. F. Steinhilber z Chojnic, medal złoty; p. J. Kiedrowski z Stawek, pow. Toruń, medal srebrny; p. J. Ochojski z Niedobrzyca (Górny Śląsk) mały medal srebrny; p. T. Jaworski z Torunia, mały medal srebrny; p. P. Foliński z Bydgoszczy, duży medal brązowy; p. mjr. Bączkiewicz z Warszawy, medal brązowy; p. kpt. S. G. Rozwadowski z Warszawy, medal srebrny; p. L. Pieniżek z Grudziądza, mały złoty medal; p. J. Lange z Warszawy, duży srebrny medal; p. St. Kuberski z Bydgoszczy, medal srebrny; p. A. Sumiński z Grudziądza, medal brązowy; p. G. Branel z Wejherowa, oraz p. L. Ambrosius z Grudziądza, medale brązowe.
Oprócz tego przyznanych zostało szereg nagród pieniężnych, dyplomów na medale, dyplomów uznania i listów pochwalnych.

Z Grudziądza. KRONIKA

Z Teatru Miejskiego. W środę, „Bajadera” ukaże się po raz drugi. Sprzedaż biletów rozpoczęła. Początek o godz. 7,30 wiecz.

W nadchodzący czwartek ukaże się po raz drugi sensacyjna sztuka Channinga Polocka „Znak na drzwiach”, w której role główne wykonają: pp. Zbierzeńska, Bojarska, Kieszczyński, Winkler, Polański, Bay-Rydeński, Opaliński, Burski, Rymaza, Kisielewski i inni. Początek o godz. 7,30 wiecz. Bilety wcześniej nabywać można w dziennej kasie Teatru, w firmie „Luxus”.

Jak się dowiadujemy, w dniu 10 bm. tj. w wigiliję dnia odzyskania Niepodległości Państwa Polskiego z racji tego wielkiego święta Magistrat m. Grudziądza wypłacił wszystkim ubogim miejskim jednorazowy zasiłek w wysokości miesięcznej zapomogi. Również Towarzystwo Wincentego a Paulo w tym dniu obdarowało specjalnie swoich biednych z pieniędzy, udzielonych przez p. prezydenta miasta z funduszu dyspozycyjnego, składanego do jego rąk na cele dobroczynne. Kuchnia Ludowa w dniu 11. bm. wydała specjalny obiad i obdarowała biednych i bezrobotnych pieczywem i wędlinami.

Uniwersytet Ludowy Tow. Czytelnia Ludowych. Pierwszy z wykładów popularnych, zorganizowanych przez T. C. L. w Grudziądzu, wygłosił w ub. czwartek w auli państwowego gimnazjum żeńskiego p. prof. Porębski na temat: „Henryk Sienkiewicz, jego dzieła i znaczenie”. Wyczerpujący wykład p. prof. Porębskiego, wypowiedziany z całą znajomością rzeczy, urozmaicony ustępami z najwybitniejszych dzieł tego naszego genialnego pisarza, był naj-

lepszym uczuciem 12-tej rocznicy śmierci tego wielkiego syna Polski, która przypadła na dzień 15 bm. Licznie zebrani słuchacze śledzili ze skupioną uwagą wywodów prelegenta, a gdy skończył, podziękowali mu długotrwałymi oklaskami. Drugi wykład popularny wygłosił w czwartek, dnia 22. bm. o godz. 20 w auli państw. gimnazjum żeńskiego p. dr. Zwierzyński na temat: „Jan Kasprzowicz, jego życie i dzieła”. T. C. L. spodziewa się, że i ten wykład zainteresuje jak najszersze warstwy społeczeństwa i prosi o jak najliczniejszy udział. Wstępne 20 gr od osoby dorosłej, 10 gr od młodzieży szkolnej.

Wycieczka do Paryża. Któżby nie słyszał o pięknościach Paryża, któżby nie pragnął zwiedzić wytworne miasto nadsekwaniańskie i popatrzyć na jego przepyszne bulwary, na wspaniałe gmachy, na całe życie wykвітłe światowe. Otóż nadarza się ku temu sposobność. P. prof. Polakiewiczówna, która kilka lat przebywała w Paryżu oprowadzi nas po stolicy Francji, opowie wrażenie i wspomnienia i wyświetli długą serię przezroczny. Wykład odbędzie się we wtorek, o godz. 7,30 w auli Seminarjum Nauczycielskiego. Wstęp 20 groszy.

Z „Sokoła”. Nasza dziarska jazda sokoła obchodziła w ub. piątek swą pierwszą rocznicę powstania oddziału konnego. Zebranie zagał i przewodniczył wiceprezes p. Szumski, protokół pisał p. Skowroński. W szczególny sposób uczczono inicjatorów konnego „Sokoła” m. in. F. Federskiego, Fr. Skowrońskiego, St. Kunza i dr. Grygiera, którego najpierw wybrano przewodniczącym wydziału, a po utworzeniu samodzielnego towarzystwa — prezesem.

Bydgoszcz, dnia 21 listopada 1928 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: Ofiarowanie N. M. P.
Jutro: Cecylji p. m., Filemona.
Wschód słońca o godz. 7,36.
Zachód słońca o godz. 15,56.

DYŻUR NOCNY W APTEKACH.

Od poniedziałku dnia 19 bm. do poniedziałku dnia 26 bm. dyżurują:

- 1) Apteka Centralna, ul. Gdańska 19.
- 2) Apteka Pod Lwem, Okole.

Wypożyczalnia książek „Lektor”, ulica Gdańska 141 otwarta codziennie od godziny 8 rano do 6 wieczór. Telefon 1739.

TEATR MIEJSKI.

Dziś o 7½ dla P. Z. K. „Księżniczka Orla”.

Jutro, w czwartek, staraniem Z. Z. P. „Pieśń nad pieśniami”.

W sobotę premiera „Paganini’ego” jednej z najmelodijniejszych i najweselszych operetek współczesnego repertuaru. Operetka ta zdobyła wszędzie rekordy powodzenia. Prócz nader zajmującego libretta posiada ona bogactwo pierwszorzędnego i wartościowej muzyki. Postać tytułową kreować będzie p. T. Laskowski, na którego barkach spoczywa również reżyseria operetki, główną partnerką jego będzie p. M. Hermanowa, a głównymi partnerami pp. Orszańska, Olędzki, Rychter, Lapiński, Lochman, Andrzejewska, Zagrobska, Andrzejewski, Borski, Bujakiewicz, Daniłowicz, Karpiński, Przybysz, Preiss, Suchcicki, Woźnik i inni. Nad stroną muzyczną czuwa kap. Lewicki. Teatr Miejski rozłoży przepychy kostiumów. W przedstawieniu biorą udział tury statystów. Chóry przygotował p. Bursa. W akcję wplecione zostały efektowne ewolucje oraz balet z p. Górecką, Morawskim na czele. W kasie zamawiać ruch ożywiony.

I jeszcze raz zawnadźmy o rzecz przykra, bolesną. Ale cóż robić, gdy poczta codzien przynosi na ten temat żale i skargi. Ludziom łzej, gdy się mogą wyjęczyć i wyplakać nad tem, co ich boli. A są to listy nabrzmiałe od łez i gorzycy. My zaś nie znajdujemy słów na pocieszenie pokrzywdzonych. Zresztą słowa same krzywdy nie naprawią.

Otóż z okazji dziesięciolecia zapewnią nas jeden z czytelników, że go już nie weźmiemy więcej na ofiary patriotyzmu. Cóż ja mam myśleć (pisze) o własnym państwie, ja, który cały majątek umieściłem w pożyczkach państwowych i z którego państwo mnie wykonywało! Gdybym chociaż miał to przekonanie, że ta moja ofiara pomogła do odbudowy państwa! Ale wiemy przecież, gdzie się te pieniądze potoczyły za rządów Witosa, Kucharskiego lub Grabskiego.

Jeden z rolników opowiada nam w liście, jak to pod wpływem pierwszego zapału sprzedał gospodarstwo (bo i stary już był) i kupił za to obligacje pożyczkowe. A dziś za kwotę, jaką mu zwrócono, nie kupi prostego pluga...

W tramwaju.

— Ale pan Antkowiak dziś się wysztafirował... Cie gu! Nowy garnitur, lakiery, a te pierścionki na paluchach. Nawet w krawatce ma szpinę z brelantem.

— Tylko że to wszystko nie jego.

— Jakto nie moje? Garnitur nie mój, lakiery nie moje?

— Te ubranie juści że panowe, ale zato złoto i srebro to wszystko od somsiadów pożyczzone. Może nie, panie Antkowiak?

— Nie gadam z panią. Pani Lepkowska od rana za dużo wypila.

— A kiedy tak jest, jak mówię. Z pana Antkowiaka jest filuter. Potrzebno mu dziś w banku Stadthagena wksel zeskontować, to sie wybrał jak na wesele, aby dyrektor Pampuch myślał, że Bóg wi jakiego Forda ma przed sobą.

— Pani Lepkowska, nie bajaj pani!

— A kiedy tak jest, jak mówię. A jak urząd podatkowy przysłał panu wezwanie, aby sie pan stawił do wniosku, tedy wicie moi państwo, co? Pan Antkowiak od swego parobka lachy pożyczca i idzie do urzędu

podatkowego jak ten zmarnowany dziad. Głowę tam zawraca, że taki bidny, i na pokazanie ty swoi bidoty świci z przeproszeniem gołą panią.

— Pani Lepkowska!...

— A kiedy tak jest, jak mówię. Znają pana, znają. Musze ja panu Pampuchowi powiedzieć, że ta cała parada z tyła biżuterjami jest na burg. Mydlenie oczu i nic więcej.

— Pani Lepkowska, ja panią przestrzegam!

— Przestrzegaj pan lepi dziesięcioro Bożych przykazań, nie mnie. Specyfnder, psionoga!

— Panie Antkowiak, ja sama pana spotkała w urzędzie podatkowym i pan wtedy wyglądał jak ten sztomer. Ino to był karnawał i ja myślała, że pan Antkowiak z maszkaraży wraca.

— A bo i tak było. Niemiałem czasu sie przedziać, więc poszedłem w dziadoskim kostjumie.

— Na Gdańską!

Otrzymujemy skargi od kupców i rękodzielników, że niemłosierna śruba fiskalna doprowadza ich do ruiny. Najwięcej przekleństw sypie się na podatek obrotowy. Państwo, zabijając ich wy-ciskaniem bezlitosnym podatków, podcina na przyszłość samemu sobie dopływ dochodów.

Wszyscy ci ludzie czują, że stała się albo dzieje się im krzywda.

Trudno też wobec tych ludzi bronić sprawy, trudno tłumaczyć skutki inflacji, bo jest zasadą elementarnej etyki, oddać tę samą wartość, jaką się pożyczło. Tymczasem państwo, korzystając z narzuconej obywatelom ustawy, podeptało tę zasadę.

Pojedynczo biorąc, są to sprawy osobiste, sprawy drobne wobec olbrzymiego faktu, że Polska jest. Ale spraw takich, takich kropel jest całe morze. Występują one w rozmiarach masowych i nie da się zaprzeczyć, że pierwsze kroki naszej niepodległości zaznaczyło wiele trudnych do zapomnienia krzywd. Trudnych do zapomnienia dlatego, bo ci wszyscy ludzie rozumują: Polska jest obecnie potężna i bogata, a wzbogaciła się naszą krzywdą, więc czemuż teraz, gdy może, krzywdy tej nie naprawi?

— **Czytelnia dla Kobiąt.** Miesięczne zebranie z odczytem p. inżyn. Stabrowskiej odbędzie się w czwartek dnia 22. bm. o godz. 5-tej w lokalu własnym ul. 3 Maja. Po zebraniu herbatka i loteria kwiatów. Uprasza się o liczny udział.

— **Fiegel nie jest obywatelem niemieckim.** W artykule „Ofiara” wskutek opuszczenia kilku wyrazów (w drukarni) powiedziano, że Fiegel jest obywatelem niemieckim. W oryginale — zgodnie z prawdą — powiedziano: obywatel gdański i niedoszły obywatel niemiecki.

— **Ofiara.** Złoty 10.— złożył p. sędzia połub. Gierszewski na kościół na Czyżkówku.

— **Uczestnicy powstania wielkopolskiego proszeni są o przybycie** w czwartek 22. bm. o godzinie 7½ do lokalu Lengninga, ul. Długa, celem omówienia zbiorowego udziału w święcie 10-lecia wybuchu powstania w Poznaniu, 27 grudnia.

— **Liga Katolicka.** W piątek dnia 23. bm. o godz. ¼ 8 wiecz. odbędzie się zebranie Ligi Katolickiej parafji św. Trójcy w Domu Katolickim na Wilczaku, ul. Miedza 2. Na porządku obrad wykład na temat: „Co się dzieje z duszą po śmierci”. O liczny udział tak członków jak i gości uprasza zarząd.

— **Ogłoszenie Miejskiego Urzędu Podatkowego.** Zwracamy uwagę na zamieszczone w numerze dzisiejszym ogłoszenia Miejskiego Urzędu Podatkowego, dotyczące przypadających na m. listopad br. terminów płatności podatku od lokali i nieruchomości oraz sposobów wypełnienia nowych list lokatorów.

— **Dla wszystkich kobiet polskich** urzędza N. O. K. w Bydgoszczy uroczysty obchód dziesięciolecia Niepodległości Polski dnia 25 listopada, w niedzielę, o godz. 5-ej, w Domu Katolickim przy Farze. Na urozmaicony program złożą się: słowo wstępne, deklamacja, wykład „O sławnych Polkach w dziejach Polski”, oraz śpiew chóralny. Komitet organizacyjny serdecznie zaprasza na ten obchód wszystkie te kobiety-Polki, które w imię hasła „Bóg i Ojczyzna” chcą się zjednoczyć w tej uroczystej chwili i złączone w jednym radosnym porwywie, złożyć hołd „Tej, co nie zginęła”!

— **Gwiazdka dla biednych miasta Bydgoszczy.** Towarzystwo Kupców urzędza gwiazdkę dla biednych miasta Bydgoszczy. Tradycyjnym zwyczajem również w bieżącym roku Towarzystwo Kupców urzędza od siebie gwiazdkę dla biednych m. Bydgoszczy. Z tej przyczyny Sekretarjat nie wydaje żadnych zezwoleń na kwestę gwiazdkową towarzystwom dobroczynnym. Zainteresowane instytucje i organizacje dobroczynne zechcą do końca bm. złożyć w Sekretarjacie Towarzystwo Kupców, przy ul. Jagiellońskiej 25, spis swych najbiedniejszych, których Towarzystwo Kupców przy rozdzielaniu darów gwiazdkowych ma uwzględnić.

Pijcie najlepsze piwo jasne
„Przodrój Wielkopolski”
Browar Bydgoski Sp. z o. o.
Tel. 1603 Bydgoszcz, Ustronie 6. Tel. 1608

Terespol.

Święto kolejarzy. W ub. sobotę odbyła się uroczystość 10-lecia kolejnictwa polskiego. Początkiem kolejowa wspaniale udekorowana, wypełniła się pracownikami kolejowymi oraz ich rodzinami. O godz. 14.30 zagał akademię naczelnik tuł. stacji p. Pawłowicz, który nast wygłosił odczyt o kolejnictwie polskim. Do uświetnienia akademii niemało przyczynił się dzierżawca tuł. buletu dworcowego p. Licznarski, oddając do dyspozycji komitetowi obchodowemu aparat radiowy. Dodano więc do programu własnej akademii części koncertowe uroczystej akademii kolejowej w Warszawie oraz okolicznościową przemowę ministra komunikacji p. Kühna. Po odczytaniu odezwy preżesa D. K. P. Gdańsk p. inż. Czarnowskiego do kolejarzy, uroczystość zakończono odśpiewaniem „Roty”.

Obchód 10-lecia niepodległości. Staraniem Tow. Powstańców i Wojaków wyruszył w niedzielę okazały pochód z udziałem działwy szkolnej na nabożeństwo do kościoła parafjalnego w Przysiersku. Podniosłe kazanie wygłosił ks. Hoppe. Po południu odbyła się uroczysta akademja w sali p. Schulza. W pięknych słowach przemówił do licznie zgromadzonej publiczności prezes Tow. Powst. i Woj. p. Pawłowicz. Dalszy program wypełniały deklamacje dzieci szkolnych i pań oraz koncert orkiestry smyczkowej. Okolicznościowy odczyt pt. „Historja zmartwychwstania Polski” wygłosił ref. ośw. Tow. Powst. i Woj. p. Licznarski. Po akademji obdarowano działwę słodyczami, zaś dla dorosłych odbyła się wieczorem zabawa.

Gniew.

10-lecie niepodległości. Dnia 10. bm. odbył się capstrzyk wojska i P. W. Odpowiedne przemówienie wygłosił burmistrz p. Dziegielewski. W niedzielę, 11 bm. po nabożeństwie zebrały się na rynku oddziały wojsk, straży granicznej, P. W., towarzystwa i tłumy publiczności, do których przemówił sędzia Rogoziński, poczem zebrani udali się na uroczystość odsłonięcia pomnika pierwszemu marszałkowi Polski Józefowi Piłsudskiemu, wzniesionego na dziedzińcu zamkowym. Po serdecznym przemówieniu generała broni Trzaska—Durskiego, pułk. Florek odczytał przemówienie, jakie wygłosił dziewięć lat temu gen. broni Trzaska-Durski, wręczając ówczesnemu Naczelnikowi Państwa i Naczelnemu Wodzowi buławę marszałkowską, poczem generał dokonał odsłonięcia pomnika wzniesionego przez społeczeństwo powiatu gniewskiego, wojsko i sfery urzędnicze. Po odsłonięciu pomnika przemawiali jeszcze: starosta dr. Lemańczyk i komendant garnizonu major Grabowski. Wieczorem odbyła się uroczysta akademja, na której słowo wstępne wygłosił inspektor Górny. Punktem kulminacyjnym akademji było przemówienie powiatowego komendanta P. W. i W. F. por. Turka. Pani naczelnikowa Kłapowa wypowiedziała z uczuciem dwie deklamacje „Chłopskie serce” i „Szlakiem Legionów”, które zostały nagrodzone rzęsiestymi oklaskami. Następnie chór szkoły powszechnej pod kierownictwem p. Bojanowskiego wykonał wiankę pieśni legionowych. Odśpiewaniem „Roty” zakończono akademję, poczem odbyła się zabawa ludowa.

Czyżby podpalenie? Dnia 14. bm. w Gniewie przy Rynku w jednym z domów wybuchł zagadkowy pożar. Dom narozny spłonął doszczętnie. Przyczyny pożaru nieznanne.

Kto będzie odpowiadał?

Ruiny przy ul. Łokietka. — O bezpieczeństwo i wygodę w kinach bydgoskich.

Na rogu ulicy Łokietka i Jackowskiego przed kilku tygodniami zburzono murowany, w części parterowy i w części piętrowy dom. Stoją tylko rozbite zewnętrzne ściany domu parterowego i zwieszają się z oberwanego dachu domu piętrowego belki. Codziennie można obserwować, jak dzieci starają się zburzyć resztki murów i zwałają całe bloki sklepień nadokiennych, jak również przewracają całe ściany, podkopując ziemię pod temi ostatnimi. O wypadek nie trudno. Mamy przykład z zawalonego domu przy ul. Dworcowej. Nikt jednak nie zainteresuje się temi ruinami przy ul. Łokietka, a dzieci swobodnie z poza sterczących murów bombardują siebie nawzajem lub przechodniów kawałkami cegieł. Przytem i część piętrowego domu ze zwieszającymi się belkami i dachem oberwanym, popodpierana słupami nie przedstawia się zbyt estetycznie i bezpiecznie. Zapytany przedstawiciel policji, dlaczego ta ostatnia nie zmusi właściciela do dalszego rozebrania domu i usunięcia ruiny, otrzymałem odpowiedź, że policja nakazałaby dawno rozebranie reszty budy, gdyby nie Miejski Urząd Budowlany, który chce zachować tę połowę rudery. Dziwno! Widocznie urząd budowlany chce konserwować tę budę, jako zabytek średniowieczny, zamiast pozabawić stotysięczne miasto jednej rudery, walącej się. W razie jednak wypadku, podobnego, jaki mieliśmy na ul. Dworcowej, kto będzie ponosił odpowiedzialność? Kto będzie odpowiadał, jeżeli które z dzieci lub nawet z dorosłych, kręcących się pomiędzy temi ruinami zostanie przygnieciony? Czy nie lepiej teraz zabezpieczyć miejsce to od wypadku, aniżeli później szukać winnego?

Druga nie mniej, a nawet więcej ważna sprawa, to tolerowanie przez władze dostawianie krzesel w kinach, w przejściach pomiędzy rzędami. W Warszawie dawno zabroniono dostawianie krzesel w kinach. Czytaliśmy niedawno o pożarze teatru w Madrycie. Od czasu do czasu w gazetach znajdujemy wiadomości o pożarze jakiegoś kinoteatru.

Nie potrzeba zresztą pożaru. Niech będzie wywołany jakikolwiek popłoch, a katastrofa nieunikniona. Mając wolne przejście, każdy z widzów, chociaż w popłochu będzie mógł dostać się jakoś do drzwi. Inna jednak sprawa, gdy tę drogę będzie miał zasłaną i zastawioną krzesłami nb. poprzewracanymi przez uciekających. Wtedy nastąpi to, co zwykle bywa, trącanie się wzajemnie i łamanie nóg, żeber i rąk, pomimo, że to będzie tylko popłoch, przez kogoś lub przez coś wywołany. Kasy kinowe powinny sprzedawać na każdy seans tyle biletów, ile jest miejsc siedzących. Ani jednego więcej. Ze administracje kinoteatrów starają się jaknajwięcej zebrać zlotówek z każdego seansu, to bardzo zrozumiałe, ale wszędzie powinna być pewna granica, której przekraczać nie wolno, tembardziej, jeżeli chodzi o bezpieczeństwo i życie ludzkie.

Tu odnośnie władze bezwarunkowo powinny okazać swoją działalność i wydany w Warszawie zakaz dostawiania

Wypadek przy pracy.

W fabryce pianin W. Jöhne, przy ul. Kordeckiego, 20-letni robotnik Władysław Jopek, zamieszkały przy ul. Śniadeckich 9, przy obrabianiu drzewa, doznał złamania prawej ręki i urwania czubka palca. Został umieszczony w szpitalu Działonisk.

U ludzi z osłabionem działaniem serca szklanka naturalnej wody gorzkiej Franciszka Józefa przyjęta codziennie zrana naczeto, powoduje łatwe wypróżnienie. Lekarze specjaliści chorób sercowych orzekli, że nawet przy ciężkich wadach serca woda Franciszka-Józefa działa pewnie i bez żadnych dolegliwości. 31822

krzesel zastosować i w Bydgoszczy, bo znowu pytanie, kto będzie odpowiadał w razie wywołanego popłochu i katastrofy?

Miejsce stojących wogóle nie powinno być w kinach, a inowację zaprowadzenia miejsc numerowanych, jak to zauważyć można na zachodzie Europy, powitanoby z wielką radością. J. S.

Wielkie zebranie kupiectwa w sprawach podatkowych.

Związek Towarzystw Kupieckich na obwód nadnotecki, zwołuje na niedzielę, dnia 25 bm., godz. 2,30 w południe do sali Reursury Kupieckiej w Bydgoszczy, ul. Jagiellońska 25, wielkie zebranie manifestacyjne w sprawach podatkowych.

Na zebraniu całe kupiectwo zorganizowane i niezorganizowane ma zadokumentować, że rozumie konieczność istnienia podatków, które też chętnie płacić chce i będzie, a przygniecione ciężarem wielość świadczeń, hamujących nietylko rozwój handlu, ale podważających dziś dalszą egzystencję placówek handlowych, domaga się

Przy licznych udziałach członków odbyło się w ub. tygodniu walne zebranie T. P. F. B., któremu przewodniczył p. prof. Krasicki. Prezesowa p. Regamey zreferowała o działalności towarzystwa, które rozwija się stale i współpracuje z towarzystwami Przyjaciół Francji w Warszawie, Lwowie i Krakowie, oraz z towarzystwami „Les Amis de la Pologne” w najrozmaitszych miejscowościach Francji, na czele których stoi pani Róża Bailly. Z czasopisma „Les Amis de la Pologne”, które abonuje większa część członków, dowiadujemy się obszerniej o wszyst-

kiem, co się czyni we Francji dla krzewienia naszego języka, znajomości kraju i naszej kultury. Ostatni numer listopadowy poświęcony był cześci zmarłych naszych zasłużonych mężów i niewiast w Paryżu, oraz wszystkich bohaterów poległych we Francji podczas ostatniej wojny. Pojedyncze artykuły wykazują z jaką opieką i czcią otaczają nasi sympatycy we Francji groby tych zasłużonych. Postanowiono w zamian zająć się grobami żołnierzy francuskich, zmarłych tu w Bydgoszczy, w czasie niewoli w latach 1870/71, a znajdujących się na cmentarzu katolickim na Około. — Towarzystwo w ostatnim roku urządziło trzy wykłady, oprócz tego wycieczkę do Paryża i okolic. — Ze sprawozdania skarbnika wynika, że stan kasy przedstawia się korzystnie, gotówki jest przeszło 750 zł. — Dalej podano myśl zaprowadzenia odznak dla pojedynczych członków T. P. F. B. Sprawą tą zajmie się zarząd. Ponieważ lwowskie towarzystwo już posiada odznaki, starania zarządu pójdą w tym kierunku, by te odznaki wszystkich Tow. Przyj. Francji w Polsce były równe.

Po przeczytaniu nowego statutu przystąpiono do wyboru Rady Administracyjnej na rok 28/29. Weszli do niej przez aklamację panowie: prof. Krasicki, Milian, mec. Nikolay, prof. Panek, dyr. Stróżewski, dr. Szymański, dr. Wiecki i panie: Barsznikówna, Chmarzyńska, Ehrbarowa, Gorzechowska, Górska, Mazgajowa, Obarska, Omieczynska, Podemska, Radwańska, Regamey, Rogalska, Sobiecka, Szubertowa, Wachę i Zaleska.

Postanowiono również wybrać komitet honorowy, do którego proponowano panią Różę Bailly, p. prof. F. Strowskiego, generała J. Hallera, literatów Boy-Zeleńskiego i J. Weysenhoffa.

Nowo wybrana Rada Administracyjna zebrała się tydzień później, by w myśl statutu wśród swych członków wybrać zarząd T. P. F. B. Do zarządu weszli: prezes — p. dr. Wiecki; zastępca — pani Regamey; sekretarka — pani Górska; zast. — p. Podemska; skarbniczka — p. Omieczynska; zast. — p. Milian; bibliotekarka — p. Zaleska; ławnicy: panie Ehrbarowa, Gorzechowska, Sobiecka; panowie prof. Krasicki i Milian.

Nowych członków przyjmuje sekretariat przy ul. Cieszkowskiego 20. Składka wynosi miesięcznie 50 groszy. Tamże biblioteka otwarta dziennie od godz. 6—7, abonament wynosi 2 zł miesięcznie, dla członków 1 zł. Pismo „Les Amis de la Pologne” w abonamencie 2,50 zł na cały rok.

ODPOWIEDZI REDAKCJI

Tow. Rzeźbiarzy. Oświadczenia w tej formie nie zamieścimy, ponieważ ono nic nie prostuje. Fakt, że panowie posiadacie statut, niczego nie dowodzi, należy się bowiem przedewszystkiem trzymać zasad podanych w §§ 18 i 22. Biblioteka, zresztą odziedziczona i niewykorzystywana, nie jest dowodem „wspaniałego” rozwoju. Piszcicie Panowie, że nie pozwolicie, by socjaliści opalniali Waszej placówki — to ładnie z Waszej strony, ale niestety frazes tylko, bo bezczynność Wasza wkrótce wbrew Waszej woli wepchną Was może w ramiona pepsiaków. Pokażcie, że umiecie pracować, a wtedy i bez sprostowań cofniemy cierpkie słowa, wypowiedziane pod Waszym adresem! (s)

Eau de France
WYKWIŃTNA
WODA KOLONSKA

R. BARCIKOWSKI S. A. POZNAŃ.

Do nabycia w aptekach i drogerjach.

Z Towarzystwa Przyjaciół Francji.

Przy licznych udziałach członków odbyło się w ub. tygodniu walne zebranie T. P. F. B., któremu przewodniczył p. prof. Krasicki. Prezesowa p. Regamey zreferowała o działalności towarzystwa, które rozwija się stale i współpracuje z towarzystwami Przyjaciół Francji w Warszawie, Lwowie i Krakowie, oraz z towarzystwami „Les Amis de la Pologne” w najrozmaitszych miejscowościach Francji, na czele których stoi pani Róża Bailly. Z czasopisma „Les Amis de la Pologne”, które abonuje większa część członków, dowiadujemy się obszerniej o wszyst-

kiem, co się czyni we Francji dla krzewienia naszego języka, znajomości kraju i naszej kultury. Ostatni numer listopadowy poświęcony był cześci zmarłych naszych zasłużonych mężów i niewiast w Paryżu, oraz wszystkich bohaterów poległych we Francji podczas ostatniej wojny. Pojedyncze artykuły wykazują z jaką opieką i czcią otaczają nasi sympatycy we Francji groby tych zasłużonych. Postanowiono w zamian zająć się grobami żołnierzy francuskich, zmarłych tu w Bydgoszczy, w czasie niewoli w latach 1870/71, a znajdujących się na cmentarzu katolickim na Około. — Towarzystwo w ostatnim roku urządziło trzy wykłady, oprócz tego wycieczkę do Paryża i okolic. — Ze sprawozdania skarbnika wynika, że stan kasy przedstawia się korzystnie, gotówki jest przeszło 750 zł. — Dalej podano myśl zaprowadzenia odznak dla pojedynczych członków T. P. F. B. Sprawą tą zajmie się zarząd. Ponieważ lwowskie towarzystwo już posiada odznaki, starania zarządu pójdą w tym kierunku, by te odznaki wszystkich Tow. Przyj. Francji w Polsce były równe.

Po przeczytaniu nowego statutu przystąpiono do wyboru Rady Administracyjnej na rok 28/29. Weszli do niej przez aklamację panowie: prof. Krasicki, Milian, mec. Nikolay, prof. Panek, dyr. Stróżewski, dr. Szymański, dr. Wiecki i panie: Barsznikówna, Chmarzyńska, Ehrbarowa, Gorzechowska, Górska, Mazgajowa, Obarska, Omieczynska, Podemska, Radwańska, Regamey, Rogalska, Sobiecka, Szubertowa, Wachę i Zaleska.

Postanowiono również wybrać komitet honorowy, do którego proponowano panią Różę Bailly, p. prof. F. Strowskiego, generała J. Hallera, literatów Boy-Zeleńskiego i J. Weysenhoffa.

Nowo wybrana Rada Administracyjna zebrała się tydzień później, by w myśl statutu wśród swych członków wybrać zarząd T. P. F. B. Do zarządu weszli: prezes — p. dr. Wiecki; zastępca — pani Regamey; sekretarka — pani Górska; zast. — p. Podemska; skarbniczka — p. Omieczynska; zast. — p. Milian; bibliotekarka — p. Zaleska; ławnicy: panie Ehrbarowa, Gorzechowska, Sobiecka; panowie prof. Krasicki i Milian.

Nowych członków przyjmuje sekretariat przy ul. Cieszkowskiego 20. Składka wynosi miesięcznie 50 groszy. Tamże biblioteka otwarta dziennie od godz. 6—7, abonament wynosi 2 zł miesięcznie, dla członków 1 zł. Pismo „Les Amis de la Pologne” w abonamencie 2,50 zł na cały rok.

Elegancka Pani nosi kapelusze

firmy

„Salon Kapeluszy”
ulica Gdańska nr. 19. (27518)

Koncert uroczysty.

Bydgoskiego Konserwatorium Muzycznego ku czci setnej rocznicy śmierci FRANCISZKA SCHUBERTA.

Spuścizną całą po Schubercie urzędowo oszacowano po jego śmierci na 63 guldeny. Materjalnie nie powodziło się mistrzowi; nie posiadał bogactw żadnych. Za życia nie mógł też na siebie zwrócić uwagi szerokiego sfer, gdyż żył w cieniu współczesnego mu Beethovena, którego uwielbiał do tego stopnia, że nie ważył się doń przybliżyć. Za trumną wielkiego mistrza szedł, pogrążony w smutku, nie przeczuwając, że potomność z podobną czcią wymieniać będzie jego nazwisko obok nazwiska Beethovena.

Duchowa spuścizna po Schubercie przedstawia skarb olbrzymi. Pisaliśmy o tem, przytaczając szereg rozmaitych jego utworów.

W setną rocznicę jego śmierci we wszystkich centrach muzycznych świata odbywają się koncerty ku jego czci. U nas dyrektor Winterfeld urządził akademję pierwszorzędną, gromadząc całą Bydgoszcz muzyczną. Orkiestra Konserwatorium, wzmocniona instrumentami 62 p. p., wykonała wspaniałe arcydzieła, jak: uwerturę, muzykę baletową i antraktyową z „Rosamundy”, a z chórem pieśń pasterzy i „chór myśliwych”.

Partję solową w potężnym poemacie p. t. „Mirjam's Siegesgesang” wykonała pani Chorobłewska, dysponująca miłym i barwnym sopranem, nadającym się wyśmienicie do reprodukcji szubertowskich utworów.

„Szkice”.

Koń — ludożerca.

(z) Istotnie niezwykle, tragicomiczny wypadek zdarzył się wczoraj w mieście naszym. Oto do przechodzącego ulicą Długą współpracownika redakcji naszej, pana Nowakowskiego, poczuł nagle wielką sympatię koń, stanowiący własność jednego z bydgoskich browarników...

Otóż szlachetny rumak, szukając widocznie żeru (p. Nowakowski miał w kieszeni monopolowe papierosy), zapuścił okazywał swoje w rękaw płaszcza niemile zaskoczonego przechodnia i, dotarwszy do mięsa, zaczął delikatne zębki, zostawiając piękny i wymowny znak swej działalności ludożerczej: sporą szramę na ciele i rozdarcie rękawy...

Zrobiło się zbiegowisko. Przechodnie, ścisnawszy się w wielkie koło, jęli odgrażać się koniowi i woźnicy.

— Wej gu. Pewnie koniowi frystuku

Zbierała młoda i nadobna artystka obfite oklaski i kwiaty. Chór spisał się doskonale. Końcową fugę odśpiewano z należytą siłą. Był to dowód rzetelnej pracy, za co należy się wszystkim wykonawcom nasze najszersze uznanie.

Pan Lenkeit odśpiewał przy akompaniamencie orkiestry (w opracowaniu dyr. Winterfelda) dwie pieśni, mianowicie: „Dem Unendlichen” i „Der Wanderer”. Jego bariton jest dobry w niskich tonach, w średnicy i gorzej jest głos zamglony.

„Marsz jeźdźców” efektownie zakończył wieczór, za który dyrektorowi panu Winterfeldowi dziękowała publiczność, ponieważ trudną i tak znojną pracą zdołał oddać należyte hołd wielkiemu romantykowi.

Małceki.

Narodowy Uniwersytet Robotniczy.

CZWARTEK, 22. bm.

godz. 19, prof. Monowid: „Granice otwarte i naturalne, ich znaczenie dla państwa”.
godz. 20, prof. Wolff: „Stan Polski pod trzema zaborami na przelomie wieku 18 i 19-go”.

WTOREK, 27. bm.

godz. 19, prof. Bialecki: „Jak powstał język polski?”
godz. 20, prof. Wolff: „Główne teorie społeczno-gospodarcze”.

— Były komisarz policji powiatowej w Bydgoszczy p. Przymusiński, obecnie komisarz policji na powiat średzki i śremski, znany jest ze swego talentu kompozytorskiego. Ostatnio na koncercie w Środzie wykonano kwintet G-dur, jego kompozycji, oraz śpiew solo „Nad grobem Sienkiewicza”, ślicwa Pineckiego, muzyka Przymusińskiego.

nie dali — zdecydowała jedna z rezolucyjniejszych kobiet.

— To pewnie endek. Te endeki, to wszystkie gryzą. Nawet kunie. — dodała druga.

— Lij mu! — ozwały się okrzyki. Byłoby doszło do awantury, gdyby nie interwencja kolegów redakcyjnych. Poszkodowany zdecydował, że koniowi trzeba wybaczyć. Głupie bydło nie wie co czyni.

Oddał się jednak dla pewności pod opiekę chirurga, boć to przypadki chodzą po ludziach. Kto wie, co się jeszcze stać może...

Dotychczas mniemano, że koń, to zwierzę łagodne i kulturalne. Okazuje się, że są też i w tym zwierzęcym rodzaju wyjątki...

Zatem aktualna jest obecnie przestroga:

„Nie chodź nigdy przy rynsztoku
Bo cię koń ugryzie z boku”!

Marysińska

Początek o godz. 6.45 i 8.45.

Harry Liedtke

w miłej, najwspanialszej i najnowszej kreacji p. t.

Amor na nartach

Rzecz dzieje się w środowisku złotej młodzieży przeważnie w górach. W nadprogramie komedja oraz „Tygodnik Paramount”

— Grand Café przejściowo zamknięta. Przeszło stutysięczna Bydgoszcz nie ma za wiele pierwszorzędných lokali wielkomięjskich, to też stali bywalcy Grandki z ubolewaniem stwierdzili zamknięcie: teje. Jak się dowiadujemy, zamknięcie Grandki jest tylko przejściowe, znaleźli się bowiem kapitaliści, którzy przeprowadzają **gruntowny remont.** Najpóźniej 1-go grudnia restauracja i kawiarnia pod zarządem **fachowców** zostanie na nowo otwarta. Szczegóły i dokładny termin otwarcia sympatycznej „Grandki” podadzą ogłoszenia.

— Polskie Zjednoczenie Stanu Średniego, koło Bydgoszcz godnie uczciło 10-lecie wskrzeszenia Polski do bytu państwowego, urządzając **posiedzenie uroczyste** w salce hotelu Lengnina. W nieobecności prezesa dra Kantaka przewodniczył p. Bojankowski z inspektoratu pracy. Perłą wieczoru był referat p. kapitana Kulwiecia o wyciągu pracy w Polsce i o dobrej woli współpracy z marszałkiem Piłsudskim wszystkich żywiołów praworządnych. Mówcy za jego piękne, z serca płynące słowa podziękowano oklaskami. Pod koniec zebrania odczytano depeszę od senatora Rogowicza z Warszawy, który imieniem rady naczelnej Stanu Średniego śle życzenia, aby w drugim dziesięcioleciu odzyskania niepodległości Stan Średni stanowiąc najsilniejszą warstwę pracującą dla rozkwitu Ojczyzny i na pożytek mieszczactwa polskiego.

— Wielka zabawa klubu mandolinistów „Lutnia”. Jak corocznie tak i w roku bieżącym urządziła „Lutnia” w sobotę 24 bm. w Starej Bydgoszczy wielką zabawę jesienną. Początek o godz. 20. Zabawy urządzane przez naszych mandolinistów cieszyły się zawsze wielkim powodzeniem. Podczas zabawy odbędzie się występ klubu pod kierownictwem dyrygenta p. Kajzera. Zaproszenia odebrać można codziennie w sekretarjacie, ul. Jackowskiego 17 u p. Lemańczyka oraz w lokalu Domu Człedzi przy ul. Zygmunta Augusta (naprzeciw dworca).

— Echa wyborów do Powiatowej Kasy Chorych w Bydgoszczy. W uzupełnieniu naszych wiadomości o wyborach do Powiatowej Kasy Chorych w Bydgoszczy, które odbyły się ub. niedzieli, należy dodać, iż lista narodowa przeprowadziła 17 kandydatów, zaś lista nr. 2 (wolne zw. klasowe) zdobyła 3 mandaty. Głosowało tylko 16,91 proc. Mafy udział głosujących tłumaczy się złą pogodą. Przebieg głosowania wszędzie spokojny.

— Zamiast wieńca na trumnę ś. p. Stefana Cierniaka składają 20 zł. na Dom Ociemniałych doktorowie Królowie.

— Czyj rower. Dnia 18. bm. znaleziono w bramie domu przy ulicy Rycerskiej rower męski używany, który prawdopodobnie pochodził będzie z kradzieży. Poszkodowani mogą rozpoznawać rower w komisarjacie 4-ym przy ulicy Wileńskiej 3.

— Kradzież torebki w kościele. Dnia 20. bm. około godziny 16-tej w kościele Klarysek dokonano kradzieży torebki z zawartością 25 zł gotówki oraz dowodami osobistymi, na szkodę służącej Kazimiery Andrzejewskiej, zamieszkałej przy ulicy Grunwaldzkiej 127. Torebkę skradzioną z ławki w chwili, gdy poszkodowana była pogrążona w modlitwie.

— Znaleziono przy Placu Piastowskim klucz od bramy, który odebrać można w wydziale śledczym, przy ulicy Jagiellońskiej 21, pokój 35.

PROGRAM W KINACH.

KRYSTAL. Dziś „Miłość i ły Szopena” przy akompaniamencie zwiększonej orkiestry oraz solowej gry fortepianowej. Nadprogram dziesięciolecie.

Kino DOM KATOLICKI, Wilczak, ul. Miedza, 2 rozpoczyna od dziś w środę wyświetlanie wspaniałego filmu w 8 aktach p. t. „Czaty”. Nadprogram 2-aktowa arcyzabawna komedijka. Początek seansów o godz. 6 i 8. Ceny miejsc nadzwyczaj niskie, bo już od 60 gr, a dla młodzieży szkolnej 40 gr. Urzędnicy i wojskowi otrzymują zniżki.

NOWOŚCI. Arcydzieło filmowe „Szpiedzy”, cieszące się rzadkiem powodzeniem, ostatni raz będzie demonstrowane. Następny program to jeden ze szlagierów najnowszej produkcji p. t. „Djablica” (Kobieta grzech).

MARYSIENKA dziś wyświetlać rozpoczyna bardzo miłą sztukę p. t. „Amor na nartach”, z ulubieńcem publiczności Harry Liedtke w roli głównej. Żywa akcja, pogodne tło, sympatyczni wykonawcy i przepyszne widoki górskie, składają się na doskonałą całość. Nadprogram komedia i „Tygodnik Paramountu”.

CORSO. Tylko dziś i jutro po raz ostatni wielki sensacyjno-salonowy dramat p. t. „Rinaldo-Rineldini” (Perły i Kobiety) z niezrównanym skoczkiem-ateletą Lucjano Albertinim i Elżbietą Pinajew w rolach głównych. Prócz tego nadprogram.

Fiegel poprosił o nadzór sądowy.

Po zniszczeniu „Banku Dyskontowego” przez znanego już Fiegla, zausznika i powiernika „Gazety Bydgoskiej” przysłała kolej i na „Wisłę”. Kwitujące to ongiś przedsiębiorstwo ogłosiło ub. niedzieli przetarg przymusowy na pozostałe drzewo. Licytację przeprowadził magistrat bydgoski za niezapłacone po-

datki. Obecnie w ub. wtorek Fiegel zgłosił nadzór sądowy. Na pierwszym miejscu figuruje dyrekcja lasów, której pretensje wynoszą powyżej 300 tys. zł. Pan Fiegel nie jest biedny, ale Wisła robi plajtę. Pan Poczekaj okazał się prawdziwym „uzdrowicielem” Wisły.

— Kradzież roweru. Dnia 17. bm. o godzinie 22-iej nieznaną sprawca dokonał kradzieży roweru na szkodę Ignacego Kupki, zamieszkałego w Prądach. Kradzieży dokonano przy 5-iej służbie, w chwili gdy poszkodowany oddalił się na chwilę, pozostawiając rower na ścieżce. Rower jest zupełnie nowy, marki „Weltadler”, nr. fabryczny 3126, rejestr. 3324, Bydgoszcz P., wartości około 300 zł.

Wykłady powszechne T. N. S. W.

W środę, dnia 21. bm., o godz. 7-iej wieczorem wygłosi w sali Domu Katolickiego (przy Farze, ul. Grodzka 20) prof. dr. Jan Piechocki wykład na temat: „Udział Wielkopolski w literaturze”.

Prelegent przedstawi rolę regionalizmu w kulturze współczesnej, poświęci szereg uwag autorom, pochodzącym z Wielkopolski oraz życiu umysłowemu i ruchowi literackiemu Poznania, zwłaszcza w latach 1832—1848.

Wstęp — 50 groszy, dla młodzieży — 20 groszy.

KALENDARZYK PODATKOWY.

Urząd Skarbowy na Bydgoszcz—powiat przypomina, że w miesiącu listopadzie 1928 roku przypadają terminy płatności następujących podatków:

- 1) do 15 listopada należy uiszczyć podatek obrotowy od obrotów osiągniętych w miesiącu październiku przez przedsiębiorstwa handlowe I. i II. kat. i przedsiębiorstwa przemysłowe I. do V. kat. włącznie a prowadzących prawidłowe księgi handlowe;
- 2) do dnia 15 listopada II-ga rata państwowego podatku gruntowego za rok 1928;
- 3) do końca listopada państwowy podatek dochodowy za rok 1928;
- 4) podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę w terminie 7-dniowym od dnia otrzymania wynagrodzenia.

Równocześnie podaje się do publicznej wiadomości, że w Urzędzie w Bydgoszczy, Jagiellońska 21 (pokój 24), jak w lokalach gmin miejskich i wiejskich są wyłożone do publicznego wglądu listy imienne państwowego podatku dochodowego za rok 1928.

Dalszy rozwój T-wa Kredytowo-Oszczędność w Bydgoszczy.

W ubiegłym tygodniu odbyło się miesięczne zebranie rady nadzorczej Towarzystwa Kredytowo-Oszczędnościowego w Bydgoszczy w lokalu sekretarjatu Zarządu T-wa przy ul. Reja 3.

Rada nadzorcza pod przewodnictwem prezesa p. P. Kozłowskiego po wysłuchaniu sprawozdania sekretarza zarządu p. L. Korogowa stwierdziła pomyślny rozwój T-wa. Liczba członków stale wzrasta, a w ciągu ostatnich 2 miesięcy przystąpiło przeszło 50 nowych członków, przyczem wśród nowych członków figurują nazwiska znanych w naszym mieście działaczy i obywateli, jak pp. ks. sup. Mazurkiewicz, Dr. J. Kantak i kilku wybitniejszych rzemieślników. Przyjęto wiadomość zwiększenia T-wu redyskonta wekslowego przez Bank Związku Sp. Zarobk. w Poznaniu, oraz wyrażono podziękowanie przewodniczącemu Zarządu p. Grajbertowi za pomoc finansową w rozwoju T-wa.

Następnie uchwalono zwołać zebranie informacyjne T-wa dla członków i gości na dzień 6 lub 7 grudnia br., oraz ustalono porządek obrad. Również uchwalono w dniu 8 grudnia br. urządzić **uroczyste poświęcenie lokalu sekretarjatu T-wa** i na ten cel członkowie Rady i Zarządu złożyli dobrowolne składki na pokrycie kosztów.

Po uchwaleniu wydania rocznika T-wa, który wyjdzie w kwietniu 1929 r., prezes Rady solwował zebranie.

Listowi

przyjmuje od 15 do 25 listopada przedpłatę na „Dziennik Bydgoski” na miesiąc grudzień.

Z ŻYCIA TOWARZYSTW.

K. W. „Gryl”. Dziś w środę gimnastyka od godz. 7—8 w gimnazjum human.

„Zorza”, Stow. Młodych Polek, oddział mł. Zebranie plenarne w czwartek 22 bm. o godz. 7,15, w salce parafjalnej.

„Sokół” I urządzi dnia 22 bm. o godz. 20 wieczorek familijny w małej salce Resursy Kupieckiej, na którą wszystkich członków z rodziną najserdeczniej się zaprasza.

Tow. śpiewu św. Wojciecha. Z powodu wydelegowania druha dyrygenta na walne zebranie Związku Chórów Kościelnych w Poznaniu, lekcja śpiewu nie odbędzie się w czwartek lecz w piątek 23 bm. o 7,30 w Domu Katol. Ze względu na bliski koncert chórów kościeln. komplet konieczny.

„Halka”. W czwartek 22 bm. zebranie miesięczne. M. in. uczenie druha St. z okazji 25-lecia przynależenia do towarzystwa. Przybycie czynnych jak i nieczynnych członków jest pożądane. Lekcja śpiewu w środę 21 bm.

Koło śpiewu przy T. P. i W. Szwederowo. Lekcja śpiewu w czwartek 22 bm. o godz. 7-iej Zebranie koła śpiewu „Chopin” w środę, 21 bm. w sali Kleinerta (4 śl.).

„Sokół” IV, Bielawki. W czwartek 22 bm. o godz. 19 zebranie zarządu i komisji zabawowej w Instytucie Rolniczym.

S. M. P. „Gwiazda”. Dziś w środę o 7-mej próba kółka amatorskiego. **Baczność, amatorki,** które odgrywały żywot św. Klary! Dziś zbiórka o 7-iej.

Tow. Uczniów Kupieckich. W środę zebranie zarządu o 8-iej w sekretarjacie, ul. Mazowiecka. Na porz. obrad obchód gwiazdkowy.

S. M. P. „Promyk”. Zebranie zarządu oddziału starszego i młodszego dziś w środę o godz. 7 w biurze parafjalnym.

Sokół II, Jachcice. Posiedzenie zarządu w piątek 23. bm. o godz. 6 w lokalu posiedzeń. Następnie o godz. 7 zebranie wychowania fizycznego. Obecność wszystkich członków ćwiczących konieczna.

Tow. Filatelistyczne. W środę, dnia 21. bm. o godz. 7,30 wieczorem w Domu Parkowym, zebranie członków. Goście mile widziani.

Związek hodowców drobitu. Zebranie w piątek 23 bm. wiecz. o godz. 8 w sali p. Wicherta. Wykład bardzo pouczający o hodowli młodych i piskląt. Goście mile widziani.

CENY TARGOWE W BYDGOSZCZY.

Dnia 21 11. 1928.

Mięso: wołowina 1,20—1,70, wieprzowina 1,20—1,70, słonina 1,60—1,70, baranina 1,30—1,50, cielęcina 1,00—1,50, smalec 2,00—2,40.

Nabiał: jaja 4,00—4,20, masło 3,40—3,50, ser 40—50.

Jarzyzy: marchew 10, buraki 10—15, brukiew 10, cebula 20, kapusta 15, czerwona 18—20, kalafiory 40—1,00.

Owoce: jabłka 20—50, gruszki 20—50, cytryny 25—30.

Droób: kurczęta (para) 5,00—7,00, kury 4,00—6,00, gęsi 9,00—14,00, kaczki 4,00—6,00. indyki 8,00—12,00.

Ryby: liny 2,00—2,80, szczupaki 1,50—2,50, leszcze 70—1,50, okonie 80—1,20, węgorze 3,00—4,00, karpie 2,00—3,00, karasie 80—2,00, płotki 50—70.

Kalendarzyk zebrań Ch. Z. Z.

Konferencja zarządów filijnych, męzów zaufania i członków wydziałów robotniczych Ch. Z. Z. odbędzie się w środę, dnia 21 listopada rb. o godz. 6-tej wieczorem w „Ognisku” ul. Jagiellońska 71. Z powodu bardzo ważnych spraw na porządku obrad, uprasza się o liczny udział.

Zarząd.

Zebranie filii przykrawaczy odbędzie się w piątek, dnia 23 listopada br. o godz. 7-iej w lokalu p. Jarnata, przy ul. Jana Kazimierza (naprzeciw Sądu Okręgowego).

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, dnia 20 11 1928 roku.

Woty:
b) pełnomiesięciste, wytuczony woły lat 4 do 7 150—157

Bydło:

B. Stadniki:
a) pełnomiesięciste, wyrosłe najwyższej wartości rzeźnej 150—156
b) pełnomiesięciste młodsze 140—146
c) miernie odżywione młodsze i dobrze odżywione starsze 116—126

C. Jałówki i krowy:
b) pełnomiesięciste wytuczony krowy najwyższej wartości rzeźnej do lat 7 176—164
c) starsze wytuczony krowy i mniej dobrze krowy młodsze i jałówki 152—146
d) miernie odżywione krowy i jałówki 122—116
e) licho odżywione krowy i jałówki 090—100

Cielęta:

b) najprzedniej, cielęta tuczne 150—160
c) średnio tuczony cielęta i najprz. ssaki 140—146
d) mniej tuczony cielęta i dobre ssaki 130—136
e) liche ssaki 116—124

Owce:

Opasy chłwne:
a) jagnięta tuczne 144—150
b) starsze skopy tuczne, liche jagnięta tuczne i dobrze odzyw. młode owce 120—130
c) miernie odżywione skopy i owce 000—000

Świnie:

b) pełnomiesięciste od 120 do 150 kg. żywej wagi 212—216
c) pełnomiesięciste od 100 do 120 kg. żywej wagi 204—208
d) pełnomiesięciste od 80 do 100 kg. żywej wagi 186—194
e) mięsiste świnie ponad 80 kg. 174—180
f) maciory i późne kastraty 150—190

Bank Polski płacił w dniu 21. XI, za:

dolary amerykańskie	8.85—8.84
funty szterlingów	43.07
franki szwajcarskie	171.10
franki francuskie	34.70
marki niemieckie	211.62
guldeny gdańskie	172.26
szylingi austriackie	124.81
liry włoskie	43.53
korony czeskie	26.31

Giełda warszawska

dnia 20 listopada

Papiery Państwowe i obligacje

4-proc. pożycz. inwest.	117,25	118,00	116,50
5-proc. pożycz. premj. dol.	093,00	103,00	101,00
5-proc. pożycz. kon.	000,00	000,00	067,00
6-proc. pożycz. dol.	000,00	000,00	085,50
10-proc. pożycz. kol.	000,00	000,00	102,50
5-proc. pożycz. kol. konw.	000,00	000,00	060,00

Akcje w złotych:

Bank Polski	000,00—174,00
Bank Zw. Sp. Zarob.	00,00—80,00
Sila i Światło	122,00—000,00
Częstocice	00,00—50,00
W. T. Węgla	000,00—094,00
Nobel	00,00—26,00
Lilpop	37,90—37,75
Modrzewów	34,90—34,00
Ostrowieckie Zakłady	105,00—104,50
Parowozy	29,50—00,00
Pocisk	00,00—05,50
Starachowice	42,00—41,50
Borkowski	15,00—00,00
Haberbusch	000,00—212,00

Cedula urzędowa giełdy pieniężnej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 20 listopada 1928 roku.

5 ⁰ / ₀ Pożyczka konwersyjna	00—66,50
8 ⁰ / ₀ dolarowe listy Pozn. Ziemst. Kred.	95,00—00,00 (za 1 dolar.)
5 ⁰ / ₀ Pożyczka premj. serja II	100,00—101
4 ⁰ / ₀ Prem. Pożyczka Inwestycyjna	119,00—00
Bank Związku Spółek Zarob.	83,—00,00
Arkona I—em.	—12,00
Cegielski H. I. em.	44,00—00,00
Hartwig C. I. em.	00,00—41
Herzfeld — Viktorius I em.	52,50—52

Tendencja: Utrzymana

— Stan wody Wisły w dniu 21 listopada rano: Zawichost 0,73, Warszawa 0,98, Płock 0,58, Toruń 0,57, Fordon 0,54, Chełmno 0,39, Grudziądz 0,48, Korzeniewo 0,80, Tczew — 0,36.

Złote medale

na każdej wystawie.

Zastępstwa:

Warszawa - Katowice
Poznań - Gdańsk

Znawcy kupują

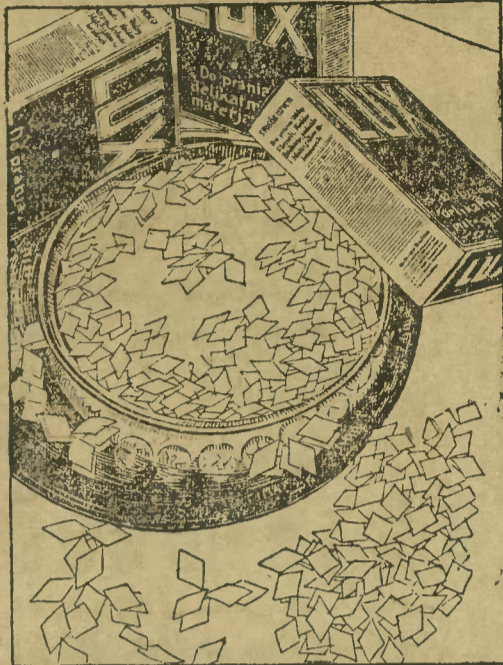
Pianina Jafine'go

Centrala Pianin

Bydgoszcz
ulica Pomorska 10
Tel. 17-38

31629)

O auten-
tyczności
świadczy
paczka-
Luxu nie
sprzedaje
się nigdy
„na wagę”!

ZAWSZE i wszędzie kupować Lux w tej formie
za nie w innej, a więc tylko w zaklejanych
paczka-
kach małych lub dużych. W pianie Lux'u piorą
się świetnie delikatne cienkie koronki, lekkie materiały
jedwabne i bawełniane, strojna bielizna, oraz poń-
czochoy jedwabne i z sztucznego jedwabiu. Wełna
pod każdą postacią,—począwszy od delikatnych
kaftaniczków niemowląt, a skończywszy na grubych
kocach pierze się wspaniale w Lux'ie, zachowując
do końca puszystość, miękkość i wygląd nowości.

Pozatem Lux nie powoduje kurczenia się wełny.
Rękawiczki do prania powierza się tylko pianie
Lux'u, a już wszelkie cienkie lekkie drobiazgi, z
którymi trzeba obchodzić się bardzo ostrożnie, prać
stałe w Lux'ie, który doprowadzi wszystko do idealnej
czystości nie nadwierzając tkaniny.

niezawodny środek
do prania.

PRÓBKĄ DARMO

KUPON. Do firmy „Suniajt” Spółki Akcyjnej, Skrzynka
Poczowa 479, Poczta Główna, Warszawa.—
Upraszam o bezplatne przesłanie mi próbnego pakietu Lux,
wystarczającego na próbne pranie.

Imię i nazwisko
Adres
D.B.49 (Uprasza się o wyraźne pisanie.)

Lever Brothers Limited, Anglja.

L.P.49-3

Magistrat miasta Gniewkowa ogłasza

przetarg na dzierżawę lokalu Parku Miejskiego
od 1 stycznia 1929 r., z obszerną nowoprzebudowaną
salą, pokojami gościnnymi i mieszkaniem prywatnym.
Do sali należy umeblowanie, którego spis jest wy-
łożony w Magistracie.

Lokal powyższy wydzierżawia się na przeciąg
jednego roku.
Oferty z podaniem wysokości czynszu dzierżawy
należy przesać do tutejszego Magistratu w zamkniętej
koperce z napisem „Oferta na dzierżawę Parku
Miejskiego” i to **na najpóźniej do 30 listopada r. b.**
godziny 12.

Składający ofertę winien złożyć wadium w tutejszej
Główniej Kasie Miejskiej we wysokości 250 zł.

Bliższe warunki dzierżawy wyłożone są w Magistracie.
Magistrat zastrzega sobie prawo wyboru dzierżawcy
z trzech najlepiej dających.

Otwarcie ofert nastąpi 30 listopada r. b. o godz. 3
po południu.

Burmistrz.

(—) W. Klemens, zastępca burmistrza. (31192)

Państwowe Nadleśnictwo Żołędowo

p. Maksymilianowo sprzedaje przez licytację w
wtorek dnia 27 bm. od godz. 9,00 pocz. na salce
p. Sippekampa w Maksymilianowie (31888)

**około 50 m³ budulku z leśnictwa
Zdroje oddz. 63 i leśn. Jastrzębie
oraz drewno opał. z wszystkich leśnictw.**

Państw. Fabryka Wyrobów Tytoniowych w Bydgoszczy rozpisuje

przetarg ofertowy

na sprzedaż około (31557)

**100 m³ kamieni polnych
20 m³ tuczni ceglanych.**

Oferty odpowiednio zamknięte należy składać w biurze
fabryki do dnia 30 listopada br. godziny 12-tej.

W ofercie należy podać cenę za 1 m³, termin zabrania
materiału możliwie najkrótszy oraz dołączyć dowód
złożenia wadium w Kasie Skarbowej w wysokości 20%
sumy oferowanej.

Materiał można oglądać na miejscu budowy ulica
Dworcowa 44, po uprzednim zgłoszeniu się w biurze
fabryki, gdzie również zasięgnąć można bliższych in-
formacji.

Za jakość materiału nie bierze się żadnej odpo-
wiedzialności. Zaznacza się, że przed wywiezieniem
materiałów, odbiorca winien je odpowiednio ułożyć,
celem należytego pomiaru.

Państwowa Fabryka wyrobów Tytoniowych
w Bydgoszczy, ulica Dworcowa 44.

Chevrolet

1/2 ciężarowy

na bardzo korzystnych wa-
runkach — sprzeda

„Autotechnika”
właśc. Czesław Kabaciński
ul. Hermana Frankego 1. (31845)

Sniegowce kalosze

przyjmuje do reparacji

Lazowski
ul. Poznańska nr. 32
Śniadeckich nr. 39.
30616

Kursy samochodowe
Z. Kochańskiego
w Bydgoszczy
3 Maja 14a, tel. 1185
szkołą szoferów
zawodowych oraz amatorów.
Prospekty wysyła się
na życzenie.
Zapisy przyjmuje się
26365 codziennie.

Stemple

kauzukowe
i metalowe
widni
Fr. Zawadzki
Bydgoska
Fabr. Stempli
Pomorska 13
Telefon 70
19516

Etazerki do nui

poleca tanio w wielkim
wyborze (31554)

B. Sommerfeld
fabryka pianin
Bydgoszcz
ul. Śniadeckich 56.

Kalosze śniegowce

przyjmuje się

do zelowania i reperatur

E. GUHL i Ska
Długa 45, tel. 1934. (28250)

Ofiaruję po dogodnych
cenach i warunkach spłaty:

lokomobile do młocarni:

1 „Lanz” 10 P. S. rok
budowy 1907.

1 „Flöther” 10 P. S. rok
budowy 1904, przed 2
laty nowe palenisko.

1 „Wolf” z przegrzewa-
czem pary, 10 P. S. rok
budowy 1910.

1 „Wolf” z przegrzewa-
czem pary, 10 P. S. rok
budowy 1909.

1 „Lanz” 7 P. S. rok bu-
dowy 1913.

1 „Flöther” 10 P. S., rok
budowy 1918.

Wszystkie lokomobile
są gruntownie wyrepero-
wane i urzędowo odebra-
ne. Za maszyny daje się
gwarancję. (31580)

Hugo Chodan
dawn. Paul Seler
Poznań
ul. Przemysłowa 23.

Obeige rzucona na pana
Franciszka Ru-
baszewskiego zamieszkałego w
Dąbrowce Nowej z żoną
i 2-letnim dzieckiem.
(31877)

Antoni Wruk, osadnik,
Dąbrowka Nowa powiat
Bydgoszcz.
Za zgodność Gierszewski, są-
dzia polubowy.

Ogłoszenie.

W celu wymiaru podatku od lokali na rok 1929
Magistrat — Urząd Podatkowy doręczy w najbliższych
dniach właścicielom nieruchomości wzgl. ich zastępcom
listy lokatorów do wypełnienia.

Do listy lokatorów należy zapisać wszystkich
głównych lokatorów (nie sublokatorów), którzy w danej
nieruchomości zajmują lokale mieszkalne, fabryczne,
sklepy i inne lokale, z podaniem faktycznej wyso-
kości wzgl. wartości czynszowej z czerwca
roku 1914 odnośnych lokali.

O ile lokator zajmuje w realności prócz mieszkania
sklep, warsztat lub inny lokal, należy takowy do listy
lokatorów odrębnie zapisać.

Listy lokatorów winny być potwierdzone własno-
ręcznym podpisem odnośnego lokatora oraz właściciela
domu wzgl. prawnego zastępcy.

Skrupulatnie wypełnione listy lokatorów należy
zwracać do Miejskiego Urzędu Podatkowego, Nowy
Rynek nr. 1, II piętro, pokój 27/32 w ciągu 3 dni
po ich doręczeniu.

W końcu zwraca się uwagę na objaśnienia, znaj-
dujące się na stronicach tytułowej, którą należy także
wypełnić — poszczególnych wykazów i przepisów karne.
Bydgoszcz, dnia 16 listopada 1928 r.

Magistrat — Urząd Podatkowy.
(—) Wache, Radca miejski. (31891)

Przetarg przymusowy

Dnia 22 listopada 1928 r. o godz. 14-ej po
połud. będą sprzedawał w Miasteczku u p. Hun-
derta w drodze publicznego przetargu za gotówkę
najwięcej dającym następujące przedmioty:

25,000 cegły palonej.

31895) Rajewski, kom. sąd. w Wyrzysku

Przetarg przymusowy

Dnia 22 listopada 1928 r. o godz. 13-ej po
połud. będą sprzedawał w Miasteczku u p. Basia
w drodze publicznego przetargu za gotówkę najwię-
cej dającym następujące przedmioty:

**1 fortepjan, 1 maszynę do szycia,
1 stół okrągły, 1 wóz roboczy,
1 bryczkę, 1 konia i 1 powózkę.**

31896) Rajewski, kom. sąd. w Wyrzysku

Sprzedaż drewna.

Państwowe Nadleśnictwo Bydgoszcz powiat
Bydgoszcz sprzeda w drodze licytacji w dniu 6 gru-
dnia 1928 r. o godz. 9,30 rano, w sali Resursy Ku-
pieckiej przy ul. Jagiellońskiej 25:

około **400 mp. szczap sosn.**
30 „ wałków sosn.
200 „ trzeblonki grubej sosn.
50 „ „ cienkiej
1000 „ chróstu cienkiego sosn.

z leśnictwa: Stryżek, Bielice, Trzciniac, Lochowo
i Zamość. Warunki sprzedaży ogłosi się przed licy-
tacją. Płacić należy natychmiast rachmistrzowi obe-
cnemu przy sprzedaży. (31889)

Nadleśniczy Państwowy.

Ogłoszenie.

Magistrat — Urząd Podatkowy przypomina, że
w ciągu miesiąca listopada br. płatny jest:

a) podatek od lokali za IV kwartał 1928 r.
b) podatek od nieruchomości za III kwartał 1928 r.
i wzywa zainteresowanych płatników do niezwłocznego
uregulowania wspomnianych należności podat-
kowych, bowiem po upływie terminu płat-
ności nastąpi natychmiast przymusowe ścia-
gnięcie połączone z kosztami.

Również przypomina się uregulowanie innych za-
ległości podatkowych, w szczególności podatku
od lokali za I, II i III kwartał 1928 r. oraz po-
datku od nieruchomości za I i II kwartał 1928 r.
Bydgoszcz, dnia 16 listopada 1928 r.

Magistrat — Urząd Podatkowy.

(—) Wache, radca miejski. (31890)

Magistrat sprzedaje drogą przetargu najwięcej
dającymu

roczny sprzęt wikliny koszykarskiej

z plantacji miejskiej w obzarze ca. 4 morgów.
Sciananie witek nastąpić musi przez reflektanta.

Oferty z podaniem ceny za 1 ctr witek loco plan-
tacja należy nadesłać do Magistratu miasta Wągrowca
najdalej do dnia 30 bm.

Wągrowiec, dnia 16 listopada 1928 r.

Magistrat.

(—) Kuchczyński. (31887)

la węgiel drzewny la

suchy i bezdymny, nadający się do przemysłu, rzemio-
sła i gospodarstwa dostarcza wagonowo i w workach
Pomorska Destylacja Drzewa Spółka z ogr. por., Czersk.
Jedyny przemysł zwęglania drzewa w zachod. Polsce.

Ogłoszenie.

Zgodnie z § 38 Rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 24. III. 26 r. w sprawie przepisów wyborczych dla Kas Chorych (Dz. U. 44 poz. 273) podaję do publicznej wiadomości, że przy wyborach do Rady Powiatowej Kasy Chorych w Bydgoszczy dnia 18. 11. 1928 r. wybrani zostali:

a) z grupy ubezpieczonych:

I. Na członków Rady:

L. p.	Imię i nazwisko	zawód	Adres	Pracodawca
1.	Łatka Jan	robotnik	Fordon	Magistrat Fordon
2.	Januszewski Bolesław	„	Dziedno	Hońda
3.	Górski Jan	„	Koronowo	Kantak i S-ka
4.	Zakęś Józef	kołodziej	Kotomierz	Otto
5.	Danielak Franciszek	robotnik	Solec Kujawski	Adamski
6.	Alfut Maksymiljan	„	Slesin	Muślewski
7.	Piasecki Stefan	„	Solec Kujawski	Zakłady Impregnacyjne
8.	Grochowski Michał	„	Wierzchucin	Szrajda
9.	Woźniak Władysław	„	Fordon	Goldberger
10.	Szymczak Marcin	„	„	Impregnacja
11.	Nawrocki Leon	„	Gądecz	Franke
12.	Walczak Stefan	„	Samsieczno	Kaczmarek
13.	Stefański Tomasz	„	Solec Kujawski	Zakłady Impregnacyjne
14.	Konczol Franciszek	„	Trzemiętowo	Ross
15.	Jankowiak Władysław	„	Oplawiec	Karbid Wielkopolski
16.	Seweryński Jan	„	Koronowo	Kantak i S-ka
17.	Bociek Stanisław	„	Łąsko Wlk.	Różewicki
18.	Pogowski Andrzej	„	Fordon	Goldberger
19.	Białczyk Bernard	„	Slesin	Kawczyński
20.	Perski Franciszek	kołodziej	Piotrkówko	Alkiewicz

II. Na zastępców:

1.	Ziętak Józef	robotnik	Nowydwór	Liedtke
2.	zuchowski Władysław	„	Fordon	Medzeg
3.	Siuda Jan	„	Dziedno	Hońda
4.	Ugorek Klemens	„	Wierzchucin	Szrajda
5.	Radtke Franciszek	„	Wilcze	Ziętak
6.	Rapalski Piotr	„	Fordon	Fabryka tektury i papieru
7.	Wieczorek Alojzy	„	Dobrcz	Hinrichsen
8.	Przywiński	„	Byszewo	Bayer
9.	Hajza Józef	stolarz	Koronowo	Bydgoskie Koleje Powiat.
10.	Konera Walenty	kowal	Łącznica	Pałędzki
11.	Mateja Bronisław	robotnik	Trzemiętowo	Böttcher
12.	Piekarski Alojzy	„	Solec Kujawski	Szkocka Spółka Drzewna
13.	Grabowski Jan	„	Kotomierz	Otto
14.	Mroczyński Bronisław	„	Fordon	Fabryka tektury i papieru
15.	Rydzewski Michał	„	Solec Kujawski	Zakłady Impregnacyjne
16.	Ziętak Władysław	„	Lucim	Łuczkowski
17.	Królik Władysław	„	Koronowo	Wardzinski - Stopka
18.	Szews Tadeusz	„	Zamczysko	Siede
19.	Nowak Karol	kołodziej	Mysłęcinek	Jaranowski
20.	Leśniewicz Andrzej	robotnik	Fordon	Goldberger

b) z grupy pracodawców:

I. na członków:

1. Stanisław Alkiewicz, rolnik z Kasprowa
2. Inż. Stanisław Rolbieski, przemysłowiec, zam. w Bydgoszczy
3. Ks. Proboszcz Paluchowski z Wierzchucina
4. Jan Jaranowski, rolnik z Mysłęcinka
5. Wacław Czaczka, przemysłowiec z Solca Kujawskiego
6. Józef Alkiewicz, rolnik z Piotrkówko
7. Władysław Krymski, kupiec z Solca Kujawskiego
8. Juljusz Dudziński, rolnik z Gościeradza
9. Dyrektor Kazimierz Szymański, przemysłowiec z Fordonu
10. Michał Chłapowski, rolnik z Teresina.

II. na zastępców:

1. Józef Olszewski, rolnik z Ugody
2. Jan Urbanowski, kupiec z Koronowa
3. Franciszek Jaskólski, rolnik z Zalesia
4. Mikołaj Kłoniecki, rolnik z Osowca
5. Franciszek Płotka, kupiec z Fordonu
6. Walenty Górski, rolnik z Jarużyna
7. Władysław Wiśniewski, przemysłowiec z Koronowa
8. Józef Dorsz, rolnik z Wtelna
9. Teodor Wende, przemysłowiec z Koronowa
10. Mieczysław Letke, rolnik z Tryszczyna.

Bydgoszcz, dnia 20 listopada 1928 r.

(—) Wachowiak

Komisarz Rządowy.

Podziękowanie.

Na Schronisko dla Niewidomych w Bydgoszczy złożyli łaskawie:

Zjednoczone Fabryki Maszyn, T. A. „Unia“ 100 zł; p. Litewski, Skórcz 5 zł; pp. Bartoszewicz i Kubica, Osie Pom. 20 zł; firma „Gazolina“ Gdynia 25; Pom. Tow. Hodowców Bydła, Toruń, 20; p. Radtke, Miasteczko 5; p. Mulczyński, Starogard 10; Pomorska Drukarnia Rolnicza, Toruń 20; p. Krüger, Uciąg 44.47; p. Müller, Gdynia 5; firma Gede i Ska, Grudziądz 5; p. Daum, Kobylanka 10; p. Maczak, Ostrów 5; p. Kobylński, Brusy 10; p. Kowalski, Nakło n/N. 5; p. Kikuski, Dragasz 5; p. Hozakowski, Toruń 10; p. Jurkowski, Nakło n/N. 10; Wielkopólnka, Grudziądz 10; p. Kowalski, Grudziądz 5; Browar Kunterszyn, Gru-

dział 100; p. Ziolkowski, Rzerzcin 5; ks. Schulz, Konarzyń 1; p. Jakubowski, Grudziądz 10 zł; pp. Bracia Lange, Grudziądz 10; p. Mikulski, Gdynia 25; p. Kowalski, Gdynia 50; p. Binikowski, Nakło n/N. 10; p. Dajcz, Gwiżdżyny 10; p. Wigocki, Nowemiasto n/Drw. 10 zł; p. Zaruszewski, Chełmno 10; p. Pusłowski, Grubino 25; p. dr. Szaunert, Jabłonowo Pom. 5; p. Wachowiak, Poznań 5; p. Jordan, Golub 20; p. Balcerowicz, Brodnica n/Drw. 5; Bank Ludowy, Nowemiasto n/Drw. 20; p. Bredefeld, Chełmno 5; p. Neumann, Nowe Pom. 10; p. Cybulski, Cekcyn 3; p. Ritter, Grudziądz 10; p. Wojnowski, Wrocławki 10,10; p. Komierowska, Niezychowo 10; Cegielnia Saturn, Chełmno 10; p. Wardziński, Korytowo 5 zł; p. Robiński, Nakło n/N. 3; majątność Tylice 10; p. Schmidt, Nakło n/N. 15; p. Stankiewicz, Sta-

regard 5; p. Poznański, Grudziądz 5; Zakłady Ceramiczne, Grudziądz 25; p. Kostrzewski, Osiek 1,50; p. Wyśiński, Brusy 5; p. Smeja, Osiek 5; p. dr. Leide, Starogard 3; p. Walter, Osieczno 20; p. Bielicki, Skórcz 5; p. Szymański, Starogard 10; p. prezes sądu apelacyjnego, Toruń 7,50; Zrzeszenie Pracowników Banku Polskiego, koło Toruń 12 zł; p. Jeziorański, Toruń 2; p. Jankowski, Marczyń 10; p. Ceniowski, Toruń 5; p. Pawlikowski, Świecie 5; p. Gaj, Koronowo 5; p. Olejniczak, Toruń 20; p. Byczek, Łobżenica 5; p. Berger, Toruń 2,50; Bank Ludowy, Koronowo 10; p. Alkiewicz, Obozin 5; p. Rytlewski, Świecie 10.

Wszystkim szlachetnym ofiarodawcom składamy serdeczne „Bóg zapłać“ i prosimy o dalszą łaskawą współpracę nad polepszeniem bytu naszych niewidomych.

ZMARLI.

Śp. Józef Olszański w Środzie, zasłużony działacz, uczestnik powstania wielkopolskiego. Śp. Apolinary Frommholz, emer. powst. w Inowrocławiu. Śp. Franciszek Geburt w Poznaniu. Śp. Maksymilian Wojtkiewicz, mistrz malarzki, w Poznaniu. Śp. Juliusz Kałużniacki, prezes senatu przy Sądzie Apelacyjnym w Poznaniu, członek Trybunału Rozjemczego dla spraw Górnego Śląska w Bytomiu, członek Komisji Kodyfikacyjnej, zmarł w Bytomiu. Śp. Marjanna z Lussów Tabaczyńska w Lissowie Kościelnym. Śp. Zdzisław Twardy w Gnieźnie. Śp. Andrzej Czesłowski w Gnieźnie. Śp. Robert Schmidt, oberżysta w Gaci.

Niniejszem donoszę Szanownej Publiczności miasta Bydgoszczy i okolicy, iż **dnia 22 listopada otwieram interes rzeźniczy przy ul. Kordeckiego 15.** Staraniem mojem będzie Klientelę jaknajrzetelniej obsłużyć. Proszę o poparcie mego przedsięwzięcia. 31921) Z poważaniem **Alojzy Holka.**

Bydlingi dziennie świeże, angielskie pełnotłuste dostarcza (30566) „Atlantyk“ Wytwórnia konserw rybnych Tel. 25 **Wieleń n/Notecią** Tel. 25

Przyjazd do Warszawy zbyteczny. Załatwiamy zlecenia i informujemy o sprawach we wszystkich instytucjach państwowych, handlowo-przemysłowych i finansowych. Porady prawne i reklamacje podatkowe. Informacje handlowe, windykacja należności, pożyczki hipoteczne, sprzedaż i kupno nieruchomości. T-wo „Agencja Stołeczna“, Warszawa, Pl. Małachowskiego 2, Telefon 27-91 i 155-05 Telegramy: „Inhadom“ (31893)

Skórki futrzane wszelkiego rodzaju a mianowicie: Baranki Wydry Króliki Tchórze Lisy Tomaki oraz wszelkie inne **garbujemy i farbujemy** w pierwszorzędnym gatunku podług wypróbowanego systemu lipskiego **hurtowo i detalicznie.** Fabryka nasza istnieje od 1911 roku. **Keilich i Golda** Łódź, ul. Wólczańska 257, telefon nr. 30-01 Przesyłki uskutecznią się pocztą za zaliczeniem

Pomocnik branży kolonialno-restauracyjnej poszukuje posady zaraz lub od 1 grudnia. Gwarancja 2 tys. zł. Zgł. do agencji Dz. Bydg. w Gniewkowie. (31943) W czwartek, 22 b. m. **nóżki wieprzowe, flaki i kielbasy z kapustą** na które uprzemie zaprasza Stanisław Wysocki Jagiellońska 35b. (31923)

Zastępcy Kobiety 100 osób Mężczyźni 100 osób poszukuje się zaraz za wysoką prowizją do werbowania abonentów dla pierwszorzędnego czasopisma ilustrowanego, połączonego z ubezpieczeniem. — Zgłosić powinni się tylko osoby władające językiem polskim i niemieckim w słowie i piśmie, które chcą zarobić dużo pieniędzy. Osobiście należy się przedstawić z legitymacją w naszej Centrali organizacyjnej w Bydgoszczy od 21. listopada 1928 r. **Bydgoszcz, Grunwaldzka 25 p.**

OPRAWĘ KSIĄZEK oraz wszelkie prace wchodzące w zakres introligatorstwa wykonuje starannie, szybko i tanio **Introligatornia Drukarni Bydgoskiej Sp. Akc.** (Wyd. „Dziennika Bydgoskiego“) ul. Poznańska 30.

Bezinteresownie! Napisz imię, nazwisko, miesiąc urodzenia, otrzymasz darmo broszurę, określenie charakteru, zdolności, przeznaczenia. Poznasz kim jesteś, kim być możesz. Adresuj Warszawa, Redakcja „Wiedza z Tajemna“, skrzynka pocztowa 571. Załączyć znaczek pocztowy na przesyłkę. (30454) **Wyczesane włosy** kupuje Demitter, Król. Jadwigi 5. 4046

Napisowy wiersz tusty 20 groszy, każde dalsze słowo 10 groszy. 5 cyfr = 1 słowo — i, w, z, a = każde stanowi słowo.

DROBNE OGŁOSZENIA Ogłoszenia większe pod niniejszą rubryką oblicza się na mm o 100% drożej.

Dla poszukujących posady 20% zniżki. — Drobnym ogłoszeniom przyjmuje się do godziny 9 przed południem.

POLECENIA **Leżanki** kanapy i materace najtaniej i pod gwarancją sprzedaje tylko Andrzej Nowak, ul. Pogórna 28, róg Wełniany Rynek. (2848)

Kopalnia złota. Restauracja z pełnym koncesem w mieście, kolonialna, fabryka wód mineralnych, handel materiałami, duży zajazd plac budowlany 500 kw. mtr., dom narożnik II ptr. maszynowy pod papą. Interes w pełnym biegu. Obrót podług ksiąg handl. w roku ubiegłym przeszło 120 tys. zł z powodu wyprawki do Gdańska natychmiast na sprzedaż. Cena 75000 zł, wpłaty około 40000, reszta na długoterminową hipotekę, jak również wiele innych obiektów poleca i przyjmuje biuro pośrednictwa Feliks Malinowski, Świecie n/W. Sądowa 16, tel. 132. (31970)

Projekty, kiesz wykonuje pierwszorzędnie **Atelier „Cliche“** Dr. Em. Warmińskiego 3, II. (31666)

Baczości! Sprzedam natychmiast mleczarnię motorową w bardzo dobrym położeniu. Cena według umowy. Zgł. do filii Dz. Bydg. Toruń, pod „2936“. (31932)

Proszę wyciąć! Stawiam piec i kuchnię kaflowe oraz reperuje po niskich cenach. Jan Suchowski, mistrz zduński, Pod blankami 18, podw. 31909

Z powodu śmierci w rodzinie sprzedam willę na Bielawkach I piętrową, cała zaraz wolna, z wszelkimi wygodami, ogród owocowy 120 drzew. Cena 25.000 zł. Wpłaty 15.000 zł. Biuro „Prawo“, Dworcowa 82. Tel. 1309. 17922

Fasonowanie kapeluszy damskich męskich. Bydgoszcz, Pomorska 22/23. 16081

Okazjal Dom wolny interes 11000, piętrowy dom wolne cztery pokoje, wpłaty 15000 i kilka innych poleca Sokołowski, Szarek, Dworcowa 90. (17819)

SPRZEDAŻE **Majątek** I klasy w wysokiej kulturze 600 mórg magd. oszacowane przez zaprzysiężonego rzeczoznawcę sądowego, budynki murowane, cegielnia, elektryczne oświetlenie, inwentarze kompletne, 1 1/2 klm. szosą od stacji na korzystnych warunkach. Sprzeda Agencja Handlowa „Mir“ Bydgoszcz, Paderewskiego 32. (31935)

Okazjal Dom wolny interes 11000, piętrowy dom wolne cztery pokoje, wpłaty 15000 i kilka innych poleca Sokołowski, Szarek, Dworcowa 90. (17819)

120 mórg pszenno-buraczanej ziemi z nadkompl. żywym i martwym inwentarzem, zabudowanie maszynowe, światło i siła elektr., dom komorniczy, cena podług umowy, wpłaty 80000 zł. Zgł. do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod „J. K.“ 31914

Okazjal Dom wolny interes 11000, piętrowy dom wolne cztery pokoje, wpłaty 15000 i kilka innych poleca Sokołowski, Szarek, Dworcowa 90. (17819)

Dom ze składem, śpiączkarnią i wielkim ogrodem w mieście powiatowym, przy rynku, zaraz korzystnie na sprzedaż, (na miejscu gimnazjum męskie i żeńskie oraz seminarjum). Adres wskaże Dz. Bydg. 17715

Dom (17826) II piętr., nowoczesny z nbiakami fabrycznymi w centrum, cena 700,000 zł. Dom z 2 składami, wolne 3 pok., cena 35,000 zł i dużo innych poleca na korzystnych warunkach „Stella“ Dworcowa 64. (17827)

Młyn wodny, przemiału 200 ctr. na dobie, wtem 70 mórg pszennej ziemi, cena 150 tys. zł, wpłaty 80,000 zł. — Młyn motorowy, 150 ctr. przemiału z nowoczesnym urządzeniem, cena 80,000 zł, wpłaty 40,000 zł i dużo innych poleca „Stella“ Dworcowa 64. (17827)

Dom (17827) wodny, przemiału 200 ctr. na dobie, wtem 70 mórg pszennej ziemi, cena 150 tys. zł, wpłaty 80,000 zł. — Młyn motorowy, 150 ctr. przemiału z nowoczesnym urządzeniem, cena 80,000 zł, wpłaty 40,000 zł i dużo innych poleca „Stella“ Dworcowa 64. (17827)

Sprzedam skład białawców i towarów krótkich w większym mieście przy rynku 3 pokojowe mieszkanie, potrzeba 8 tys. Zgł. agentura, Dz. Bydg. Nakło, pod „Okazja“ na odpowiedź dołączyć znaczek. (31944)

Stożarska heblarka (Hobelbank) z narzędziami na sprzedaż. Ul. Henryka Dietza 11, II ptr. lewo. (31919)

Małclarkę wykwalifikowaną na hafty wojskowe, nadająca się na kierowniczkę pracowni przyjm. Oferty do filii Dzien. Bydg. Toruń, pod „Nr. 1725“. (31933)

334 mórg ziemi pszenno buraczanej do wydzierżawienia, dzierżawa z morgi 2 centnary, do objęcia potrzeba 50 000 do 70 000. Popławski, Toruń, Wielkie Garbary 14. (31935)

Pokój umebl. dla inteligentnej skromnej osoby od zaraz do wynajęcia. Plac Poznański 12, I piętro-prawo. (31916)

2 domy na sprzedaż. Ul. Grunwaldzka 94. Informacje u p. Szyzkowskiego. (31927)

Duża (31773) wanna do kąpania na sprzedaż. Brzozowa 82.

Krawiec na dobrą i stałą pracę oraz uczeń potrzebni zaraz. Tumalewski, mistrz krawiecki, Wągrówiec, Rynek. (31949)

Ubikacje nadające się na skład z łączną piwnicą przy ruchliwej ulicy do wydzierżawienia. Chrobrego 12, skład mebli. (17812)

Pokój umebl. z osobnym wejściem dla inteligentnego pana zaraz do wynajęcia, ulica Dworcowa 82, parter lewo. 17810

Dom III piętr., 2 oficyny, ogród skład kolonialny, wolne 4 pokoje zaraz na sprzedaż. Ul. Jasna 23. (31922)

Sprzedam maszynę szewską używaną marki „Singera“. A Piotrowski, Morgi, poczta Nowe. (31947)

POSADY POSZUKUJĄ **Dla sieroty** uczciwej i rzetelnej prosi o posadę do pomocy w składzie z utrzymaniem lub do dzieci, albo jakiegokolwiek inne zajęcie. Zgł. skład skór, Szpitalna 1. 31917

15 mórg ziemi dobrej przy mieście, zabudowania I klasy z inwentarzem i zbiorami wydzierżawie. Objęcie 5.000 zł. Kieliszek Łomżyński, Bydgoszcz, Plac Piastowski 12. 17837

RÓŻNE **1-2000 zł.** na krótki czas pod zastaw i dobry procent poszukuje. Of. pod „360“ do Dz. Bydg. (31928)

Skład z urządzeniem, 2 pokojowe mieszkanie 1800 zł. odda „Rolpol“, Bydgoszcz Gamma 2. (17831)

Samochód Ford dobre utrzymanie tania na sprzedaż. Lemańczyk, Ozersk, Kościuszki 10. (31945)

Bufetowa z kilkoletnią praktyką z lepszej rodziny poszukuje odpowiedniej posady. Of. pod „Bufetowa“ przyjmujące biuro ogłoszeń „Iro“ Hermana Frankiego 3. 31956

Mieszkanie 3 pok. z kuchnią na Gdańskiej zaraz poleca A. Bielawski, Gdańska 41. (17836)

Uwaga! Moratorium długów hipotecznych upływa z dniem 1 stycznia 1929 r. Regulacja hipotek uskuteczni sprawnie na dogodnych warunkach Biuro hipoteczne „Prawo“ Bydgoszcz, Dworcowa 82, tel. 1309. (17821)

Piekarnia i kawiarnia kompletnie urządzona na prowincji. Objęcie 8.000 zł. Zgłosz. Kieliszek Łomżyński, Bydgoszcz, Plac Piastowski 12. 17838

Samochód „Ford“ 1927 używany, w dobrym stanie sprzedam lub zamienię na limuzynę. Wiad. proszę do filii Dz. Bydg. Grudziądz. (31931)

Osoba młoda inteligentna, znająca się na kuchni i gospodarstwie szuka posady na wsi lub w mieście zaraz lub później. Łaskawe zgłoszenia do filii Dzien. Bydg. Toruń pod „Znająca“. (31934)

Mieszkanie od gospodarzy zarocznym czynszem wskaże „Ostoja“ Dworcowa 59. 31953

Pana (17827) w jasnym palcie, którego widziano poraz wtóry we wtorek przed południem o godz. 11 w tramwaju W. Bartodzieje, Pl. Teatralny, prosi młoda panią w niebieskim kapeluszu o podanie adresu i napisanie kilku słów pod „Zaintrygowana“ do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2.

Skład towarów kolonialnych z towarem, 3 pokoje i kuchnia na sprzedaż. Gdańska 49. (17824)

KUPNA

Mamka wolna zaraz. Wiad. Kobliska Weronika, poczta Gromadno. (31945)

Mieszkania od gospodarzy zarocznym czynszem wskaże „Ostoja“ Dworcowa 59. 31953

100 zł kto pożyczyc. Procent i zabezpieczenie pensja. Of. do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2. pod „Zaraz 111“. 17839

Piec westfalski płaszcz zimowy męski oraz garnitur żakietowy sprzedam. Adres wskaże Dz. Bydg. 31912

Poszukujemy dla poważnych kupców z gotówką: majątków ziemskich, gospodarstw, domów, wil, fabryk, cegielni, piekarni, restauracji, składów itp. Bydgoskie Biuro Pośrednicze, Dworcowa 50. 31926

Mamka wolna zaraz. Wiad. Kobliska Weronika, poczta Gromadno. (31945)

Pokój wolny dla pani, może być krawcowa. Wiad. w filii Dz. Bydg. Dworcowa 2. 17825

Pani (17828) która poznała pana przy ulicy Garbary 18 listopada o godzinie 3 popołudniu, była nieszczera, żałuje i pragnie porozumieć się. Adres na mieszkanie.

Plece 2 kaflowe i 1 duży żelazny na sprzedaż. Gdańska nr. 146. (31718)

Poszukuję wiornicę (Hobelbank) w dobrym stanie celem kupna. Zgł. K. Kühn, Pomorska 32a I ptr. (31722)

Książkowa-kasjerka z 7 letnią praktyką poszukuje odpowiedniej posady. Zgł. pod „Książkowa“ przyjmujące „Iro“ biuro ogłoszeń, Hermana Frankiego 3. (31954)

Pokój umebl. dla bezdzietnego małżeństwa z własną posiedzią zaraz do wynajęcia. Zduny 10. parter lewo. (17823)

Ostrzegam przed kupnem mego weksła na 50 zł, płatny 24 listopada 1928 r. Jan Traczykowski, Pomorska nr. 60. 17830

Motocyklowe światło elektryczne tanio na sprzedaż. Przybylski, Strzelecka 10. (31875)

Wannę białą, emaljonowaną, używaną lecz w dobrym stanie kupię. Zgł. Gdańska 146. 31717

Keiner z kaucją 500 zł poszukuje posady od I. XII. br. Of. do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2, pod „Keiner“. 17829

Pokoje kawalerskie i dla małżeństw w każdej dzielnicy poleca „Ostoja“, Dworcowa 59. (31952)

Zabiłak! się wilk maści szarej, znalazca zechce się łask. zgłosić Pl. Piastowski 8. (17835)

Bufet kredens tanio na sprzedaż. Stolarska, Poznańska 4, podwórze. (31908)

Poszukuję dzielnich czeladników zduńskich na stałą pracę, Bronisław Wojciechowski, mistrz zduński, Ogrodowa 2, Grudziądz. (31930)

DZIERŻAWY **Piekarnia** (31913) w biegu z powodu zmiany przedsiębiorstwa zaraz do wynajęcia tanio 1500 zł. Adres wskaże Dz. Bydg.

Obrońca prywatny

zalatwia wszelkie, choćby najtrudniejsze sprawy sądowe, karne, procesowe, spadkowe, hipoteczne, waloryzacyjne, kontraktowe, spółkowe, najmu, podatkowe itd., ściąganie należności i udziału porady prawnej.

St. Banaszak,
Bydgoszcz,
Cieszkowskiego 2. Tel. 1304.
Długoletnia praktyka.

POLECENIA

Choroby.

Lecze przeszło 25 lat homeopatycznie i biochemicznie, wyleczył tysiące osób z chorób wewnętrznych, specjalnie żołądka i wszelkie rany. Teofil Kasprzewski, homeopata, Bydgoszcz, ul. Dworcowa 81b, II wejście, tel. 775. Przyjmuje w każdy pątek w Inowrocławiu od godziny 10-ej do 4-ej, Paderewskiego 4. (31903)

Nowożeńcy!

kupuje meble wszelkiego rodzaju, oraz łezanki, kanapy i materace tylko u Andrzeja Nowaka, Wełniany Rynek 5/6, rog Podgórznej. (21901)

Meble

Jadalnie sypialnie pokoje męskie i różne meble w wielkim wyborze od najwykwintniejszych do pojeźdźczych. Ceny i warunki najkorzystniejsze. Dobrych, Długa 4. (30407)

Maszyny

do szycia i przybory w wielkim wyborze poleca najtaniej A. Wasielewski, Bydgoszcz, Dworcowa 18. 27763

MEBLE

Najtańsze źródło zakupu w wielkim wyborze kompletnych pod gwarancją deb.: jadalni, sypialni, pokoi męskich, kuchni oraz mebli pojedynczych, także wyscielane solidnego wykonania własnych warsztatów na dogodnych warunkach poleca Ignacy Grajnar, Bydgoszcz, ul. Dworcowa 8, telefon 1921. 9574

Pierwszy polski

skład kawy „Moca” Dworcowa 35, tel. 2154 poleca codziennie świeżo palone kawy. Wszelkie zamówienia uskutecznią się odwrotnie w dom. (30347)

Walizki

kufry bagażowe i samochodowe, sesesy, manicury, teki do akt, teki szkolne, portfele, portmonetki, portfele wekslowe, plecaki zawsze w wielkim wyborze po niskich cenach poleca specjalny magazyn wyrobów skorzano-galanteryjnych i przyborów podróźnych ZYGMUNT MUSIAL

Bydgoszcz
Długa 52. Telefon 1183
Hurt. 27042 Detal.

Klinika lalek

przyjmuje wszelkie reparacje lalek. T. Bytomski, fabryka lalek, Dworcowa nr. 15a, Gdańska 21. (27566)

Pierze gąsiec

darte od 6 zł za funt, niedarże najlepsze 7,50, kaczce 4 zł również puch. Wytyka zaliczką pocztową, niepodobający się towar wymieniam lub pieniądze zwracam. W. Ziarniak, Strzałkowo p. Września. 31762

Meble!

Przy dogodnych warunkach polecam: kompl. pokoje męskie, kluby, jadalnie, sypialnie, kuchnie jako też pojedyncze meble, szafy, stoly, łózka, krzesła, kanapy, fotole, biurka, lustra i inne przedmioty. Piechowiak, ul. Długa 8. Tel. 1651.

Mundury

dla oficerów i leśniczych tylko pierwszorzędne, dogodne warunki solaty. Gliszczyński, Gdańska 51. 17552

SPRZEDAŻ

Baczność!

Okazja. 320 mórg ziemi dobrej, wtem łąka z torfem, dom 9 pok. w parku i ogrodzie, budynki I kl dobre z kompletnym inwentarzem tak żywym jak martwym, szosa do miejsc, 7 km. od miasta i koleji prywatne cena 180.000 złotych, wpłaty 120.000 zł. 280 mórg pszenno-buraczanej, dom z komfortem cena 200.000 zł., 175 mórg pszenno-buraczanej ziemi dom i piętrowy w ogrodzie, budynki I klasy 125.000 zł., 140 mórg ziemi dobrej zynitnej wtem kawał łąki, cena 23.000 zł., 60 mórg pszennej ziemi z inwentarzem żywym i martwym, budynki dobre 25 tys. zł., jak również wiele innych poleca i świeże zlecenia przyjmuje biuro Pogoń, Dworcowa nr. 80.

Okazja!

2 gospodarstwa prywatne z żywym i martwym kompletnym inwentarzem, zapasami żywnościowymi, zabudowania dobre, 70 mórg dobrej ziemi, w tem 6 mórg łąki, 10 mórg jeziora rybnego, 18 mórg dobrego lasu, 20 centnarów wysiane. Cena 14 tys. Drugie 48 mórg, w tem 6 mórg łąki, bez długów, cena 11 tys. sprzedawca Jan Kajfasz, Zelgoszcz pow. Starogard poczta, kolej w miejscu. Na odpowiedź dołączyć znaczek. (31851)

Przedsiębiorstwo

robot betonowych w małym miasteczku tuż przy kole z własną kopalnią żwiru sprzedam. Do objęcia potrzeba 5.000 złotych. Wiadomość w Dz. Bydg. 17811

Kamienica

piętrowa z oficyną i placem około 740 m², blisko dworca i tramwaju, mieszkanie 5 pokojowe wolne. Dochód około 5 tys. zł. roczni. Cena 35 tys. zł. z czego 8 tys. może być zastawione na długoletnią splatę. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Dla właściciela”. 31859

Dom

mieszkalny, 4 pokoje z kuchnią, zabudowania gospodarzce, ogród owocowy, 12 mórg średniej ziemi z łąką w mieście powiatowym Wielkopolski zaraz na sprzedaż. Of. pod „Letnisko” do Dz. Bydg. 31867

Baczność!

Pewna egzystencja, skład kolonialny - tytoniowy w ruchliwej ulicy miasta powiatowego sprzedam natychmiast z powodu innego przedsiębiorstwa. Posiada 6000 złotych. Wiadomość Dyssasz, Świeca, Młyńska 11. Znaczkę na odpowiedź dołączyć. (31866)

Skład

próżny z urządzeniem i mieszkaniem, nadający się dla każdej branży jest korzystnie do odstąpienia. Kujawska 93. (31779)

Restauracja

w pełnym biegu z całkowitem urządzeniem 15 pokojowym mieszkaniem w Bydgoszczy sprzedam, z powodu choroby. Do przedjęcia 15.000 gotówki. Of. pod „Jada” do filii Dz. B. 17731

Ckaszal

Sprzedam skład białawów, konfekcji i towarów krotkich wraz z 3 pokojowym mieszkaniem w dużej wiosce z powodu stosunków rodzinnych. Spieszne oferty pod „15.000” do filii Dz. Bydg., Dworcowa 2. (17747)

Zakład

fryzjerski dobrze zaprowadzony, wprost od gospodarza zaraz na sprzedaż. Of. pod „Gospodarz” do filii Dz. Bydg., Dworcowa 2. (17806)

Młyny.

Młyn parowy, przemiału 150 centr., 2 pary walcy i 2 pary kamieni, kompletne oczyszczenie bez konkurencji sprzedam za 80 tys. zł. wpłaty 40.000 zł. lub przyjmę współnika z 30.000 zł. Młyn motorowy 25 P. S. 1 para walcy, 2 pary kamieni, dom 6 pok., 7 mor. ziemi sprzedam za 35.000 zł. wpłaty od 20—25.000 zł lub wydzierżawie, 20 centr. miesięcznie 5.000 zł. kaucji i wiele innych poleca i świeże zlecenia przyjmuje biuro „Pogoń” Bydgoszcz, Dworcowa 80, tel 18-15.

Skład (31757)

kol. spożywczy z 3 pok. mieszkaniem sprzedam. Adres wskaże Dz. Bydg.

Skład

kolonialny 2 pokojów kuchnia stajnia chlew do odstąpienia. Wiadomość Kujawska 127, parter lewo. 31874

Silnik

wiatrowy (Wind motor) średnicy 8 mtr. w bardzo dobrym stanie wraz z 6-rurowym olejem i olejarnią lub bez zaraz korzystnie na sprzedaż. Adres wskaże filia Dziennika Bydgoskiego Grudziądz. (31834)

Samochód

ciężarowy 1 1/2 ton w dobrym stanie korzystnie do nabycia. Florjan Niedbański, Bydgoszcz, Jagiellońska 56. Tel. 1470-1761. 31858

Samochód

Ford model 27 korzystnie na sprzedaż. Ułańska 30. 17787

Samochód

Ford na sprzedaż, gotowy do jazdy, za 1.600 zł gotówka. Pilipeczuk, Ghełmża, Toruńska 14. 31899

Maszyna

do pisania system Oliver sprzedam za 200 zł. Plac Wolności 2, parter lewo. 17815

Rower

w dobrym stanie 58 zł sprzedam. Pomorska 60, w podwórzu. (17805)

Maszyna

szewska długo-ramienna w bardzo dobrym stanie na sprzedaż. Gdzie? wskaże Dz. Bydg. (31860)

Kartofle

smaczne, żółte, odmiana przebrana, ctr. 5,20 zł fr. dom oddaje dopółki zapas. Śroczniński, Św. Trójcy 5, I ptr. (31871)

Beczki

po ogórkach większa ilość sprzedam Kujawska 37. (31878)

Futro

używane dobrze utrzymane tanio na sprzedaż. Ledziński, Bydgoszcz, ul. Gdańska 90. 31839

KUPNA

Kupie

1/2 morgi ziemi w mieście lub w pobliżu. Zgł. pod „Kupno ziemi” do filii Dz. Bydg., Dworcowa 2. 17772

Garbarnia

placi najwyższe ceny za wszelkiego rodzaju skórki i włosie końskie, gerbuje i farbuję każdego rodzaju skórki. Przeróbki rzeczy futrzanych. Składnica futer Wilczak, ul. Małborska 13. (31861)

Kupie

używanego konia na biegunach. Of. pod „L. K. 20” do Dz. Bydg. (31868)

Masło

mleczarskie wszelkich gatunków do sprzedaży w kraju i ek-portu przy najlepszym obliczeniu w przeciągu 8—12 dni przyjmuje Towarzystwo Mleczarsko Budowlane, Bydgoszcz, Dworcowa 49.

Psia

kupię—prócz wilka szpica Of. pod „Pies” do filii Dz. Bydg., Dworcowa 2. 17810

LEKCJE

Lekcje

gry na skrzypcach początkującym 5 zł miesięcznie. Of. pod „5 zł.” do filii Dz. Bydg., Dworcowa 2. 17808

POSADY WOLNE

„Stenograf Polski” miesięcznik ilustrowany, organ Instytutu Stenograficznego, Warszawa, Kruca 26, wycieczającego również listownie stenografii najdokonalej—wychodzi półrocznie dwa zwoły, prospekty bezpłatnie. (31574)

Chcesz

otrzymać posadę? Musisz ukończyć kursy fachowe, korespondencyjne profesora Sekulowicza, Warszawa, Żorawia 42. Kursy wycieczają listownie: buchalterji, rachunkowości kucpieckiej, stenografji, nauki handlu, prawa, kaligrafji, pisania na maszynie, towaroznawstwa, angielskiego, francuskiego, niemieckiego, pisowni oraz gramatyki polskiej. Po ukończeniu świadectwo. Żadajcie prospektów. 1457

Poszukujemy

zastępców na nasze fabrykaty sezonowe dobrze zaprowadzonych w składach towarów spożywczych i drogerjach. Zgł. do „Par” Poznań, Al. Marcinkowskiego nr. 11, pod „46,153”. (31578)

Fryzjer

damsko-męski biegły w ondulacji potrzebny zaraz. W. Kuźmiński, Golub (Pomorze) Rynek. 31527

Siódmiarz

umiejący wysłuchać, władający niemieckim językiem potrzebny zaraz. H. Strehlau, Złotniki Kujawskie, Tel. 33. 31856

Biuralistka

początkująca, do fabryki potrzebna. Zgł. pisemnie pod „D.” do filii Dziennika. (17802)

Potrzebny

zaraz cukiernik w tortach i twardych cukierkach. Piotr Jęczyński, Koronowo, Bydgoska 11. (31865)

Poszukuję

od 1 kwietnia 1929 samodzielne kowala, który umie prowadzić parówkę, z własnymi narzędziami, 1 lub 2 szarwarkami na folwarok od 840 mórg. Of. z odpisem świadectw przyjmuje właściciel folwarku Krause, Lipinki p. Koronowo, pow. Bydgoszcz. Tamże potrzebny doświadczony szwajcar z zaciełnikami do trzody w ilości 23 krów. 17813

Dzielnicy

stolarzy tylko na czystą pracę poszukuje G. Habermann, fabryka mebli, Bydgoszcz. 31604

Pomocnik

fryzjerski samodzielny na stałe. Bernardyńska 9. 31778

Do hurtowni

kolonialnej na Pomorzu poszukujemy od 1. 1. 29. lub przedję dzielnego ekspedjenta możliwie ze znajomością księżkowości. Zgł. z podaniem warunków i odpisami świadectw kierować do biura ogłoszeń „Par” Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod „nr. 47,4”. (31901)

2 artystki

2 tancerki parkietowe i bufetowa do baru potrzebne zaraz. Toruń, Bydgoska 12. (31897)

Malarz

potrzebny i chłopiec do posyłek. Dr. Em. Warmińskiego 17. (31834)

Fryzjer

Rakowski — Gdynia Portowa 4, poszukuje zaraz dwóch dzielnych pomocników. (31885)

Stolarz

poszukuje. Maternowski, Stara Szkolna 7. (31721)

Poszukuje

zaraz lub później fryzjerkę z całkowitem utrzymaniem lub bez. Neumann mistrz fryzjerski, Grudziądz, 3 Maja 36. 31833

Pom. zegarmistrz.

młodszy i dzielnego poszukuje zaraz na stałą posadę. A. Zieliński, Papielnin (Pom.) (31843)

Dzielnego

pomocnika szewskiego na stałą pracę z wolnem utrzymaniem poszukuje zaraz. Mikołaj Pickut, mistrz szewski, Dębionek pow. Wyrzysk. 17803

Dziewczyna

z włoski, lat 17, szuka posady do dzieci i do usług, miejscowość obojętna. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Z włoski”. (31869)

Poszukuje

się od 1 grudnia dziewczyny do wszelkiej pracy domowej, która umie dobrze gotować, kochająca dzieci. Dobre świadectwa wymagane. Zgł. przyjmuje ul. Sienkiewicza 63, skład, Rychnińska. (17807)

POSADY POSZUKUJĄ

Trío

damsko-męskie jazzbandowe wraz z występami humorystycznymi wolne od 1. 12. Zgł. „Par” Toruń, Szeroka 46, pod „1092”. 31833

Solidny

24 letni pomocnik kupiecki, bufetowy i stołowy w jednej osobie z kaucją i dobrymi świadectwami poszukuje zaraz lub od 1. 12 b. r. stosownej posady w hotelu. Oferty W. Grudziński, Nakło n. Notecią. (31680)

Pomorzanka

z lepszej rodziny, zaufana, sumienna, poszukuje posady do zarządu domu lub wyręczytelki, na stałe lub przychodnie, znając dobrze szycie. Of. do Dz. Bydg. pod „T. W. 80”. 31863

Czeladnik

rzeźnicki zarazem szofer ze świadectwami poszukuje posady. Szymik, ul. Jackowskiego 29. 31855

Szofer

młody poszukuje prywatnej posady. Łask. zgłosz. Cyryl Szczepański, Tuchola, Murowa 5. 31854

Rysownicza

początkująca poszukuje posady. W. Krajczyńska, Chelmno, Poprzeczna 16. 31853

Młody

z bożowiec, władający językiem polskim i niemieckim, mający praktykę w prowadzeniu kasy, znający księżkowość amerykańską, mający ukończoną szkołę wydziałową, umiejąc również pisać na maszynie, poszukuje na tej drodze odpowiednią posadę. Zgł. proszę skierować do Dz. Bydg. pod „Młody zboźowiec”. (30870)

Posady

jako bufetowa lub handlu pieczywa poszukuje zaraz lub później. Zgł. księżkarnia Masłowski, Solec Kujawski. (31894)

Biuralista

z kilku. praktyka urzędowa i handlowa, poszukuje posady zaraz. Of. do filii Dz. Bydg., Dworcowa nr. 2, pod „Biuralista”. 17757

Samodzielną

gospodynę kucharką długoletnią praktyką dzielna w swym zawodzie poszukuje posady od 1 grudnia najchętniej w restauracji. Zgł. uprasza się do Dz. B. Grudziądz pod „Gospodyni”. (31747)

Osoba

młoda inteligentna zajmująca się gospodarstwem u samotnej pani lub pana, może pomoc w interesie. Świadectwa i referencje. Of. do filii Dziennika. Bydg. Dworcowa 2, pod „Skromne wymaganie”. (17814)

DZIERŻAWY

Szukam

składu z mieszkaniem nadającego się na biawaty i towary krótkie lub kupię zaprowadzony interes. Of. pod „M. G. 100” do filii Dz. Bydg. (31862)

Fachowiec

poszukuje młyna mniejszego celem dzierżawy, wodny lub motorowy. Łaskawe oferty przyjmuje Głaz Marjan, Czersk ul. Dworcowa 17. 31761

Poszukuje

dobre prosperującej w ruchliwym punkcie położonej oberży z mieszkaniem celem dzierżawy. Zgłosz. pod „Restaurator 2000” do Dz. Bydg. (31759)

Do wydzierżawienia warsztat duży. Bocianowo 6, gospodarz. (17696)

Dzierżawa

200 mórg gospodarstwo na lat 10. Żywy i martwy inwentarz. Cena według umowy. Zgłosz. Agentura Dz. Bydg. Inowrocław. 31838

MIESZKANIA

Od gospodarza odnajmę 3 pokoje z kuchnią. Warunki korzystne. Of. pod „Solidny Lokator” do filii Dz. Bydg., Dworcowa 2. 17627

Mieszkanie

pokój i kuchnię oddam, kto pożyczyci 2000 zł. Of. pod „Pożyczka” do Dziennika. (31857)

Mieszkanie

3 pokoje z kuchnią na Gdańskiej zaraz poleca Ziemiannin, Dworcowa 69, P. (31821)

3-5 pokoi

możliwie w śródmieściu ewtl. zaraz poszukuje się. Łask. zgł. pod „3-5” do filii Dz. Bydg., Dworcowa 2. (17705)

Mieszkanie

8 pokojowe komfort. do wynajęcia. Of. do filii Dz. Bydg. pod „D. C.”. (17755)

Mieszkanie

2 pokoje z kuchnią poszukuje młode małżeństwo, czynsz za rok z góry. Zgł. pod „Kupiec” do Dz. Bydg. (31864)

2 pokoje

z kuchnią za zgodą gospodarza z meblami zaraz do odstąpienia. Adres wskaże Dz. Bydg. pod „Zgoda”. (31876)

Mieszkanie

o 3 pokoj. i kuchnią w lepszym domu i okolicy całkowicie odnowione zaraz do wynajęcia. Of. pod „B. E.” do filii Dz. Bydg. 17817

Mieszkanie

5 pokoi z wszelkimi wygodami za zwrotem remontu wprost od gospodarza do oddania. Wiadomość od 3—5. Libelta 10, I. p. lewo. (17809)

POKOJE

Pokój

umebl. z całodziennym utrzymaniem zaraz lub od 1-go do wynajęcia. Wileńska 3, II p. l. (17798)

Ładny pokój

z wolnem utrzymaniem, osobnem wejściem w centrum miasta dla pana lub pani za darmo, kto pożyczyci 6—7000 zł pod z a s t a w w obywatelskim domu do oddania. Zgł. do filii Dziennika. Bydg. pod „310”. (17804)

Pokój

umebl. do wynajęcia, ul. Kordeckiego 13, II ptr. Stahlheuer. 31378

+

Dnia 19 listopada b. r. pożegnał się z tym światem, opatrzony Sakramentami św. w Zakładzie św. Florjana w Bydgoszczy, w 39 roku życia, mój najdroższy mąż, najukochańszy brat, szwagier i wujek, s. p.

Jan Sakwiński

W ciężkim smutku pogrążona
Żona i rodzina.

Ekspozycja zwłok odbędzie się w czwartek, dnia 22 b. m. po południu o godzinie 3 1/2 z domu żałoby ulica Ugory 10 na cmentarz na Szwederowie.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w dniu pogrzebu rano o godz. 9 w kościele na Szwederowie. (31910)

Blacharzy

wykwalifikowanych w dziale budowy karoserji przyjmie na stałą pracę

Brzeskiauto Sp. Akc.
Poznań 31940
ul. Dąbrowskiego 29
tel. 63-23, 63-65, 34-17.

Obuwie i skóry

poleca najtaniej (31955)
Konieczny
ul. Śniadeckich 46.

KUPUJCIE WYROBY

Boguna

FABRYKI POWIDEL BURACZANYCH
MARMELAD I POWIDEL ŚLIWKOWYCH
C. F. MÜLLER I SYN
BOGUSZEWO - POMORZE.
ADRES TELEGRAFICZNY: „BOGUNA”
ROK ZAŁOŻ. 1891. — TELEFON I I II.
= WSZĘDZIE DO NABYCIA. =

PRZETARG.

Magistrat miasta Bydgoszczy — Urząd Budowli Podziemnych sprzedaje w drodze przetargu około **1000 mb. zużytych szyn toru normalnego** i około **7000 kg. akcesorji kolejowych** do nich. Materiały powyższe mogą być sprzedane w całości lub częściami. Takowe obejrzeć można na składnicy urzędu, ul. Jagiellońska nr. 38.

Oferty w zapieczętowanej kopercie z odpowiednim napisem należy złożyć do soboty, 24. bm. do g. 12-tej. Magistrat zastrzega sobie wolny wybór oferenta, względnie odrzucenie wszystkich ofert. (21905)

Bydgoszcz, dnia 12. XI. 1928 r.

Magistrat — Urząd Budowli Podziemnych
(—) Ed. Tubielewicz, p. o. decernenta.

HOTEL „TRZY KORONY”

TORUŃ

Codziennie koncert

Jazz-Banzo salonowej orkiestry pod batutą M. Zołotnikowa.

Początek o godzinie 7 wieczorem. — Matinée od godziny 13 do 15. (31934)

DZIECKO

ładnie ubrać można
w magazynie (27106)

F. Szulcowej
43 Gdańska 43

Przetarg przymusowy.

Dnia 22 listopada br. o godz. 12 w południe sprzedam przy ul. Dworcowej nr. 89 największą dającemu za natychmiastową zapłatą: (31937)

kasę ognioczną
i 20 par obuwia (męskie i damskie)
Kucharz, komornik sądowy z pol.

Nasza coroczna

wystawa zabawek

jest otwarta

i prosimy Szan. Odbiorców i interesentów hurtownie naszą odwiedzić

Ogromny wybór! Najniższe ceny!

Pierwsza Polska Hurtownia
towarów krótkich, półcoshniczych i trykotazy

Morgenstern & Stoński

Bydgoszcz, Dworcowa 83 (wejście z ul. Gamma). (31808)

Resursa Kupiecka

Od soboty
Nowy program.

(30341)

Sprzedaż przymusowa.

W piątek, dnia 23 listopada br. przed południem o godz. 11, sprzedam przy ul. Gamma nr. 8, part. pr. przez licytację największą dającemu za gotówkę:

**bufet dębowy, stół okrągły,
i 6 krzesłek.**

(31936) Kozłowski, kom. sąd. w Bydgoszczy.

Tapety

Linoleum

Ceraty

Siryszyk, ul. Długa 34.

20636)

Przymusowy przetarg.

Dnia 22. XI. 1928 r. o godz. 12-tej sprzedam w Pałacu, (wikliny nad Wisłą)

13 kup łoziny
a następnie u p. Grunwalda

3 gasiorki wina owocowego.

(31939) Czechowski, komornik sądowy.

POSADY WOLNE

Stolarz
potrzebny. Dworcowa 17, Litkowski. 17834

NA RATY NA RATY

RADJO

APARATY I CZĘŚCI SKŁADOWE

Największy wybór nowości

ZAKŁADY RADJOTECHNICZNE
Inż. R. i T. JANKOWSCY
Bydgoszcz, Śniadeckich 2. Tel. 11-07. (1048)

Przetarg przymusowy.

Dnia 22 listopada br. o godz. 12,30 w poł. sprzedam przy ul. Wełniany Rynek 5,6 największą dającemu za natychmiastową zapłatą: (31938)

biurko i lustro tremo.

Kucharz, komornik sądowy z pol

Uczni

do polerowania poszukuje G. Habermann, fabryka mebli, Unji lubelskiej nr. 9-11. 31918

Służąca

potrzebna zaraz. Kościelna 5, Cadek. (31911)

Służąca

uczniwa do wszelkich prac domowych wraz z praniem może się zgłosić ul. Garbary 28 ptr. pr. 17833

Kobieta

do posługi dwa razy tygodniowo może się zgłosić. Lipeczyńska, Mazowiecka 29a. (17818)

Poszukuje

dziewczynę do wszelkiej pracy domowej z cokolwiek gotowaniem bez spania. Adres wskaże Dzień. Byg. 31920

Służąca

z dobrimi świadectwami do wszelkich prac domowych umiejąca gotować potrzebna. Dworcowa 87, II. ptr. lewo 17832

Bank Bydgoski

Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością
w Bydgoszczy, ul. Mostowa 6

Przyjmuje oszczędności za korzystnym oprocentowaniem. Wypożycza skarbonki dla drobnych oszczędności.

Urządza rachunki bieżące i czekowe.
Inkasuje weksle i inne dokumenty.

Wykonuje przekazy na wszelkie miejscowości kraju i zagranicę. (29935)

Złatwia wszelkie inne sprawy bankowe

Państw. Nadleśnictwo Stronno

sprzeda w drodze licytacji w poniedziałek, dnia 26. XI. 1928 r. od godz. 10-tej począwszy w Hotelu p. J. Nowaka w Koronowie (31904)

około **100 mp. szczapów dębowych**
" **300** " " **sosnowych**
" **150** " **chrustu grub. dębow.**
i **150** " " **cienk.** "

z leśnictw: Stronno, Ługowo i Wilczegardło.

Warunki sprzedaży ogłosi się przed licytacją. Płacić należy bezwzględnie w dniu sprzedaży.

Nadleśnictwo Stronno.

MISTRZ

całkowicie biegły w fabrykacji obuwia ludowego z podszewką gumową, dokładnie obeznanym z obsługą odnośnych maszyn moź. biegły w polskim i niemieckim słowie i piśmie

potrzebny zaraz.

Zgłoszenia z odpisami świadectw i podaniem wymagań do „PAR”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod 47,45. (31900)

Sprzedaż drewna.

Państwowe Nadleśnictwo Bydgoszcz,
w Bydgoszczy ul. 3 Maja 10 sprzeda w drodze submisji w dniu 5 grudnia 1928 r.

1.631,24 m³ dłużyć sosnowych
80,20 m³ kopałniaków sosnowych.

Blizsze szczegóły podano w czasopiśmie „Przemysł i Handel” Warszawa, „Przemysł i Handel Dřzewny” Warszawa i „Rynek Dřzewny i Budowlany” Poznań. 31886

Nadleśniczy Państwowy.

Poszukuję zaraz względnie od 1. XII. 1928 r.

książkowego (w) bilansistę (tkę)

obeznanego (ną) z wszelkimi pracami biurowymi i urzędowymi, możliwie z branży żelaza. Reflektanci (tki) władac muszą dobrze językiem polskim i niemieckim, oraz być zdolnymi korespondentami i winni pisać na maszynie.

Laskawe zgłoszenia z życiorysem, odpisami świadectw, fotografii, oraz referencji i podaniem wysokości wymaganej pensji uprasza (31744)

Hipolit Kotliński, Grudziądz

Składy żelaza, artykuły budowlane i rolnicze, sprzęt kuchenne i domowe, porcelana, fajans i szkło.

Tanio
i na raty

• **Ubrania męskie**
Płaszczki damskie i męskie
Suknie, ubranka, płaszczki

Lucjan Szulc

Bydgoszcz Jana Kazimierza 2

Cena ogłoszeń: 20 gr. za milim. 1 łamowo, szer. 38 m/m. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 50 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 90 gr., na dalszych stronach 75 gr. za milim. 1 łam., szer. 67 m/m. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 20 gr., każde dalsze 10 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20%, niżki. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie niżki upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłat. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20%, drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank M. Stadthagen. — Konto czekowe: P. K. O. 202713 Poznań.